

Magyhalmäßyi Sándor
Magyarpécska
múltjából

Dr. Nagyhalmágyi Sándor
Magyarpécska múltjából

Megjelent a MAGYAR KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA

és a ROMÁNIAI MAGYAR KÖNYVES CÉH

valamint a következő mecénások támogatásával:

PÉCSKAI KOLPING CSALÁD

PÉCSKAI RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIA

AGROPROFIT MgT

BACSILLA SÁNDOR

PÉCSKAI GAZDAKÖR

AGROMIX MgT

BARTÓK ANDRÁS

EXPRESS TRANSPORT KFT

ZABOS SAM SRL.

VÍGH OBERMEYER ZOLTÁN

HANGYA-FURNICA MgT

ÎNFRĂȚIREA KISIPARI SZÖVETKEZET

FÉLTORONYI BÁRDOS MIKLÓS

GÁSPÁR MIHÁLY

JURCAN MÁRIA

KOVÁCS MÁRTON

KÖMÍVES TIBOR

S.C. DOMUS KFT

SZOMORÚ ISTVÁN

ZÁGONI-SZABÓ ANDRÁS

BERNÁT SÁNDOR

HARSÁNYI ISTVÁN

JUHÁSZ ANDRÁS

JUHÁSZ ERZSÉBET

KÁLLAI ANDRÁS

KELEMEN GÁBOR

KOCSIK MIHÁLY

KORDA LÁSZLÓ DR.

MISKOLCZI MIHÁLY

NAGY ISTVÁN

NAGY MIHÁLY

RABB MÁRTON

TÚRI LAURA

ZSIZSIK ANDRÁS

Kálmány Lajos Közművelődési Egyesület

Pécska

© Pécskai Római Katolikus Plébánia, 1999.

Dr. Nagyhalmágyi Sándor

Magyarpécska múltjából

**Főtisztelendő
LENGYEL ISTVÁN**
pápai kamarás és tiszteletbeli kanonok
Úrnak

A kötetben szereplő korabeli fényképeket Bacsilla Sándor, Bartok István, Nagy Mária, Dr. Zvér Márton és a Pécskai Róm. Kat. Plébánia bocsátotta rendelkezésünkre.

A könyv borítóját Ódry Mária készítette

A szövegbe ékelt apróbetűs jegyzeteket és a szómagyarázatokat
Dr. Pálfi Sándor írta.

A templomról és az útszéli keresztekről a felvételeket, valamint a térképeket
és rajzokat Nagy István készítette.

A könyvet szerkesztette és a számítógépes tördelést végezte:
Nagy István és Dr. Pálfi Sándor

Készült a dévai GRAPHO TIPEX nyomdában, tel. 054-234500

Előszó

Gyermekkorom óta nagybátyám tiszteletében nőtem fel, akihez közel négy évtizeden át, diákéveimben, majd később szabadságaim idején a vele együtt töltött időszakokban nemcsak a rokoni ragaszkodás szálai fűztek, de akinek egész ifjúságom pedagógiai és lelki támaszát köszönhettem. E monográfia nyomdai levonatainak olvasása közben gondolatban hosszasan idéztem fel a tíz esztendőös segédlelkészi, majd később huzamos esperes-plébánosi időszakaiból a számomra máig felejthetetlen együttlét sok-sok kitörölhetetlen mozzanatát. Pap nagybátyámmal együtt engem is valósággal magával ragadt a provinciakedvelés, Magyarpécska mamut községének rokonszenves varázsa, a genius loci. A Maros határolta helység különös világa, amely kezdettől fogva megfogott, magával sodort sajátos hangulatával. Gyakori ottlétem alatt évekig ministránsként voltam naponkénti látogatója az impozáns templomnak, később nagydiákként, az eltávozott kántort helyettesítettem vasárnapi szentmisék organistájaként. Ám most, e monográfia előszavához elsősorban nem a személyes élmények felidézése illik, hanem visszaemlékezés helyett a szerző érdemeinek méltatása. Annak a lelki vezetőnek a bemutatása, akit évtizedeken át széttéphetetlen szál fűzött papi hivatása legszebb és legmaradandóbb időszakaiból Magyarpécskához. Talán éppen a rajongásig szeretett nagyközség iránti tisztelete, értékeinek megbecsülése készítette őt e szellemi statisztikai gyűjtemény szorgos felkutatására. A monográfia a szép múltú Magyarpécska történetének kivonatos opusa, melyben a helység lakóinak lelki vezetője tudományos kutatói és helytörténeti igényekkel gyűjtögette följegyzéseivel munkájának gyaluforgácsait, hogy a végén az adathalmazok mozaikkockáiból vázlatos monográfia megírására kerítsen sort. Jól tudom, elképzeléseinek kivitelezésében a szellemi munka katalizátora, és egyben spiritus rektora a rendkívül nagy tiszteletnek örvendő esperes-plébános előd Lengyel István tiszteletbeli kanonok volt, aki a maga idejében hittudományi, történelmi és irodalmi ismereteivel nemcsak Magyarpécskán, de egyházmegyei szinten is nagy tekintélynek örvendett. Ottlétem alatt, fennkölt régiókban szárnyaló szentbeszédeinek hallatán,

a segédlelkészekkel folytatott rendszeres és hosszas ebéd utáni beszélgetések tanújaként, magam is gyakran megcsodáltam sokoldalúan elmélyült ismereteit, olvasottságát, tájékozottságát. Bátorkodom állítani, szilárd meggyőződéssel, hogy Magyarpécscsa mindenkori szellemi életének legjelesebb vezéralakja volt, aki például lelki irányítása mellett rokonszenves modorával, közvetlenségével, szerénységével, és nem utolsósorban sokoldalú enciklopédiai ismereteivel nagy tekintélyt szerzett magának a vidéken. Olyan lelki-szellemi papi előljáró volt, akit manapság követendő példaként állítanék minden magyarlakta helység áldozárjai elé. Joggal érdemli meg a külön méltató sorokat e helyen, mert áldásos magyarpécscsai évtizedeiben felbecsülhetetlen érdemeket szerzett beosztottjainak, segédlelkészeinek szellemi irányítójaként, a többi között e monográfia összeállítása terén is. S amit végül e dióhéjban szerkesztett monográfia kapcsán még le kell itt írnom, az a szerző bevezetőjében megfogalmazott tanulságos gondolata: kötelessége (lenne) ma a nép minden lelki vezetőjének (minden helység vallási előljárójának!) feltárni népe előtt lakóhelyének, őseinek múltját, hogy abból utóbb okuljon-tanuljon minden nemzedék. Bárcsak minden lelki vezető napjainkban is kötelességének tartaná szűkebb pátriájában e hasznos népművelő feladatainak, a papi elhivatottság fontos célkitűzései közé (is) tartozó szellemi munkának az elvégzését. S legvégül szívbeli köszönet a monográfia kivitelezőinek lelkes szorgoskodásukért, és köszönet azért a megható megtiszteltetésért, amellyel a monográfia (nem titkolható nosztalgiával átítatott) előszó megírásával engem megbíztak.

NAGYHALMÁGYI JÓZSEF
újságíró

Bevezető

Legszebb hivatás a földi életben: lelkeket keresni, találni, és Istenhez vezetni. A lélekkeresés számtalan eszközeinek egyike: a múlt feltárása, hogy annak boldogulásából lelkesedést, szenvedéséből pedig tanulságot merítsen a halhatatlan lélek. Ezért kötelessége a jelenkor lelkipásztorának a múlt feltárása. A falu keletkezése, az ősök betelepülése, azok lelki, erkölcsi és anyagi fejlődése, történetének felismerése szükséges tudnivalója népünknek, melyből ösztönzést, buzdítást, lelkesedést nyer egyéni, családi, népi élete boldog jövőjének kiépítéséhez. Nemde a nép művelődéséhez tartozik mindezt tudnia? Cicero, a rómaiak híres szónoka mondja: “Amíg nem ismered a születésed előtt történt dolgokat, mindig gyerek vagy!” Azért szép és fontos kötelessége a nép lelki vezetőjének feltárnia népe előtt lakóhelyének, valamint őseinek múltját, hogy abból tanuljon és okuljon. Hiszem, hogy ezzel szerény példát nyújtottam Főtisztelendő Oltártestvéreimnek.

Munkám két részből áll:

az első a történések időrendi feltárása,

a második az úgynevezett tételes adalékok, melyek ha nem is szerves, de szoros kiegészítései az előbbinek.

Magyarpécska múltjának feltárásában az alábbi forrásmunkák segítségével éltem:

1. Zeiner Alfréd: Arad múltja című könyve
2. Dr. Juhász Kálmán történetíró: Magyarpécskai jegyzetek című füzetek
3. Dr. Somogyi Gyula: Aradvármegye községeinek leírása című könyve
4. Kehrer Károly: Aradvármegye népoktatásügye című könyve
5. Protocollum I.-II.-III. Ordinationum Scriptarum Alm. Dioecesis Csan. ad 1756-1804-1842
6. Canonica Visitatio Parochiae Magyarpécskaensis 1835.
7. Dr. Kovács Sándor: A Csanádi papnevelés története
8. Dr. Szentklárai Jenő: A Csanád-egyházmegyei Plébániák története
9. Tokody Ödön: Egyházi ügyekre vonatkozó történetek

10. Kálmány Lajos: Koszorúk című könyve
11. Ordines Circulares (1853-tól napjainkig)
12. Schematizmusok (1893-tól napjainkig)
13. Különböző plébániai okmányok
14. Néhány idősebb hívő hitelreméltó elbeszélései

Feljegyzéseim elkészítésében köszönettel tartozom Fötisztelendő Lengyel István pápai kamarás, tiszteletbeli kanonok Úrnak, aki több évtizedes magyarpécskai buzgó lelkipásztorkodásának élményeit diktálta tollamba.

Amidőn ezt a sok hiányossággal terhelt munkámat közzéteszem, érzem a magam felette emberi gyarlóságát, mert tudom, hogy lapjaim telve vannak hibákkal és tökéletlenségekkel, miért is a tárgyilagos és komoly bíráló megjegyzéseit megértéssel és köszönettel veszem. Fogyatékoságaim teljes átérzése közepette - ismétlem - egyetlen szempont vezérelt, mely egész munkámat végigkísérte, és ez a múlt feltárása általi lélekkeresés és Istenhez juttatás. Amennyiben ezt - szerény törekvéssel - csak némileg is elértem, máris jó munkát végeztem.

Dr. Nagyhalmágyi Sándor
(1955)

Nagyhalmágyi Sándor
exp.

Magyarpécska múltjából

I. rész

Az események időrendje

Magyarpécska múltja

Magyarpécska eredetileg is Arad megye délnyugati részén, a Temes és Arad megyét természetes határként elválasztó Maros folyó jobb partján terült el 15195 katasztrális holdon, földje kiválóan alkalmas búza és tengeri termelésére. A község lapályos helyen fekszik, északon egy fennsík határolja, mely szőlővel van beültetve, eredetileg mintegy 150 katasztrális holdon.

Az 1780-as megállapítás szerint a város egész határát Irinta, Csocsa, Szentmiklós, Alsó-és Felsőgödös, Látrán, Abán és Babos nevű dűlők és puszták képezték, melyek neve ma már alig ismeretes. Magyarpécska nagy területen fekszik, határa messze kiterjed, ezért a tanyai gazdálkodás a környéken itt a legfejlettebb. A község életére nagy hatással volt az 1799-ben, a Kamara és a magyarpécskai lakosok között megkötött örökös úrbéri szerződés, mely kedvező feltételeket biztosított a gazdasági fejlődéshez.

A község határában az őskorból származó kőbaltákat, kőalapácsokat, csiszolóköveket, olvasztótégelyeket találtak a bronz- és kőkorszakból, valamint a bronztárgyak mellett aranylemezeket. Peregen 1886-ban bronzkori temetőt ástak ki. Ilyen sírok Magyarpécskán is találtak, de mivel nem voltak értékesek, eldobták a cserépedényeket.¹

A szemlaki úton a “római sáncok” is bizonyítják, hogy a területen közlekedési út haladt át. A budapesti Nemzeti Múzeumnak egyik legrágább lelete a “pécskai lelet”, mely római kori arany vödröt, fibulákat, stb. tartalmaz.

Bár a Pécska név csak jóval az Árpád-ház kihalása után (1301) jelenik meg írásos emlékekben, kétségtelen, hogy a terület Szent István birodalmának része volt. Vidékünk történelméhez két korabeli szent élettörténete is kapcsolódik: Istváné, aki Ajtony legyőzésével, és Gellérté, aki az egyházmegye első püspökeként befolyásolta döntően ennek az országrésznek a leendő sorsát.

Szent István fő törekvése egy központosított, keresztény állam létrehozása volt, mely tagja és méltó (erős) partnere az európai államok közösségének. A pogány Koppány és az erdélyi Gyula legyőzése után egyetlen jelentős ellenfele maradt életműve kiteljesítésének: Ajtony, Marosvár és a Maros alsó szakaszának ura, aki ellenállását két pillérré alapozta: hatalmas jövedelmeire, melyek az Erdélyből érkező sószállítmányok

megadóztatásából származtak, és melyek lehetővé tették számára, hogy saját udvart és hadsereget tartson, másrészt pedig a keleti befolyási övezetben való megkeresztelkedésére, mellyel bizonyos fokig a bizánci befolyás alá helyezte magát, bizonyára katonai segítség reményében. (Korszakunkban még nem beszélhetünk ortodox és katolikus vallásról, hiszen a nagy egyházszakadás csak később, 1054-től kezdődően következett be. Egyesek abból, hogy Ajtony Vidinben keresztelkedett, arra következtetnek, hogy román nemzetiségű lett volna, ez azonban általánosan elfogadott érvekkel nem támasztható alá.) Szent István 1028-ban látta elérkezettnek az időt, hogy Ajtonyt megtörje: ellene küldi Csanád vezért (kinek egyik segítője Peck vitéz), aki Nagyözs határában le is győzi, elfoglalja Marosvárt, melyet azontúl Csanádvárnak hívnak. (A Nagyözs közelében talált nagyszentmiklósi kincs valószínűleg Ajtonyé lehetett, a szintén hozzá kapcsolható, Pécskától kb. 3 km-re délre fekvő Ajtonymonostor régészeti feltárása napjainkban van folyamatban.)

Csanád győzelmével megnyílt az út a nyugati térítés előtt. Ezt Szent István Gellértre bízta, akit kinevezett a csanádi egyházmegye első püspökévé. Gellért Velencében született, egy zarándokút alkalmával került kapcsolatba a királlyal - Szent István ugyanis fontosnak tartotta, hogy országán biztonságos zarándokút vezessen át, mely felválthatta az egyre veszélyesebb tengeri utat, másrészt a zarándokokkal igyekezett személyesen is elbeszélgetni. Így ismerkedett meg a nagyműveltségű és szentéletű Gellérttel, akit fia, Imre herceg nevelőjévé tett. Ennek halála után a későbbi vértanú 7 évet töltött elmélkedéssel remetei magányban a bakonybéli monostorba, majd 16 évig (1030-1046) végezte úttörő munkáját a csanádi egyházmegye szervezésében térítéssel, templomépítéssel (Csanádon, pl. székesegyházat építtetett szent György tiszteletére). Nemcsak ájtatosságával és munkabírásával tűnt ki, de szigorú igazságosságával is: nyíltan szószékről bírálta pl. Aba Sámuel király kegyetlenkedéseit. Az 1046-os pogánylázadás során a róla elnevezett budai dombon halt mártírhálált. A legenda szerint Szent István Gellért sugallatára ajánlotta országát és népét a Boldogságos Szűz oltalmába.

Nyelvtudorok szerint még a pogány kori magyarokra emlékeztetnek a Szemlak, Csála, Gyelid, Gyarak nevek. Ilyen elpusztult név a Monostor, amelynek apátsága volt a Peck birtokon. A mai sertéshizlaló körül is volt egy apáti kolostor.

A plébánia a maroselvi (azaz maroselői, marosontúli - persze a székvárostól, Csanádtól tekintve) orodi főesperességhez tartozott, papja, Péter hét garas pápai adót fizetett 1335-ben.² Ez az adat arra vall, hogy a plébánia alapítása visszanyúlik az egyházmegye legrégebbi korába, hiszen a tatárjárás (1241.) és a kunpusztítás (1280.) utáni idők nem voltak kedvezőek új plébániák alapítására, az is szerencsés körülményeknek köszönhető, hogy az elpusztult plébánia új életre kelt. Az a tény is a régebbi alapítás mellett szól, hogy Csanád püspöki székvárostól keletre és nyugatra, a Maros partján keletkeztek az első egyházak, sőt bencés apátságok is. A mai Magyarpécska határában a Szent Király és utódai különböző szerzetesházakat és kolostorokat alapítottak. Így a

ma is névleg emlegetett Remete-ág remete-szerzetesek lakása volt kolostorral. Köveit még 30 évvel ezelőtt is látták a magyarpécskaiak. A mai bezdini gör. -kel. szerb kolostor földben levő és a föld felett egy és fél méter magasságú falai Szent István és közvetlen utódainak alapítását képező kolostorok maradványai. A mai monostor helyén is bencés, premontrei vagy zirci barátok kolostora állott. Az akkori lakosok magyarok voltak, pogány vallásúak, részben megtért latin szertartású római katolikusok. Letelepített katona nép volt. A szerzetesek útján lettek letelepült földművelők, míg az ipart a barátokkal hozott, vagy általuk később behívott olasz és német iparosok művelték. (Szemlak szintén Szent István korabeli telepítés donatio révén.)

A híres Ajtony nemzetség monostora, az ajtonymonostori bencés apátság a mai Magyarpécska és annak főkegyháza, Szemlak között terült el (ennek címét legutóbb a pankotai születésű Kovács István volt teológiai tanár, később nagybecskereki apát-plébános viselte). Magyarpécskától délre, a Maros túlsó partján feküdt az izsói bencés apátság (címét nemrég Ilosvai Lajos szatmári kanonok viselte). Az izsómonostori apátságtól nyugatra feküdt a hodosi bencés apátság. Ezen monostorok ugyan az oklevelekben nem fordulnak elő mint bencés apátságok, de kétségkívül benedekrendiek voltak, alapításuk ugyanis visszanyúlik abba az időbe, mikor csak bencés monostorok voltak ezen a vidéken. A magyarpécskai plébánia alapítása előtt ezen monostorok szerzetesei végezték itt a lelkipásztorkodást, hatáskörük kiterjedt az egész vidékre. Ők hintették itt el az evangélium magvát és rakták le a műveltség alapjait, de szerzetük szabályainak megfelelően földműveléssel is foglalkoztak, megtanították a népet is földművelésre és gyümölcsstermesztésre. Az ő példájuk adta az első lökést arra, hogy a vadlovak legelője kalászosokkal ékes rónasággá váljék.

1243-ban IV. Béla egész Arad megyében is körülhordatta a véres kardot a tatárok ellen, de szerencsére ez a vidék pusztítás nélkül átvészelte a tatárdúlást. Az ország újjáépítése Arad megyét is érintette, itt is létesítettek és megerősítettek várakat (Bulcs, Lippa, Zádorlak, Bodrog), a Maros jobb partján Felgedus volt a megye védelmére emelt első erődítmény. Ennek 1206 óta van okleveles nyoma. Néphagyomány szerint a pécskai Nagysánccal szemben lévő Hitlány dombon állott. Körgyűrű alakjában volt körülsáncolva a gedusi erdő északi oldalán a pusztatemplom. Emlékezet szerint a XVIII. század végén köveit és tégláit nagylaki robotosok két hétig hordták a pécskai magtárákhoz. Magyarpécska község is többszörösen meg volt erősítve. Csála is vár volt az erdők mélyén, ma is Törökvár a neve. 1486-ban palotája volt itt Ország Sebestyennek, Haraszthy Ferenc aradi főispán pedig, mint szörényi úr, gyakran harcolt a török ellen, s a

fogylyokat a csálai várban helyezte el. A határban levő Popin erdő eredeti neve Papi volt, s 1434-ben említik először.

A helység neve az egész középkoron át Pécsk volt, valószínűleg alapítójáról kapta. 1564-ben fordul elő Pechke alakban, a ma használatos forma 1657-ben jelenik meg mint, Pétska. (Részletesen l. 3-as jegyzet)

Közvetlenül a plébániáról a középkorból nem maradtak fenn adatok. Ennek a magyarázata az, hogy az itteni levéltárak, kivétel nélkül elpusztultak és csak azok az adatok maradtak meg, melyeket idegen, távol eső levéltárak őriztek meg. A legtöbb plébániáról is csak azt tudjuk, hogy a pápai tized behajtása idején létezett, de sem az előző korról, sem az utána következő időszakról a török hódoltság megszűnéséig semmiféle adatunk nincs. A római és egyéb távol eső levéltárak megőriztek a nagyobb egyházakról, püspökségekről, káptalanokról, apátságokról és monostorokról adatokat, de a plébánia-egyházaknak nem volt olyan ügyük, mely a római Szentszék vagy más távoli hatóság beavatkozását vonta volna maga után, és ily módon feljegyzéseket őrizhetett volna meg.

Annyit tudunk, hogy Magyarpécska 1333-ban már virágzó község volt, melyet a kincstári sószállítás tett gazdaggá. A község eredetileg színmagyar volt, kincstári birtokok vették körül. Délmagyarország kultúrforrása volt ez a hely.

A helység maga már az egyházmegye első századaiban a csanádi püspökség birtoka volt. Minthogy a török betörések az itteni birtokviszonyokat veszélyeztették, és a püspök is sok veszteséget szenvedett, a király 1421. augusztus 12-én a helységet, révével együtt új adomány címen a csanádi püspöknek adományozta, azaz megerősítette eddigi birtokjogát.⁴ A püspök háborítatlanul bírta a jószágot egészen a török hódítás koráig, azaz 1552-ig, midőn az egyházmegye legnagyobb része török kézre került. Hogy a csanádi püspöké volt Pécsk még közvetlenül a török foglalás előtt is, arra mutat egy 1549. február 4-én kelt oklevél, mely szerint özv. Jakcsics Márkné a csanádi püspök egy pécski jobbágyát, Molnár Balázst Kerekegyház faluban elfogatta és Fenlak várába záratta.⁵

Megemlítésre méltó, hogy a középkorban Magyarpécska több papot adott az egyháznak: 1. Pécski János 1369-ben aradi kanonok⁶, 2. Pécski Máthé 1516-17-ben szintén az aradi társaskáptalan tagja⁷. Ők mindketten Pécsk szülöttei voltak.

A XVI. század fordulópont Magyarország, de Pécska sorsában is.

Az első említett esemény a Dózsa-felkelés: a törökök 1512-es terjeszkedésére tekintettel 1513-ban X. Leó pápa keresztes hadjáratot hirdetett, melyet Bakócz Tamás, a

vezetéssel megbízott bíboros 1514. április 9-én annak ellenére kihirdetett, hogy sokan előkészítetlenek és nem megfelelőnek tartották a tervet. A bullában ígért bűnbocsánat és az 1498-1504 között hozott kedvezőtlen törvények (kötelező kilenced, földhözkööttség) eltörlésének reményében mintegy 40 000 parasztkeresztes gyűlt össze, főleg Pest környékén. A fellépő rendbontások és villongások hatására Bakócz már május 15-én leállította a toborzást, de a délkelet felé haladó sereget már nem lehetett megállítani: miután éppen környékünkön előőrsei vereséget szenvedtek Báthory István Temes ispán seregétől, másnap, május 24-én, rágyújtották a nemesi hadakra a nagylaki várat és itt végezték ki Csák Miklós csanádi püspököt is. 1514 júniusában vidékünk Dózsa fennhatósága alatt állott (Bihartól a Szerrémségig). Július 15-én tette le a fegyvert a felkelő had.

Az 1526. augusztus 29-én lezajlott másfél órás mohácsi csatát tekintjük a török hódoltság és az ország három részre szakadása kezdetének, bár az előjelek régebbre nyúlnak: a már említett 1512-es török hódításokat követte 1521-ben az ország legfontosabb déli végvárának, Nándorfehérvárnak (Belgrád) eleste. A fiatal (1506-ban született) II. Lajos király tapasztalatlansága és hatalmának gyengesége, a különböző érdekcsoportok széthúzása nem tette lehetővé a sorok rendezését. A mohácsi csataterén pusztult el nemcsak a 25 000 főnyi sereg java része, hanem hét főpap (köztük a fővezér, Tomori Pál kalocsai érsek és a szövegünkben említett Csaholy Ferenc csanádi püspök), 28 főnemes és maga a király is.

Bár a győztes seregek Buda elfoglalása után kivonultak, a török befolyás érezhető volt. Szapolyai Jánost (addig erdélyi vajda) 1526. november 11-én szinte az egész nemesség megválasztja királynak (I. János), majd néhány főúr ugyanezt teszi Habsburg Ferdinánddal is december 6-án. Két király és az ország közepét ellenőrző törökök: íme a három részre való osztottság kezdete. Sajnos az ellentámadás és az ország felszabadítása nem valósulhatott meg: Szapolyainak ereje nem volt hozzá, Ferdinánd pedig (spanyol) császári bátyja, V. Károly segítségével volt elfoglalva. I. János halála után (1540) Fráter György (Martinuzzi) pálos rendi szerzetes, nagyváradi püspök vezeti az ország keleti felét. A Nagyváradon megkötött szerződés értelmében és felszabadulás reményében átadja a koronát (a hatalom jelképét) Ferdinándnak (1541), mialatt csodálatra méltó diplomáciával távol tartja a törököt. Ferdinánd Erdély elfoglalására csak 10 év múlva küld hétezer-ötszáz zsoldost, amikor is a török a tervről tudomást szerezve, megtorló akciót indít, amely ez évben nem jár ugyan sikerrel, de a következő évben (1552) lényegében elfoglalja azokat a területeket, melyeket majdnem 150 évig fog ellenőrizni. Közben, még 1551-ben Ferdinánd a frissen kinevezett bíborost, Fráter Györgyöt Alvincen megöleti. Mivel a Habsburg haderő és akarat nyilvánvalóan kevés Erdély megtartásához, ott Szapolyai János fiának, János Zsigmondnak 1556-ban történt hatalomra jutásával egy török fennhatóság alatt, de önállóan kormányzott un. erdélyi fejedelemség születik, mely egészen 1848-ig áll fenn. Pécska ezt a hódoltsági területektől elválasztó határon fekszik.

Nem hagyhatjuk említés nélkül a szintén a XVI. századhoz kötődő reformációt: 1517-ben Luther Márton kifüggeszti híres 95 pontját a wittenbergi templom kapujára. Az új,

eredetileg a katolikus egyházon belüli reformot követelő tanok rendkívül gyorsan terjednek el Magyarországon, többek között éppen a török hódítások, okozta bűnbánat miatt: a nép úgy gondolja, hogy ezen csapások Isten büntetései. Vidékünkön minden bizonnyal Szegedi Kis István működött, a legbefolyásosabb áttért főúr Perényi Péter temesi ispán, majd erdélyi vajda.

A török hódoltság teljesen felforgatta az egyházi állapotokat. Itt nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy a XVI. században 3 püspök egymás után vértanúhalált halt: 1. Csáky Miklóst (1500-1514) a keresztesek a Dózsa lázadás alkalmával karóba húzták; 2. Csaholy Ferencz (1514-1526) a mohácsi csatatéren; 3. Musinai Gerván János (1526-1529.) Zápolya oldalán esett el. Ezután Giovanni Bonzagno, Zápolya János királynak egy olasz diplomatája viselte a püspöki címet (1529-1537), halála után mindkét király, Ferdinánd is, Zápolya is nevezett ki püspököt: Ugody Ferenczet illetve Héderfáji Barlabás Jánost. Püspöki jogositványuk azonban egy évtizeden át a cím viselésére szorítkozott, mert a tényleges hatalmat a valóságban Fráter György gyakorolta, ki, mint főpásztor, hadvezér, államférfi és első miniszter az egész egyházi és világi kormány gyepelőjét a kezében tartotta. Az ő lángelméje még visszatarthatta a törököt a püspökség egyházainak zaklatásától, de meggyilkoltatása (1557. december 17.) után teljessé vált a hódoltság.

A szultán hadai 1552. február végén elfoglalták Szegedet, június végén rövid ostrom után Temesvárt, majd Lippát. E szomorú sorsban részesült Csanád püspöki város, mely régi fényét és jelentőségét sohasem nyerte vissza. Sorra meghódolt azután Arad, Solymos, Karánsebes és az egyházmegye többi megerősített helye. Az egész Maros-vonal, Pécskával együtt és a püspökségnek a Marostól délre eső része rövid három hónap alatt a padisah uralma alá került. E harcokban pusztult el a pécski egyház és a plébániai levéltár. Midőn Ferdinánd király 1552. március 10-én Szegedy Györgynek adományozta a maroselvi főesperességet - melyhez az egész középkoron át a pécski plébánia tartozott - ez már csak egy pusztza címet jelentett.⁸

Beköszöntött nemcsak a pécskai egyházra, hanem az egész egyházmegyére is a legsötétebb korszak, a katasztrófák és a szerencsétlenségek kora, telve gyilkossággal, éhséggel, ínséggel, gyalázattal, rabsággal, kétségbeeséssel. Arad megye a harcok színhelye volt, kimondhatatlanul kínos volt az itt élő nemzedékek sorsa. Máskor is süjtötték kemény csapások az egyházmegyét, de gyászos napjait néha mégis megszakították az öröm és lelkesültség órái. Pécsk földesurai és plébániájának kegyurai, a püspökök, mindig el tudták takarítani a romokat és helyükre új köveket hordva felépítették a ledöntött és megszenteltelenített oltárokat, így az egyház, főnixmadárként, megifjodva támadt fel halottaiból. A hódoltság nemzedékeit azonban nem kecsegtette a jobb idő hajnalhasadásának reménye.

Egykori kegyurai - egyszersmind főpásztorai - távol nyájuktól bolyongtak, hivataluk a valóságban szünetelt, alig maradt belőle más, mint a neve. Az egyházmegyétől megfosztott és más működési körben munkálkodó püspökök joghatósága csaknem olyan volt, mint az in partibus infidelium azaz a hitetlenek országában fekvő egyházmegyék püspökeié, be kellett érniük annak a prépostságnak vagy káptalan-stallumnak a javadalmával, melyet püspöki címük mellett betöltöttek. Többnyire mint esztergomi kanonokok Nagyszombatban tartózkodtak, miután a káptalan eredeti székhelye, Esztergom, 1543 óta szintén török járom alatt volt. Ily módon Pécsk is, az ősi püspöki birtok, bitang jószággá lett. A püspökök távollétében Olcsárovcis Demeter tette rá a kezét, ő bírta Pécsket már esztendőn a török foglalás után. Ekkor, 1555-ben Pécsk 5 forint adót fizetett, 1558-ban ezt megemelték 6 forintra.⁹

A török rémuralom megszüntette a pécski plébániát, hiszen elpusztította a nagyobb egyházakat, a káptalanokat, - így a közelben fennállott aradi társaskáptalant -, valamennyi kolostort és monostort is. De míg a hajléktalanná vált kanonokoknak más káptalanok, a szerzeteseknek pedig rendjeik adtak új szállást, addig a lelkipásztorkodó világi papság nemcsak fedél nélkül szűkölködött, hanem kipusztítva minden vagyonából szélnek bocsájtott. Elvesztek nyom nélkül. A pécski lelkipásztornak sem ismerjük sem nevét, sem sorsát. Alig egy emberöltővel elfoglalása után még Temesvárott sem volt világi pap.

Ennek a helyzetnek megfelelően ziláltak voltak a hitéleti viszonyok is. Midőn a XVII. század első évtizedeiben Velisla Antal apát Alegretti Ignácczal a római Szentszék megbízásából az egyházmegyében időzött, számos igazlelkű keresztényre akadt ugyan, de ezek szánandóan járatlanok voltak a vallás alapfogalmaiban. Nem volt, aki őket oktassa. Sokan még a Miatyánkat, az Üdvözlégyet és a Hiszekegyet sem tudták. A XVII. század közepén az egyházmegye legjelentékenyebb helységei, mint Csanád, Temesvár, Rékás, Lippa, Karánsebes, Lugos, Krassova, Orsova, Versecz, Detta, Szeged, Makó, Zombor, Becskerek szervezett plébánia nélkül voltak. Nemcsak a pécski, hanem az egyházmegyei plébániák is kivétel nélkül elenyésztek, azt sem tudjuk hogyan, mikor és milyen körülmények között szűntek meg.

Kálmány Lajos, volt pécskai káplán majd csanádpalotai plébános, a budapesti Kisfaludy Társaság tagja kiadta Koszorúk című munkáját, melyben közölt egy dalt, melyet Pécskának a XVIII. században betelepített magyar népe énekelt: "Mihelyt városunkba értek,/ mindjárt templomunknak estek,/ a tornyát lövöldözték,/ az oldalát döntögették,/ lobogónkat hasogatták,/ abból dohányzacskót

varrtak...”¹⁰ Oltárok, zászlók emlegetése Arad megyében csak a török hódítás kezdetén történhetett, mikor is a községek általában katolikusok voltak.

A pécski plébánia hívei hamarosan elszéledtek. 1557-58-ban már csak tíz lakott ház található Pécsken, lakói közül pedig talán csak egyetlenegy család volt katolikus, a Balázs család. A többi lakos, amennyiben nevükből következtetni lehet, román és szerb volt: Jován László, Petár és Vuk, Korocsár Joan, Kozma Jován, Oláh Nikola, Pavel Nikola, Radocza Nikola, Raics Nikola.¹¹

A pécski és a környékbeli hívek lelkipásztorkodását, szervezett plébániák és egyházmegyei papság híján, szerzetesek, misszionáriusok és világi apostolok vették át.

Pécsk nem maradt sokáig Olesárovcics birtoka: 1559-ben a gyulai kapitány, mint uratlan falut, lefoglalta.¹²

A püspökök a távolból is szem előtt tartották nemcsak a lelki kapcsolatokat, hanem örködték a püspöki földesúri jogok felett is, hogy feledésbe ne menjenek és megvédjék mind a veszendőség, mind a hatalmaskodások ellen. Kapronczai Paulinus Péter püspöknek sikerült kivinnie, hogy 1560-ban az adórovó a püspököt mondja Pécsk földesurának, midőn a helység őt és fél portáját adóztatja. 1561-ben lakosai nem jelentek meg az adóösszeíráson, úgy látszik, a falu leégett, mert 1564-ben, midőn Bornemissza György volt a püspök, új házai nem esnek rovás alá.¹³

1566-ban, Gyula várának eleste után, Pécsk egészen a török iga alá került. A régi birtokjogok itt teljesen képzeletbeliek lettek, a püspökök mégis örködték azon, hogy legalább papíroson biztosítva legyenek birtokjogaik, és amennyiben ez lehetséges volt, ezeket a gyakorlatban érvényesítsék is - például 1590-ben Szegedi Pál püspök birtokainak jegyzőkönyvébe felvette Pécsket, és ezt az összeírást hitelesítette is.

Sajátságos, hogy az erdélyi fejedelmek, a Habsburg királyok és a nádorok, mind a szultán, mind hűbéreseiknek rendelkezéseit tekinteten kívül hagyva, egyaránt adományozzák a hódoltsági jószágokat, mint uratlan birtokot. Így adományozta 1597-ben Báthori Zsigmond fejedelem Pécsket Segnyei Miklósnak.¹⁴ Az erélyes Pálffy Tamás püspök egész erővel hozzáfogott a püspökség birtokviszonyainak rendezéséhez. Nagyszombatból, hol kanonoki stallumot bírt, érintkezésbe lépett Kolozsvári Bertalan szegedi Szent Ferenc-rendi házfőnökkel, és felkérte, hogy szólítsa fel földesúri helységei lakóit, hogy adóikat és hátralékaikat vigyék fel hozzá, majd 1653. május 15-én Pécsk lakosaihoz maga is kiáltványt bocsájtott, kijelentvén, hogy azokat, akik eleget tesznek kötelezettségüknek, minden háborgató ellen meg fogja védelmezni.¹⁵ 1654.

szepember 2-án oltalomlevelet eszközölt ki magának Pécsk helysége számára.¹⁶ Igyekezete azonban aligha járt eredménnyel, hiszen például a szendrői katonák 1657-ben meghódították Pécsket, s Dobozi Ferencz, kinek a falu jutott, minden lakosra egy-egy forint adót rótt, és ezen felül az összlakosság együttesen ajándékot tartozott neki adni. 1657-ben fordul elő először “Pécsk” helyett a “Pécska” név. Erre változott át a török hódoltság korában a szerb lakosok ajkán.¹⁷

Macripodári Jácint püspök 1660. január 21-én szintén protectionális levelet eszközölt ki Pécska számára, azonban Lipót király a helységet 1665. június 25-én mégis Fodor János kállói harmincadosnak és Pap László alkapitánynak adományozta “amennyiben nem valamely egyházhoz vagy várhoz tartozik”. Minthogy a birtokbaiktatást nem teljesíthették a helyszínen, azt a leleszi konvent kellett volna foganatosítsa, de a beiktatáskor marosjárai Bálintfi János ellentmondott.¹⁸ A Bálintfi család valószínűleg valamely erdélyi fejedelemtől nyert donacionalis levelet Pécskára, és erre támaszkodva mondott ellent a beiktatáskor.

1699-ben a karlovici békével Pécska felszabadult a török iga alól.

1683-ban Kara Musztafa nagyvezír megtámadta és majdnem elfoglalta Bécset (Sobieski János lengyel király serege mentette fel utolsó pillanatban a Habsburg birodalom fővárosát). Ez a támadás ébresztette rá talán Európát arra, hogy eljött az idő a törökkel való leszámolásra. A kedvező nemzetközi viszonyokat kihasználva (ezek közül elsősorban a 20 évre pápai közreműködéssel megkötött francia-osztrák fegyverszünetet kell megemlíteni), nemzetközi hadsereg élén lotaringiai Károly elkezdte Magyarország felszabadítását: Buda sikertelen 1684-es ostroma után 1685-ben Érsekújvár, 1686-ban Buda (szept. 2), Pécs, Szeged, 1687-ben Eszék, 1688-ban Belgrád vára került keresztény kézbe. Bár voltak olyan erődítmények, melyek keresztény területen még török kézben maradtak (Szigetvár, Nagykanizsa, Nagyvárad, Gyula, Temesvár), csak rövid idő kérdésének tűnt az ország felszabadulása. Hogy ez mégsem következett be, mint annyiszor, annak volt köszönhető, hogy a Habsburg háznak újra nyugaton akadt fontosabb dolga: miután XIV. Lajos francia király (és a török hagyományos szövetségese) 5 év után, 1688-ban felmondta a 20 évre kötött regensburgi fegyverszünetet, a haderők színéjára (élükön lotaringiai Károlyal) a nyugati frontra került. A török, főleg 1690 után, megkezdte az ellentámadást és szerb területen visszafoglalt több várat. Ez szempontunkból azért is lényeges, mert a felszabadulása után a császárpárti hadsereghez pártolt szerbség a török ellentámadás elől észak felé kénytelen menekülni, a császár pedig a Száva, Duna, Tisza, Maros vidékére telepíti őket, és a birodalomban példátlan autonómiát biztosít számukra. Ezzel egyrészt megvetette a karlócai békekötés után felállított határörvidék alapjait, másrészt viszont elhintette a magvát a kiváltságokat akár erőszak árán is védelmező lázadásnak (l. Péro).

A császáriak a nyugati front 1697-es “megnyugvása” (ryswijki béke) után újra

nagyobb erőket tudtak mozgósítani, és a “század legvéresebb csatája” után (Zenta, 1697 szept. 11 - 25 000 török halott, köztük a nagyvezír) megpecsételődött a törökök sorsa: 1699. január 24-én alá kellett írniuk a karlócai (karlovici) békét, mely szentesítette a harctéren elért eredményeket, gyakorlatilag Magyarország török hódoltságának megszűnését. Vidékünk török története azonban még nem ér véget: nemcsak a török veszély elhárítására felállított szerb határőrvidék léte miatt, melynek Pécska is része volt, (és amelyet egyébként közvetlenül Bécsből irányítottak, kivonva ezáltal a magyar országgyűlés hatásköréből), hanem azért is, mert az 1698-ban, a béketárgyalások ideje alatt nem túlzottan erélyesen folytatott temesvári ostrom nem vezetett eredményre: a vidék legjelentősebb vára, Temesvár a Temesközrel a Maros déli partjái és a Szerémség egy részével együtt török kézen maradt a karlócai békekötés után is, így Pécska közvetlenül határos maradt a török birodalommal. A Bánság, felszabadulása után (1716) sem került vissza Magyarországhoz: Mercy tábornok vezetésével közvetlenül Bécsből irányított tartomány maradt.

A török idő elmúlásakor pusztá és lakatlan volt Délmagyarország és a hajdani Pécska is. A török adók és a török tisztviselők megvesztegetése nyomorba készítette a lakosságot, a föld megműveletlen maradt, gyönyörű templomaik tönkrementek és a lakosság koldussá lett. A keresztény egyház érdeme volt, hogy a lakosság ismét betelepülhetett, de ebben segített a bécsi kormány is, mely Zágrábból és Ószerbiából szerbeket telepített a XVI. század vége felé. Ismét lett földművelés, de a szerbek tönkre gazdálkodták magukat és belekeveredtek a politikába, majd a Habsburgok katolizálási szándéka kivándorlásra készítette a koldussá vált szerbeket. Itt meg kell említeni Magyarpécskának egyik történelmi nevezetességét, az un. Péro lázadást (Szegedinác Péro vagy Péro kapitány). Gazdasági és vallási, leginkább azonban dinasztikus okokból a Habsburgok a görögkeleti egyházat át akarták téríteni a görög katolikus egyházba. Ekkor kezdődtek a differenciák a románok és a szerbek között. A töröktől már nem kellett félni, Rákóczyt is legyőzték, Joanovits pátriárkatanácskozássra hívta meg Belgrádba többek között a határőrvidék tisztjeit, ezek között Magyarpécskáról Szegedinác Pérot is. Riftics szabadkai egyetemi tanár szerint ez a Péro kapitány “egy kicsit államférfi, egy kicsit hadvezér, egy kicsit kereskedő és egy kicsit szélhámos is volt”. (Háza és lakása egyébként a mai Rovinén, a templom utca végén lévő keresztnél azon telekre épült, amely ma Kardos Jánosé). Joanovics felszólította a megjelenteket, hogy fogadják el az uniót, mire Péro kijelentette, hogy híveivel együtt inkább fegyveresen fog ellenállni. Török földre szökött, majd Bécsbe utazott, ahol az udvartól igen erélyes figyelmeztetésben részesült, Péro mégsem nyugodott, hanem terveinek többeket megnyert, felkelést szervezett s felvonlatta a parasztokat. Árad

városa nem szenvedett, de az alföld több helysége megsínylette a pusztításokat. Péro csatát veszített, miatta több száz ember volt gyanúban és letartóztatva. Az említett egyetemi tanár igaznak ismerte el a pécskai népek tulajdonított azon történetet, mely szerint Szegedinác Péro az általa kezdett és szervezett felkelés következményeképpen Pécskáról menekülni kényszerülvén, minden ingó és ingatlan vagyonát aranyra váltotta, ebből életnagyságú saját lovasszobrát tömören megcsináltatta és ezzel menekült előbb Dévára, azután Szegedre, sőt, némelyek szerint Amerikába. Így mondja a népi hagyomány. Sokkal valószínűbb azonban az a félhivatalos megállapítás, melyet többé-kevésbé a történelem is igazol, hogy a felette ítélkező bíróság Budán ült össze, ahová a vádlottakat is vitték, s a vallatásnál megkínózták. A vizsgálat 1735-ig, egy évig tartott. Pérót és három vezértársát, Sebestyén Jánost, Pásztor Andrást és Szilasi Istvánt kerékbetörésre ítélték, azután négyfelé vágva Aradon, Váradon és még két helyen akasztófára függesztették holttestük darabjait. A megtérő lázadókat a katonasághoz besorozták, egynéhányat felmentettek, sokakat azonban kivégeztek. Ez tömeges kivándorlásra készítette a szerbeket, kiváltképpen, amikor a vármegyei rendszert is visszaállították. Oroszországban telepedtek le a jekátyerinoszlávi kerületben.

1736-37-ben Magyarpécskán, mint az egész országban rendkívül nagy kolerajárvány pusztított, mely tömegesen szedte áldozatait. Erre vonatkozóan azt olvasom az akkori egyházmegyei körlevelekből, hogy a püspök, tekintettel a súlyos lefolyású járványbetegségekre, különleges felmentő intézkedéseket fogantatosított a szentségi bűjtök alól.

Mária Terézia (1740-1780) uralkodása nagy kihatással volt vidékünkre is, így indokolt néhány szóban megemlékezni a legfontosabb eseményekről.

Gazdasági fellendülést célzó intézkedéseinek egyike a betelepítés, melynek többek között Magyarpécska is köszönheti létét: az alföld nagy és jótalajú területeire külföldről és belföldről egyaránt hív telepeseket, több német tartományból (gyűjtőnéven svábok), Szerbiából, románlakta vidékekről. Mint azt az idézett 1753-ban kelt levele és a máig fennálló példák is bizonyítják, igyekezett a nemzetiségeket elkülöníteni, hogy az esetleges ellentéteknek elejét vegye.

A felvilágosult reformok hatását Pécska lakossága annál is inkább élvezhette, mert kincstári, vagyis királyi birtok volt, így a rendeleteket minden ellenállás nélkül hajtották végre. A pécskaiak életét leginkább befolyásoló intézkedés a Magyarországon 1767-ben bevezetett Urbárium, vagyis a jobbágyviszonyok, teleknagyságok, tartozások egységes rendezése (addig ezek csak a szokásjogon alapultak és vidékenként változtak), és állami fennhatóság ill. ellenőrzés alá vonása. A Pécskán 1771-ben megejtett úrbérrendezés szerint egy jobbágytelek kb. 30 ár telek, 8 hektár szántó és 3 hektár kaszálóból állt. Ezek után járt a kincstárnak 1 forint füstpénz minden ház után, 52 nap

igás ill. 104 nap gyalogrobot, kilenced ill. tized (az egyháznak) minden terményből (kivéve a kerti veteményt és a másodvetést), és a kisdézsmá: 1 öl fa, 1 icce vaj, 2 csirke, 2 kappan, 12 tojás, 1 hosszúfuvar és 30 telek után 1 borjú (vagy annak megváltása). A legelőt fel sem mérték, hiszen elég kiterjedt volt a község állatainak ellátásához.

A reformok hatására beindult gazdasági felemelkedés nyomom követhető a későbbi urbárium szabályozásokból, de az itt felsorolt tények is bizonyítják (templom, paplak építése, malmok stb.)

Ugyancsak Mária Terézia állította vissza a vármegyei rendszert a Bánságban.

1750-ben megkezdődik a Bánságban a magyarok és a németek letelepítése. Ötvenesi Lovász Mihály rendezte a letelepülők községeit, aki akkor szolgabíró volt, 1768-ban táblabíró, később a modenai uradalom igazgatója, és meghalt mint királyi tanácsos. 1753-ban Heves megyei magyarokat telepített Magyarpécskára, számos pusztát jelölt ki a román és magyar jobbágyoknak, nekik adta a Maros és a Holtmaros területén elfekvő szigeteket. A puszták betelepítésére Sztrebula Henrich telepítési igazgató tett javaslatot. Lovász Mihályt a magyarpécskai régi templom hajójában temették el több családtagjával, 1893-ban átvitték a koporsókat Temesújfaluba, a Zselinszky grófok pusztakriptájába.

1752. január havától 1757. április haváig ismét 74 magyar gazdát telepített le a fentebb említett Lovász Mihály uradalmi kormányzó és Arad megyei főispán, mellyel Magyarpécska a mezővárosok sorába emelkedett. A telepítés a következő helyekről történt: Bodok, Csetnek, Csongrád, Endrőd, Gyula, Halász, Jászberény, Kalocsa, Liptószentmiklós, Makó, Ménési, Nyíregyháza, Rácalmás, Réder, Rimócz, Simánd, Szeged, Szegvár, Szele, Szentandrás, Szentanna, Szentmárton, Tápé, Törökszentmiklós, Vásárhely. A bevándorolt családok eredeti családnevüket ma már nagyobbrészt elhagyták és megkülönböztetésül a többi hasonló névű családtól születési helyük helységnevét vették fel, például Tóth Hevesiekből lettek csupán Hevesiek, a Recskről származott Kovács családból lettek a Recskiek, Pásztó községbeliekből pedig lettek Pásztiaiak.

1752-ben Magyarpécska városa pecsétet csináltatott magának, amelyben címer gyanánt főpapi álló alak látható süveggel és pásztorbottal. Felirata: Sigillum com. Petska - 1752.

Az előbb említett telepesek egy része református lehetett, legalább erre vall, hogy 1753-ban Körösről hívják meg lelképásztornak Gyenge Józsefet, majd ennek eltávoztása után, egy esztendő múlva, Rédéről Laczkó Márton jött ide lelkésznek.¹⁹ Azonban a református eklézsia hamarosan megszűnt, a katolikus hitélet pedig nagy lendülettel megindult.

Mária Terézia 1753 január 20-án kelt nyílt rendeletével a “Piecska nevű kamerális helységben letelepedett és még az odajövendő magyar népnek tudtára adatik, hogy a történhető károknak és egyenetlenkedéseknek eltávoztatásáért a letelepedett jövevény románság, mihelelt idő engedi, más román helységbe tétessék, sőt, ha a pápista magyarság annyira gyarapodik, az odavaló rácok más alkalmas rác helységbe általtétessenek”. 1766-ban a szerb és román nemzetiektől területileg és közigazgatásilag elválván, egyik község lett Magyarpécska, míg a másik a Ráczpécska nevet kapta.²⁰ Az utóbbiból lett azután a mai Magyarpécskával összeépített Románpécska (Ópécska).

1757-ben a város adója már 1533 forint 20 krajcárt tett ki, négy malma volt a Maroson és három ennek mellékágán. A kereskedést négy görög képviselte.²¹ Ugyanezen évben állították össze az első leltárat, melyben összefoglalták az egyházi ingó és ingatlan javait.

Szintén 1757-ben, szeptember hó 24-én, Nagyméltóságú és Főtisztelendő Engel Ferencz Antal, Wagraini gróf, csanádi püspök Úr, a csanádi vármegye főispánja, öfensége titkos tanácsosa, midőn első egyházi látogatását eszközölte, ugyanakkor 93 bérmálandónak osztotta ki a bérmálás szentségét. Ezek közül említésre méltó: Lovász Mihály praefectus úr gyermekei: Lovász László, Lovász Anna, továbbá: Hanyecz Ferencz, Szabó Anna, Pap Anna, Takács Mihály, Nagy Mihály, Szücs Mihály, Gáli Katalin, Váradi Anna, Juhász Katalin, Mómaucsik Ilona, Néveri Antónia, Kocsis Borbála, Sepesi Dávid, Széles Ilona, Halasi Anna, Kelemen Anna, Lukács János, Máthé Anna, Bokor János, Petruska Mihály, Mészáros Anna és még sokan mások.

Miután Magyarpécska középkori templomából még a romok sem maradtak fel, a telepések első templomának alapkövét 1757. június 17-én helyezték el. Ez az első templom jó anyagból és cseréptetőzettel lett felépítve. Tértfoglalatában fele volt a mai templomnak. A plébános az uradalom pénztárából 50 forintot kapott.

1758. december 8-án, advent II. vasárnapján Engel Ferencz csanádi püspök megbízásából Lovász Mihály által felépített templomot Sorgenfrei Jakob olvasókanonok, általános helynök, Mindenszentek tiszteletére megáldotta. Ezen ünnepélyes istentisztelet alkalmával jelen volt Bábing József állami magtárkezelő, a szentbeszédet P. Divinyi Tibor tartotta, az istentiszteletnél segédkezett frater Papp Pál minorita testvér.²²

1759. június 25-én a második egyházlátogatás alkalmával Engel Ferencz Antal, csanádi püspök 149 lakosnak osztotta ki a bérmálás szentségét.²³ 1762. augusztus 18-án ugyancsak a csanádi püspök 75 gyermeknek szolgáltatta ki a

bérmálás szentségét. 1766. június 25-én Engel Ferencz csanádi püspök 129 bérmálkozóknak osztotta ki a szentséget.²⁴

1762. december 24-én Boldogságos szent Szűz, Nepomuki szent János és szent Ignác tiszteletére oltár emeltetett fel a magyarpécskai templomban.²⁵

1764. június 8-án P. Szilvási Máthé idejében lett az első paplak alapköve letéve. Az első paplakot a kincstár 1765-ben építtette fel, 1676 forint és 2 krajcár költséggel. Zsindellyel volt fedve, a mellékhelyiségeken kívül 4 szobából állt.²⁶

1771. július 26-án szentelték fel Nepomuki szent János szobrát.

1773-ban emeltetett fel a községben Nepomuki szent János szobra (l. a többbit az Útmenti szobrok és keresztek fejezetben).

1774-ben a lakosság száma Magyarpécskán 1737 volt, míg Ráczpécskéé 288 lélek. Három országos vásáruk volt, egy Szentgyörgykor, egy Kisasszony napján és egy Mindenszentek ünnepnapján. (Jelenleg hetivására Magyarpécskának és Ópécskának 1-1 van.)

1790. január 28-án Pécsy István a saját tulajdonában levő un. Szilvaskertet egyszer és mindenkorra a plébánia tulajdonába adja, mint a plébános egy jövedelmét képező egyházi ingatlant, azzal a kikötéssel, hogy évente 4 szentmisét, egy szentmisét pedig Aniversariumban a lelke üdvösségére misézzenek.

1790. június 10-én adták át rendeltetésének a mai temetőt, amelyet Török Antal magyarpécskai esperes-plébános áldott meg Christovich Imre püspök engedélyével

1791. május 17-én 386 bérmálkozóknak szolgáltatta ki Christovich Imre csanádi püspök a bérmálás szentségét.

1803. május 30-án Kőszeghy László csanádi püspök úr idejében Szeles Jakab pécskai lakos a városon kívül a Palotára és Komlósra vezető úton, jámbor szándéktól indítva, emelt egy emlékszobrot a Boldogságos szent Szűz tiszteletére, és, hogy ennek fentmaradásáról is gondoskodjon, biztosítására tíz forint összeget letétbe helyezett. Ezen emlékszobrot a csanádi püspök úr engedélyével Nagy Pál Magyarpécska városának esperes-plébánosa meg is áldotta. Idővel, mivel ezen szobrot a nép öltöztette, a szájhagyomány Ruhás Mária névvel illette. Hogy azonos ezen un. Ruhás Mária az alapítványos Mária képével, arra nézve nem állhat fenn kétely, mert a plébánia okmánytárában levő megjegyzés egyezik, ti. a kérdéses Mária-kép illetve szobor a mai Vezér utcában levő ún. Mária szoborral.

1804-ben az akkori kisváros katolikus lakóinak költségén a templom szentélye kifestetett.

1805. szeptember 15-én magyarpécskai annalesünk jegyzi, hogy Issekutz János, Magyarpécskának szülöttje tartotta első szentmiséjét. Ezen alkalommal

Isten nagyobb dicsőségére egy zöld színű és művészi kivitelű misemondó ruhát és egy misekegyhet adományozott a templomnak. Ma ezeknek hült helye.

1808. április 14-én lett az első toronyóra feltéve 1897 forintos költséggel, mely összeg kivetés formájában jött össze.

1815-ben egy Zabos Pál nevű pécskai hívő emeltette fel a temetői kis szobrot, fedéllel, szent Péter és Pál apostolok tiszteletére.

1818-ban Harsányi Márton és Kőműves János magyarpécskai hívek saját költségükön építettek fel egy Szentháromság-szobrot, fedéllel. Ez még ma is áll a Szentháromság utcában.

1829-ben dőlt össze a Péchy István plébánostól a magyarpécskai plébániának adományozott un. Szilvaskert területén lévő, két szobából és konyhából álló kis épület.

1832-ben lett felállítva a Palota-úti kereszt, Szomorú György adományozásából.

1833-ban épült fel a még ma is fennálló kántorlak Vajda Béla kántortanító idejében.

1833-ban gyászos lapot tölt be a községek történetében az “epemirigy-járvány”. A fül-és hónalj táján mirigydaganat támadt, amelynek következtében a betegek 2-3 nap alatt elpusztultak. Ezen veszedelmes betegség Magyarpécskán 1833-ban február havától október végéig tartott. A járvány megszűntekor hálaemlékül emelte Mezei Lőrincz magyarpécskai polgár az alábbi felírással ellátott keresztet a mai Gizella-malom mellett: “A világ Megváltójának dicsőítésére az epemirigy megszűntével 1833.”.

1834-ben Kun Gábor és Laza György a felsővárosi iskola előtt egy keresztet emeltek fel saját költségükön.

1835. május 2., 3., 4. és 5-én adatott a magyarpécskai plébánia számára az un. egyházi látogatás (Canonica Visitatio) jegyzőkönyve, mely a plébániának a polgári hatósággal, valamint a hívekkel való viszonyát szabályozza, nemkülönben a plébániát illető legfontosabb szabályokat tartalmazza, így egyházzogi szempontból a legfontosabb okirat.

1835-ben a plébániái annalesünk a helybeni római katolikus hívek számát 5796-ban állapította meg, jelzi továbbá, hogy ezen évben született 338 és elhunyt 748 hívő, melynek legtöbbje, mint az észrevétel rovatban megjegyzi, kolera-járványban.

1836-ban kelt a rendelet, mely szerint az anyakönyvek magyar nyelven vezetendők.

1837-ben épült a mai községháza, mely ma is fennáll. Az épület az akkori

időknek megfelelő volt, de ma már szűknek bizonyul.

1842-ben a lakosság száma 6920 lelket számlált. A plébánia jegyzetek ezen évben 459 született egyént és 242 elhunytat tartanak nyilván. Itt is megjegyzi az annales, hogy az elhalálozás oka váltóláz volt, mely többnyire gyermekekből szedte áldozatát.

A magyar nép 1848-49-es szabadságharcát minden nagyobb megrázkódtatás nélkül szenvedte át a község, megadván honfiúi köteleességéből mindazt a véráldozatot, melyet a hazafiasság akkoriban előírt.

Ezen évek egyházmegyei rendeletei a lelkipásztorok által arra intik a híveket, hogy a közéleti csendet, rendet, békességet és a polgári szabadságnak józan élvezetét, valamint a zsidók iránti kíméletességet mindig bölcsen és keresztényi szeretetben tartsák meg, és soha ne feledkezzenek meg honfiúi kötelezettségeikről.

Mivel egy, a szabadságharc gyászos befejeztével kiadott egyházmegyei rendelet szerint a plébániáknak meg kellett semmisíteni minden iratot, avagy feljegyzést, ami az akkori korszellemmel, illetve politikai felfogással még nem egyezett, azért ezen időkből való történeti adataink igen gyérek és semmitmondóak. Irattárunkból még az sem állapítható meg, hogy mennyien estek el a harctéren, még kevésbé az, hogy a szabadságharc mennyire és miben éreztette hatását a község kulturális, gazdasági és ipari életében.

1848. május 20-án kelt az az egyházmegyei rendelet, miszerint plébániai használatra "magyarnyelvű pecsét" használtassék.

1853. július 11-én Fodor József teológiai tanár a Marosba fült.

1863. évben az aszály, amilyen emberi emlékezet óta nem volt, a természet megsemmisítette. A föld a belévetett magot sem adta vissza. Takarmány semmi sem termett. A lakosság a legrosszabb sejtelmekkel nézett a tél felé. Mintha orgiákat ült volna ez évben a nyomor, melynek fekete vonását szomorúan érdekes színben tüntetik fel azok, kiknek alkalmuk volt embertársaikkal egyetemben viselni a nélkülözés terheit, melyet csak azon vékony vigasztalás enyhített legalább látszatra, hogy a bajt könnyebb elviselni, ha többen viselik azt. A szegény barmok sorsáról, azoknak kiteleltetéséről pedig a mesével határos elbeszélést tárnak elénk azok, akik majdnem minden készület nélkül néztek a kiteleltetés nehéz feladata elé. Egyesek jószáguk felét odaadták azoknak, akik hajlandóak voltak a másik felét bármilyen nyomorúságosan kiteleltetni. Arra is volt eset, hogy némelyek, nem bírván már nézni barmaik siralmas helyzetét, nyílt téren a fához kötötték, hogy valaki megmentse a menthetetlen pusztulástól. Még a háztető korhadt nádját is felfalta az éhező jószág. Szóval siralmas volt az emberek, siralmas a

barmok helyzete. Isten óvjon meg minket hasonló csapástól.

1866-ban épült fel a temető-kápolna.

1870-ben alakult meg a magyarpécskai zsidó hitközség. Az akkori zsidó közösség közel 50 családból állott, vezető szerepet játszott az akkori hitközség élén az Éliás-, Kuliner- és Schreiber család. Első papjuk Schreier Adolf volt.

1873. november 8-án halt meg Winkler János magyarpécskai apát-plébános, aki 30 évig volt a falu lelkipásztora.

1880-ban alapítottott a "fatelep" (platz), amely vállalkozóinak kiváló érzelme folytán nagyon szép üzleti vállalkozásnak bizonyult. 1886-ban bővült ki fűrészteleppé. Alapította Braun Ignác, utána a szász eredetű Kóos család vette meg, ők építették hozzá az un. parasztmalmot. Állandóan 80-100 munkást foglalkoztatott, iparvágánnyal is fel volt szerelve.

1880-ban Lelik András és Ördög Rozália az Árpád és Úri utca sarkán keresztet emelt.

1880-ban Mester Mátyás és István, valamint Oroszlán Katalin állíttatta fel a temető-kápolna előtti keresztet.

1881. augusztus 10-én renováltatott a Palota-úti kereszt, Kelemen András, Kocsik Katalin és többek által.

1882-ben létesült Magyarpécskán a Casinó. Alapító tagjai voltak: Kripp József, Schenk József, Povázsai Soma, Issekutz Marczel, Szomorú József és még többen. Megszűnt 1947-ben.

1882-ben zajlott le Magyarpécskán a ma is élő öregek által még emlegetett "huszárverekedés". A faluban huszárok állomásoztak. Egy vasárnap az Aranykapcza nevű korcsmában délutáni bál volt, melyen a huszárok is részt vettek olyannyira, hogy a helybeli táncoló legényeket a körcsárdásból kiszorították. Az ezért megsértődött legényvirtus elégtételt keresve, és a "félszemű Trubint Kata" bujtogatására a korcsma udvarából lopva beosontak ismét a bálterembe, ahol a fogásra felakasztott huszárkardok segítségével a huszárokat súlyos összecsapás után kiszorították a bálteremből. A katonák helyben székelő parancsnoka "riadót fúvatott", mire viszonzásul a falu bírāja, Dónát János, félreverettette a templom harangjait. Egy huszárt agyonütöttek. A huszárságot ezen esemény után, nemsokára a faluból elhelyezték.

1886. június 16-án a régi kis templomot lebontották, az alatta talált cinklemezeket és pénzeket Szabados József dr., magyarpécskai plébános az aradi Királyi Főgimnáziumnak adományozta megőrzés végett.

Az új templom alapkövét 1886. augusztus 1-én tették le.

1886-ban létesült a magyarpécskai Ipartestület, melynek első elnökei:

Garlati János, Fülöp Antal majd ismét Garlati János (ezúttal 26 éven keresztül), Friezenhahn Ferencz és Cianadán Demeter voltak.

A 80-as évek belpolitikai nézetei ugyancsak felaprózták a népnek politikai pártokról való színvallását. Tekintettel az akkori világ politikai vonalvezetésére, csak természetesnek volt tartható, hogy a legerősebb pártnak kellett lennie a mindenkori "kormánypártnak". Kormánypárti programmal mindent elérni lehetett, míg ezzel ellenkező politikai irányzattal semmit sem. Ennek bizonyosságául szolgál az, hogy ha egy falu népe nem rokonszenvez a kormánypárttal, semmire sem ment, sőt sokszor hátráltatott. Ilyen községek közé tartozott az akkori Magyarpécska is, mely erősen kormánypárti-ellenes programja miatt úgyszólván teljesen félrehelyeztetett a haladás útjából. Ezért nem jutott, állítólag, Magyarpécska sohasem Maros-hídhöz. Magyarpécska régebbi múltjában erősen kormánypárti-ellenes volt, 48-as, un. Kossuth-párti programmal. A falu népének lelkét azonban mind erőteljesebben befolyásolták a mindenkori választások, melyekben nagy szerepet játszott a megvesztegetés. Így azután Issekutz Marczel helybeni képviselőjével szemben a 90-es évek során átcsapott a kormánypárthoz, azaz "mungók"-hoz vagy az un. mamelukok pártjához. Előbb azonban 1887-ben megkövezték a mérsékelt ellenzék pártjának nagy vezérért, az öreg és nagynevű Apponyi Albert grófot. Ennek mintegy megtorlásául, a helybeni jószágigazgatósági hivatalt késedelem nélkül áthelyezték. Jellemző, a falunak, és pedig az agrárfalunak társadalmi vonatkozású igényeire, hogy már akkor is nem kicsiny tábora volt az akkori szocialista, illetve szociáldemokrata pártnak.

1887. november 13-án szentelte fel Németh József izauropoloszi püspök az új, monumentális templomot.

1887-ben alakult meg a Magyarpécskai Tűzoltó Testület. Főparancsnok Steiner Ábrahám, alparancsnok Prachthuzer József, Sors József, Dónáth József, Dónáth Gyula és még többen.

1889-ben létesült a nagyobb gazdák pénzéből a Pécskai Takarékpénztár, melynek alapító-igazgatója Reiner Adolf, tisztviselője Zvér József és Crucean György volt.

1892. április 22-én halt meg Dr. Szabados József plébános.

1892. augusztus 5-én nagy vihar rongálta meg a templomtető cserépzetét.

1894-ben rendkívül nagy szárazság sorvasztotta el a föld termékeit, és okozott nagy szegénységet.

1894-ben alapított a Csanádi Takarékpénztár helybeni fiókinézete. Igazgatója Borsos Gyula volt, aki sok-sok szegénységbe esett emberen segített, és ezért az egész faluban nagy köztiszteletnek örvendett. Közel húsz éven át volt a

magyarpécskai római katolikus egyházközség elnöke. Tisztviselője Bolyos István és Réthy Rudolf volt.

1894-ben szentelték fel fényes ünnepek közepette, a helybeni Tűzoltók Egyesületének Zászlaját. A szent Flórián tiszteletére készített zászló ma is megvan a magyarpécskai községháza padlásán.

1895. október hó első vasárnapján alakult meg a Magyarpécskai Rózsafüzér Társulat, 90 taggal, Szathmáry Géza vezetésével.

1896-ban alakult meg Magyarpécskának egyik legnagyobb intézménye, az un. Polgári Kör, kezdetben 500 taggal. Alapító igazgatói: Harsányi István, Dónáth Lajos, Mikláczy Nagy József, Kurunczi Sándor, Karácsonyi Sándor dr., Sípos István, Kelemen András, Dónáth Sándor és még több nagyobb gazda. Ez a kör vezette a közösség beléletét és szerzett a tagoknak újságot, könyvtárt, tekepályát és rendezte a műkedvelői előadásokat, a közös egyleti élet szórakozási alkalmait, a gazda szakmájába vágó előadásokat, egyes termény-beszerzéseket, és ébren tartotta a közösség érzését a gazdák sorában. Fennállott egészen 1947-ig.

A Pécskai Függetlenségi Polgári Kör néven bejegyzett szervezetet a pécskai Bíróság 1958. március 6-ai 339-es számú ítéletével kisajátítás révén megfosztotta a KÖR néven közismert 820 négyzetméteren fekvő épületegyüttesétől. Ugyanerre a sorsra jutott a Pécskai Kaszinó Egyesület 16 helyiséges épületegyüttese is az azonos keltezésű 357-es számú ítélettel.

A bírósági ítéletek perdöntő érve az volt, hogy az ingatlanok tulajdonos nélküliek és elhagyottak. Az ítélet szerint a KASZINÓ 1946-ban, a KÖR 1948-ban beszüntette jogi személyként folytatott tevékenységét, és nem intézkedtek az ingatlanok kezeléséről, nem neveztek meg ügyintézőt, aki karbantartotta volna azokat, és hogy azok a Magyarpécska, illetve Pécska rajon Néptanácsának használatában voltak. Márpedig a 111./1951. Rendelet 1. szakasza, valamint annak a Pénzügyminisztérium által 1951. augusztus 6-án kiadott 6491-es számú végrehajtási utasítása értelmében minden olyan ingatlan, amelyet legalább egy éve elhagyott a tulajdonosa, gazdátlanoknak kell minősíteni és a tulajdonjogot a Román Állam javára kell telekkönyvezni.

Az idézéseket kifüggesztéssel hozták az érdekeltek tudomására. A perbe fogott egyesületeket senki sem képviselte a tárgyaláson. Az ítéleteket szintén kifüggesztéssel hozták az érintettek tudomására.

A Kör megfélemlített vezetői nem érezték tanácsosnak megjelenni a tárgyaláson, minekután évekkel előbb a földjüket elvették, őket pedig a csendőrségen félholtra verték a verőlegények.

1898-ban épült fel a magyarpécskai paplak, Szathmáry Géza esperes-plébános idejében.

1901-ben épült fel a nagy Gizella malom. Első tulajdonosai az Éliás és

Schreiber családok. Előbb kis malomnak épült, már 1890-ben, később 1897-ben ismét nagyobbították. Második tulajdonosa Friedmann Ábrahám volt, 1918-ban végül megvette a budapesti Gizella Malmi Részvénytársaság, amely az egész malmot nagyban modernizáltatta. 1932-ben a Gizella Részvénytársaságtól megvette Friedmann Ábrahám.

1902-ben kövezték ki Magyarpécskának az Alvégtől az állomásig terjedő nagy- és főutcáját.

1903-ban építette Kiss Sándor és Kabát Mátyás a még ma is Kiss-malom néven emlegetett malmot. Az eredeti építő-tulajdonosoktól Kelemen István és Nagy Mihály vette meg, majd ezektől Tóth István és Bacsilla Katalin. Mai tulajdonosa Tóth Lajos. Kezdetben 4 pár kövesnek épült, 1912-ben Ganz-féle hengerekkel láttatott el és ugyanakkor olajpréssel is bővült (ez volt Magyarpécskán az első olajprés). 1939-ben teljesen új berendezéssel modernizálódott, 1947-ben rekonstruáltatott, és ekkor államosították is.

1904-ben kapott Magyarpécska villanyvilágítást, ettől lett a helység valóban mezővárossá. Némi elkeseredést szült a parasztváros lakói között, hogy kezdetben csak a falu főutcája részesedett ezen áldásos kedvezményben, minek következtében később a többi nagyobb utca is kivilágított.

1906-ban létesült Magyarpécskán a Járási Takarékpénztár, vezérigazgatója: Roxin János románpécskai gyógyszerész. Halála után Karácsonyi Géza vezette a bankot. Tisztviselői Leitner István és Kovács János, igazgatósági tagjai a nagyobb gazdák soraiból kerültek ki, mint Gaál (Úri) Pál, Kurunczi Sándor, Harsányi István, Molnár (Tuzok) István, Nagy (Miklác) Pál stb. A takarékpénztár, nem tudván felvenni a többi nagyobb bankkal a versenyt, nem nagy keretek között dolgozott.

1908-tól 1913-ig a pécskai lakosokon az Amerikába való kivándorlásnak valóságos láza vett erőt. Az Újvilágban való jobb megélhetés és a meggazdagodás vágya arra készítette a lakosok kicsiny rétegét, hogy itt hagyva a családi fészket, az ősi földet és a szülőfalut, kivándoroljanak a tengeren túlra. Egy, az 1913-as évből, Olajos József főesperes-plébánostól származó kimutatás szerint Magyarpécskáról 1913-ig összesen 1330 személy vándorolt ki, az utolsó évben 558. Családostól mentek 137-en, csak mint férj 283-an, legények vagy lányok külön 30-40-en. Visszajöttek 375-en. "Többnyire - írja Olajos plébános - szegények vándoroltak ki, mert itthon csak tavasztól őszig van kereset, de annyit most sem bír szerezni, hogy egész évre elég legyen. A legtöbbje szegényen jön vissza, sokszor egészen megtörtén és kiábrándultan."

1911-ben fúrtak Magyarpécskán két ártézi kutat, mely kutak üdítő,

egészséges vízének használata egészségi szempontból felmérhetetlen eredményt jelentett az addig nem a legkellemebb és egészségesebb vizű községnek.

1911. október 24-én Magyarpécskán bérmálás volt.

1911. december 13-án alakult meg Magyarpécskán, a község életében igen szép szerepet betöltő intézmény, az Önségélyző Egyesület. Ennek célja: kis hitelek nyújtásával a megszorult kisemberek segítségére lenni. Szociális működésével kiérdemelte ez az intézmény a kisemberek háláját. Alapítója Friezenhahn Ferencz helybeni iparos-polgár volt, aki mindig készen állott arra, hogy sokoldalú tevékenységével embertársainak kulturális-anyagi ügyeiben támogatója legyen.

Az 1911-től - 1913-ig terjedő években nem éppen ildomos küzdelem folyt le az egyházközségi élet keretében: a párbér-harcok. A magyarpécskai mindenkori plébánosnak ugyanis, a Canonica Visitatio előírása szerint (mely a magyarpécskai pap és a hívek közti viszonyt, így a híveket kötelező papfenntartási kötelezettséget is szabályozza), minden pártól egy pozsonyi mérő búza és 30 krajcár jár, mely az akkori érték és mérték szerint megfelelt fél métermázsza búzának és 60 fillérnek. A hívek a papnak ezen jogát ugyan nem vitatták, de annak kifizetését megtagadták. Tették ezt minden ok és jogalap nélkül, minden áldozatkészség-nélküliségből. Ezen nem-fizetési szándékukat a helybeni képviselőtestülettel is kimondatták, mely az egyházi adó kivetését és beszedését jegyzőkönyvileg is kimondotta 1913. szeptember 13-án. A továbbiakban erőteljesnek és hatástalannak bizonyult ezen határozattal szemben még az oly ősrégi törvényerővel bíró Canonica Visitatio is, de a többi szokásjogi előírás is. Az Egyházmegyei Hatóság Jászay Géza szegedi plébános, címzetes püspököt küldötte ki azzal, hogy a törvénynek és jognak érvényt szerezzen - minden küzdelme hiábavalónak bizonyult. A hírlapi közlések szerint a Vallásügyi Minisztérium is értesült a magyarpécskai áldatlan párbérharcról, de ellene semmit sem volt képes tenni. Így érlelődött meg a pécskai hívő lelkében az a nem éppen épületes és dicséretre-méltó felfogás és elvtelen elv, hogy "a papot nem muszáj fizetni, mert részesülhetünk a lelki javakban a nélkül is". A párbérharc ideje elmúlt, de annak átkozatos szelleme még ma is él az unokák lelkében és érezteti bomlasztó hatását. Mindenektől eltekintve a jövődönék történelmi folyamata fogja majd megmutatni ezen téves, áldástalan és rosszhiszemű felfogásnak tragikus végét.

1912. március hó 3-tól 9-éig Olajos József esperes-plébános idejében nagymissziót tartott Őméltósága Dr. Glattfelder Gyula csanádi megyéspüspök Úr részvételével. Misszióvezetők: Dr. Czyhi Ágoston szapárligeti és Karl József

újszentannai plébánosok. (A részletes programot l. a Jegyzetekben²⁷)

1912. december 8-án alakult meg a magyarpécskai Oltáregyesület, kezdetben 26 taggal. Ezen társulat részére minden hó második vasárnapján külön ájtatosság tartatott.

1913-ban alakult meg az Országos Nyugdíjas- és Rokkant Egylet helybeni fiókja, mely 1926-ban szűnt meg.

1914. őszén a magyarpécskai hívek jótékony adakozásból a máriaradnai stáció-állomások egyikét 400 koronás összeggel állíttatták fel.

1914. június 3-án lépett trónra XV. Benedek pápa.

A "boldog békeidők" kiegyezés-korabeli Magyarországá az Osztrák-Magyar Monarchia részeként egyre nehezebb külpolitikai helyzetbe kerül, Ferenc József birodalma fokozatosan veszít nagyhatalmi súlyából: az 1848-as forradalom és szabadságharc hosszú ellenállása is bizonyította a császárság gyengeségét, majd következett a solferinói csata (1859), melyben elveszett Észak-Olaszország (és megnyílt az út az olasz egyesülés előtt), Königgratznál (1866) a poroszok győzik le az osztrákokat. Bár úgy nézett ki, hogy ezután egy stabilabb helyzet alakul ki, hiszen a két fiatal egységes állammal (Németország és Olaszország) kötött szövetség, melyhez Bulgária és Románia is csatlakozott biztos kereteket jelenthetett volna a további gazdasági fejlődéshez, a külpolitikai helyzet folyamatosan romlott: 1907-ben megalakul az antant Anglia, Franciaország és Oroszország részvételével, a gazdaságilag és katonailag egyre erősödő Olaszország megbízhatósága kétségessé válik, Románia és Bulgária ellentétei gyengítik a szövetséget, Szerbiában pedig a mérsékelt Obrenovics dinasztia helyére a monarchia-ellenes és oroszbarát Karagyorgyevics uralkodóházat választják, ezáltal megnő a nagyszerb politika támogatottsága. A bécsi politikusok között is vannak, akik átlátják a helyzetet, megoldásként pedig előbb Olaszország, majd Szerbia megtámadását és kikapcsolását ajánlják. Az uralkodó azonban a másik oldal tanácsait fogadja meg, megelégszik Bosznia annexiójával (az addig formailag török fennhatóság alatt álló terület birodalomhoz csatolásával), ez azonban nem oldja meg a kérdést és nem is biztosít jó pozíciókat a későbbi eseményekben. A két Balkán-háború átrajzolja a félsziget térképét, a török területvesztések mértékében erősödnek a kis államok, elsősorban Szerbia, de ezáltal Oroszország befolyása is erősen megnő. Ilyen körülmények között érthető a monarchiában egyre növekvő aggodalom és a nagyszerb propaganda erősödésével arányos ellenérzés is. Az 1914-es hadüzenet egy évtizedes folyamat elkésett következménye volt, de már nem tudta betölteni azt a szerepet, melyet kezdeményezői az évek folyamán szántak neki: az osztrák birodalom ill. az osztrák-magyar monarchia, mint a francia-angol és orosz érdekek kelet-közép-európai terjeszkedésének utolsó akadálya darabjaira hullott, maga alá temetve Magyarországot is.

A szerző megjegyzése Ferenc Ferdinánd személyét illetően finom: a korábban elhunyt Rudolf trónörökösrel ellentétben kifejezetten magyar-ellenes elképzelései voltak a birodalom reformjáról.

1914. július 26-án tört ki az első világháború. Közvetlen oka az akkori Osztrák-magyar Monarchia trónörökösének és feleségének, Ferencz Ferdinándnak, illetve Hohenberg Zsófiának a szerb merénylő által történt meggyilkolása Szarajevóban. A monarchikus közönség követelte, hogy Magyarország fegyverrel avatkozzék be a háborúba, melyhez szövetségesül csatlakozott Németország is. A magyar nép hadbaszállt és a háborút annak dacára, hogy érzelmi közösségben a meggyilkolt trónörökössel nem állott, nagy áldozatokkal küzdötte végig az idegen határok védelmében. Magyarpécska községe aránylag minden nagyobb lelki megrázkódtatás nélkül vészelté át az első világháborút, csapatok nem vonultak itt át. Az elesettek száma 87, névszerint: Bakos Márton, Barta András, Barta László, Bartók János, Bartók Sándor, Bedő József, Beke János, Bella Mihály, Bernáth Mihály, Boldizsár István, Borsos Mihály, Botka János, Brezán József, Csepella János, Danicskó Mihály, Dreier Ferencz, Féri János, Fodor István, Fodor Mihály, Fóris Ádam, Györki Mihály, Hajas György, Hajas Imre, Hanobik János, Hegyes András, Hegyes Mihály, Jaczkó István, Janik Balázs, Juhász Sándor, Kabát András, Karácsonyi Ferencz, Kecskés István, Kiss István, Kiss Mihály, Kocsik János, Kocsik Mihály, Kohut Galla József, Kovács András, Kovács István, Kovács István, Kovács Pál, Kovács Pál, Köles András, Köles János, Kurunczi István, Kurunczi Mihály, Kurunczi János, Lacsány István, Lelik Mihály, Lelik Antal, Lengyel Mihály, Lukács József, Lukács Mihály, Lukács Mihály, Mester Mátyás, Móra Mátyás, Murányi János, Nagy András, Nagy István, Nagy János, Nagy Pál, Nagy Péter Görgy, Olajos Géza, Ordódi Mihály, Pete Mátyás, Polonyi Mihály, Polonyi István, Prezóczki Gábor, Rabi István, Recski József, Ruber József, Suhajda István, Szabó Ferencz, Szénási János, Szilvási József, Szomorú József, Tóth Hevesi József, Tóth József, Tóth Mihály, Tóth Mihály, Tóth Pál, Török János, Trubint Sándor, Varga András, Varga János, Zabos András, Zámberi Pál,

1915. február 18-án alakult meg 841/1915. püspöki engedéllyel a magyarpécskai Jézus Szíve Társulat, 1031 taggal. Ezen társulat alapszabályainak jegyzete a plébániai irattárban van elhelyezve.

1915-ben létesült Magyarpécskán az első mozgóképszínház, Cianadán Dumitru román-pécskai lakos által.

1916. október 13-án ünnepelte az egész keresztény világ a török hódoltság alóli felszabadulásnak napját. Ezen ünnepségből Magyarpécska katolikussága is kivette a részét a fenti napon, amikor is bensőséges ünnepélyességgel ünnepelte a Szentolvasó Királynéjának ünnepét.

1916. november 26-án halt meg I. Ferencz József király.

1917. február 6-án délután 2 órakor vitték el a magyarpécskai templom harangjait a háborúba.

1919. szeptember 16-án Dr. Glattfelder Gyula püspök Úr a bérmálás szentségét osztotta ki a magyarpécskai híveknek.

1922-ben készült el az új tumba.

1923. október 13-14-én nagy ünnepek színhelye volt Magyarpécska egyházközsége, amikor is Pacha Ágoston apostoli kormányzó Úr felszentelte az újonnan kifestett templomot, föltárt, és a nemrég beszerzett harangot. A nagyharangot Katona Mihály egykori nagygazda vásárolta meg. Az ünnepség az alábbi program szerint folyt végbe:

1923. október 13-án, délután 5 órakor: az apostoli kormányzó Úr érkezése és fogadtatása. A község végén a főbíró és a községi elöljáróság fogadja. A Pavlás-ház előtt a hívek várják, és körmenetben kísérik a templom elé, hol a Főpásztor áldást ad, azután a plébániára megy, hová a nép elkíséri. A püspök visszavonulása után körmenetileg a templom elé hozatnak a harangok. A püspök estefelé elhelyezi az Oltárba teendő szent ereklyéket (Theodolus és Pia szentek ereklyéit) a szent József kápolnában. A hívek egész éjszakán átvirrasztanak és imádkoznak a szent ereklyék előtt a kápolnában. Az ünnep előtt való napon, szombaton, október 13-án a hívek mind kötelesek szigorú böjtöt tartani.

Október 14-én, Nagyasszonyunk ünnepén:

I. Templomszentelés - kezdődik reggel 8 órakor.

A templomba senkinek sem szabad bemenni, míg a szentelése tart. A templomszentelés alatt kint a szabadban a kereszt előtt szentmise lesz. A püspök először kívülről, majd belülről áldja és szenteli meg a templomot. Ennek végeztével a papság körmenetileg a templomba viszi a szent ereklyéket, akkor a nép is bebocsájtatik a templomba, és következik:

II. az Oltár felszentelése. Ennek befejeztével történik a templom falainak szent olajjal való felkenése. A szentelés befejeztével az új Oltár felszereltetik és megkezdődik az ünnepi főpapi mise. A szentmisét Őméltósága tartja két süveges apát és a szükséges szolgálattevő papság segédletével. Evangélium után az Apostoli Kormányzó beszédet intéz a hívekhez.

III. Harangszentelés - Délután 3 órakor a harangokat Őméltósága felszenteli. Következik a harangok köszöntése. A harangok felszentelése után harangszentelési ünnepség lesz a templomtérén, mindenki, aki nagyobb összeget ad a még beszerzendő darabokra, meghúzhatja a harangokat, míg ez tart, virágok árusítanak a harangalap javára. Mindenek végeztével a harangok felhúzzatnak a toronyba. Délután 5 órakor Őméltósága hazamegy.

1926. május 12-14-én első szentáldozási és bérmálási ünnepek színhelye volt Magyarpécska egyházközsége. (A programot l. a jegyzetek között.²⁸)

Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkész az 1926. év második felében újjászervezte a Jézus Szentszíve társulatot, és egyben díszes lobogót készíttetett

a Temesvár-józsefvárosi apácanővérekkel 5764 lejes költséggel. 1927. tavaszán Lengyel István esperes-plébános 70 000 lejes költséggel nagyobb arányú renováltatást eszközöl a magyarpécskai paplakon és körülcsatornáztatja a templomot.

1927. június 26-án lett megtartva az első nagyobb szabású Jézus Szíve napja Magyarpécskán, melyen részt vett Stéger Sándor segédlelkész, a Jézus Szentszíve társulat igazgatója, Oláh Ferencz segédlelkész, Lengyel István esperes-plébános, Magyary Pál prelátnok, kanonok, Dr. Trefan Timotheus atya, máriaradnai házfőnök, Dr. Monay Ferencz minorita rendi exprovinciális, aradi plébános, Manoeuvre Péter szentszéki ülnök, orsovai plébános. (A programot l. a jegyzetekben²⁹)

1927. tavasza folyamán lett Magyarpécskából Rovine.

1927. május 15-én szentelték fel Pacha Ágoston temesvári apostoli adminisztrátort Temesvár-egyházmegyei püspökké.

1927. szeptember 25-én, vasárnap, kezdődött el Magyarpécskán a temető-kápolnai szentmisézés.

1927. október 13-án tartotta az Arad esperesi kerület papsága ezen évi őszi orgona-gyűlést. A gyűlést megelőző szentmisén Mayer Ker. János esperes prédikált.

1927. november 27-től december 4-ig nagy népi missiót tartott Magyarpécskán p. Szilágyi Dózsa premontrei rendtag, páter Kovács István nagyváradai lazarita-rendi tag és Sipos István Erdély-egyházmegyei áldozópap. A nagymissióra szóló felhívás a plébániai irattár Ünnepek című dossziéjában található.

1928. március 4-én alakult meg Magyarpécskán a hívek katolikus öntudatának fejlesztése céljából, a Katolikus Népszövetség. Ezen alkalommal p. Szilágyi Dózsa premontrei rendi tag jelent meg az alakuló gyűlésen, melyet a polgári körben tartottak meg. Szilágyi Dózsaát teltház fogadta, s látható lelkesedéssel hallgatták a kiváló hitszónok beszédét. A Katolikus Népszövetség helybeni tagozatának elnökéül Brezán József nagygazdát, míg annak igazgatójául Stéger Sándor segédlelkészt választották meg.

1928. tavaszi hónapjaiban népcsalók járták be a falut, kik a püspökre és papokra hivatkozva akarták rábeszélni a híveket, hogy itt hagyva otthonukat, az Újvilágba vándoroljanak ki. A papság felhívásban óvta ettől a híveket.

1928. április 22-én, húsvétvasárnapján miséztek legelőször Köles Jánosné, szül. Kovács Panna asszonyságnak a temetői kápolna részére vásárolt kehellyel.

1928. június 17-én ünnepelték a magyarpécskai hívek nagy fénnel a Jézus Szíve napját. A bevezető szentmisét Veni Sancte-val Stéger Sándor helybeni segédlelkész tartotta, míg a szentbeszédet Dr. Faragó János teológia tanár és

Frigyér Iván temesvári hitszónok tartotta.

1928. szeptember 2-án népes női vasúti zarándoklat indult el Magyarpécskáról Lengyel István helybeni esperes-plébános vezetésével Máriaradnára. A résztvevők száma mintegy 80 volt.

1928. október 28-án, Krisztus Király ünnepnapján bensőséges ünnep keretében hódoltak a hívek Krisztus Királynak az iskola dísztermében, Stéger Sándor segédlelkész, a római katolikus Népszövetség által rendezett ünnepség keretében. Az egyház nevében Lengyel István esperes-plébános, míg az apák, anyák, gyermekek, férfiak, ifjak, leányok egy-egy képviselőjük személyében köszöntötték Krisztus Királyt.

1928. őszén kövezték ki az Árpád és az Iskola utcát.

1929. június 9-én tartotta meg ezidén a magyarpécskai egyház Jézus Szíve napját az alábbi programmal:

reggel 6 és fél 7 órakor: csendes szentmise és gyóntatás,

reggel 7 órakor: csendes szentmise Veni Sancte-val, tartotta Stéger Sándor segédlelkész, Jézus Szíve társulati igazgató,

8 órakor: énekes nagymise Jézus Szíve tiszteletére, szentbeszédet mondott Dr. Faragó János teológia tanár, utána ünnepi apáti szentmisét végzett Magyary Pál temesvári székesegyházi apát-kanonok. Szentmise alatt megtörtént a hívek közös szentáldozása.

délután 3 órakor: szentbeszéd Jézus Szívéről, tartotta Magyary Pál apát-kanonok, utána Szent Szív ájtatosságot tartott Szabó Róbert Szent Ferencz-rendi Atya,

este fél 7 órakor szentbeszédet tartott rövidke Jézus Szíve ájtatossággal p. Trfán Timotheusz, szt. Ferencz rendi házfőnök. Utána oltáriszentséges körmenet.

1929. folyamán alakult meg Magyarpécskán az ortodox román egyházközség (részletesebben lásd: A magyarpécskai község más vallásfelekezetei fejezetben).

1929. június 22-én szentelte fel Lengyel István magyarpécskai esperes-plébános a peregi úton felállított keresztet, mely azelőtt a temetőkápolna előtti kereszt volt.

1929. október 15-én Magyarpécskáról Németperegére gyalogos zarándoklat indult, a németperegi templom újbóli megáldási ünnepségére.

1929. október 27-én a magyarpécskai hívek minden rétege bensőséges ünnepség keretében köszöntötte Krisztus Királyt az állami iskola dísztermében. Az ünnepséget Stéger Sándor segédlelkész, a Római Katolikus Népszövetség igazgatója nyitotta meg, míg az ünnepség díszbeszédét Lengyel István esperes-plébános tartotta.

1929. december 29-én a magyarpécskai templomban ünnepi gyászmisét tartottak a falu elhunyt papi szülöttéért, Kurunczi Lajos medgyesbodzási plébánosért.

1930. tavaszán szervezte meg Stéger Sándor lelkész a magyarpécskai lányok Mária-kongregációját, melyet Dr. Faragó János temesvári teológiai tanár avatott fel 1922. június 22-én, a Jézus Szíve nagy ünnepség keretében. A Leányok Mária Kongregációját a továbbiakban Lengyel István esperes-plébános vezette.

1930. nyarán Stéger Sándor segédlelkész a Katolikus Népszövetség igazgatója egy könyvakció kapcsán mintegy 600 kötetből álló Népkönyvtárat állított össze a hívek számára, melyet 1930. október 12-én nyitottak meg először. A plébániai Népkönyvtár igen szép eredménnyel működött 1947-ig.

1930. június 6-án egy népes férfi-zarándoklat indult Magyarpécskáról Máriaradnára Stéger Sándor segédlelkész vezetése alatt. Máriaradnán Sziebig Frigyes lippai plébános beszélt a zarándokokhoz.

1930. október 26-án tartotta meg a Katolikus Népszövetség Krisztus Király ünnepségét az állami iskola dísztermében. Az ünnepi beszédet Lengyel István esperes-plébános tartotta.

1931. február 29-én áldotta meg Lengyel István esperes-plébános a Segítő Boldog Asszony oltárán elhelyezett Kis Szent Teréz képét.

1931. tavaszán szervezte meg Stéger Sándor segédlelkész a magyarpécskai Ifjak Mária Kongregációját, melyet 1931. május 2-án avatott fel Lengyel István esperes-plébános.

1931. április 26-án avatták fel az Úr Szent Szíve tiszteletére létesült Gyermek Jézus Szíve Gárdáját. Az avatási szertartást Lengyel István esperes-plébános végezte.

1931. június 14-én szentelték fel a Római Katolikus Népszövetség helybeni tagozatának zászlaját. A szertartást Sándor Imre, az Erdélyi Római Katolikus Népszövetség igazgatója végezte.

1931. május 25-én a helybeni állami elemi iskola kívánságára Pünkösöd másodnapján a gedusi erdőben tábori szentmise volt a kiránduló gyermekek részére, melyet Lengyel István esperes-plébános tartott.

1931. július 17-én Stéger Sándor segédlelkész férfiakkól álló népes vasúti zarándoklatot vezetett Máriaradnára, ahol Olajos József apát-kanonok beszélt a zarándokokhoz.

1931. október 25-én Krisztus Király ünnepség volt az iskola dísztermében. Az ünnepi beszédet Lengyel István esperes-plébános tartotta, míg a papság, az apák, anyák, férfiak, legények, leányok Jézus Szíve Társulat, Szívgyárda, és a Kongregációk nevében egy-egy megbízott személy köszöntötte Krisztust, az örök Királyt.

1931. november első napjaiban tartotta meg a helybeni Rózsafüzér Társulat kis missióját, a budapesti Márton Bernát Domonkos-rendi atya vezetésével, szép lelki eredménnyel. A megrendezés munkálatait Oláh Venczel segédlelkész, a Társulat vezetője végezte rendkívül nagy ügybuzgósággal.

1932 áprilisában nagy árvízveszély fenyegette Magyarpécskát.

1932. május 8-án Dr. Pacha Ágoston tartotta meg az elsőáldozási ünnepséget, másnap pedig mintegy 900 gyermeknek osztotta ki a bérmálás szentségét.

1933. március 24-én a Gyermekek Jézus Szíve Gárdája tartotta ünnepélyes tagavatását. A szertartást Dr. Kienitz Géza pankotai plébános, szentszéki tanácsos tartotta, ugyanakkor szentelték fel a Szívárdának zászlaját, melyet mint zászlóanya Kádas Gyuláné készítettet.

1933. április 16-án szentelte fel pappá Dr. Pacha Ágoston megyéspüspök a helybeni templomban, a hívek óriási részvételével, Borsós Lajos végzett teológust, Magyarpécska szülöttét. (Részletesen lásd a Magyarpécska papi szülöttei című fejezetben.)

1933. május 1-én nagyobb szabású férfizarándoklat indult Magyarpécskáról Máriaradnára Stéger Sándor segédlelkész vezetésével. A kegyhelyen Sziebig Frigyes lippai plébános, pápai kamarás szólott a férfiakhoz.

1933. május 25-én részesítette a hűséges ministránsokat "ministráns elismerő oklevélben" a magyarpécskai papság, melegehangú templomi ünnepség keretében.

1933 őszén szervezte meg Lengyel István esperes-plébános a magyarpécskai asszonyok Mária-kongregációját, mely ünnepélyes felavatását december 8-án tartotta meg.

1934. június 16-án avatta a szegedi Ferencz József Tudományegyetem jogi kara Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkészt az egyházjogi tudományok doktorává.

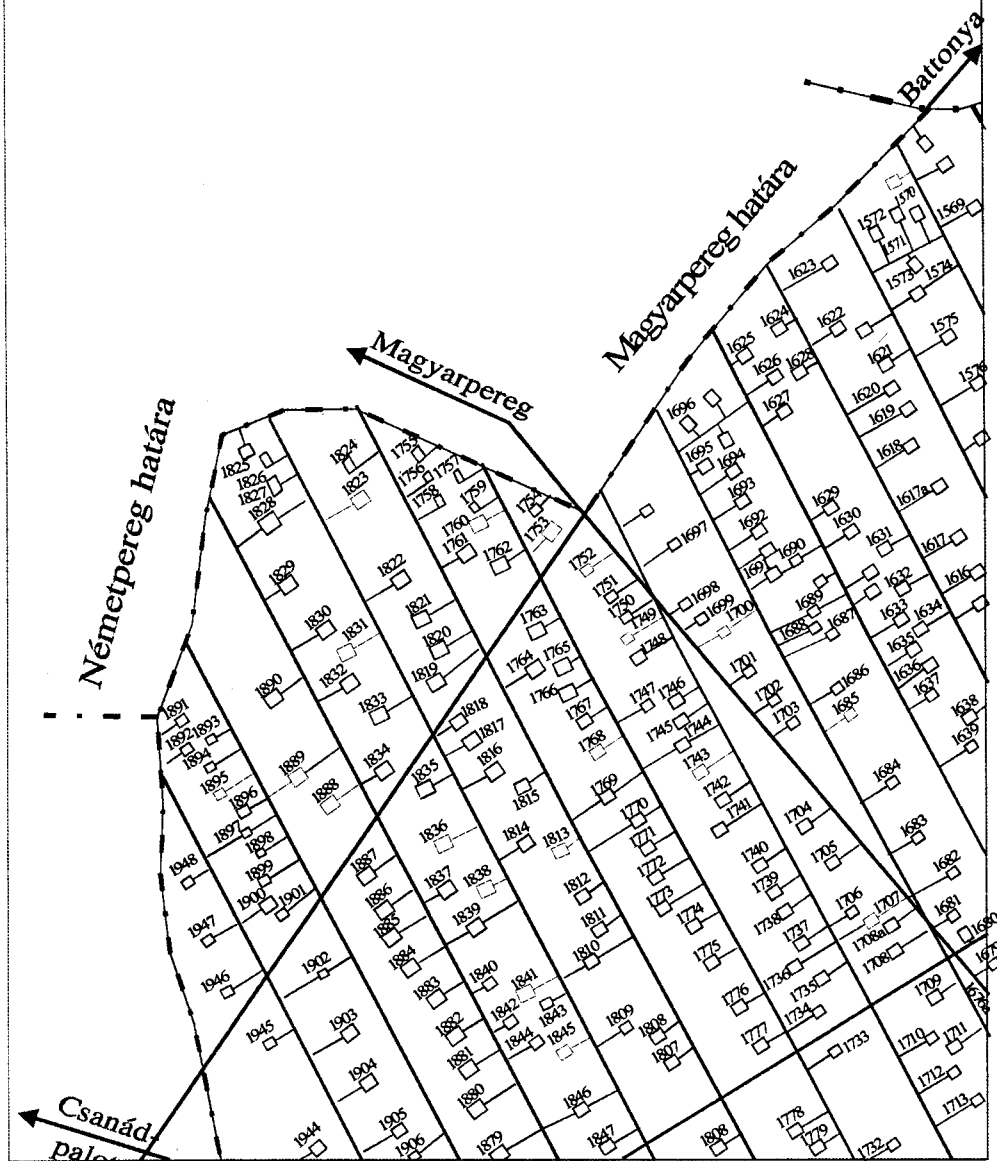
1934. augusztus 23-án Dr. Pacha Ágoston megyéspüspök Oláh Venczel magyarpécskai segédlelkészt Növrincsére nevezte ki plébánossá, ugyanakkor helyébe Hampel Károly újmisést helyezett.

1934. szeptember 17-én Dr. Pacha Ágoston megyéspüspök Dr. Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkészt Borossebesre nevezte ki plébánossá, ugyanakkor helyébe Borsós Lajos karánsebesi káplánt helyezett.

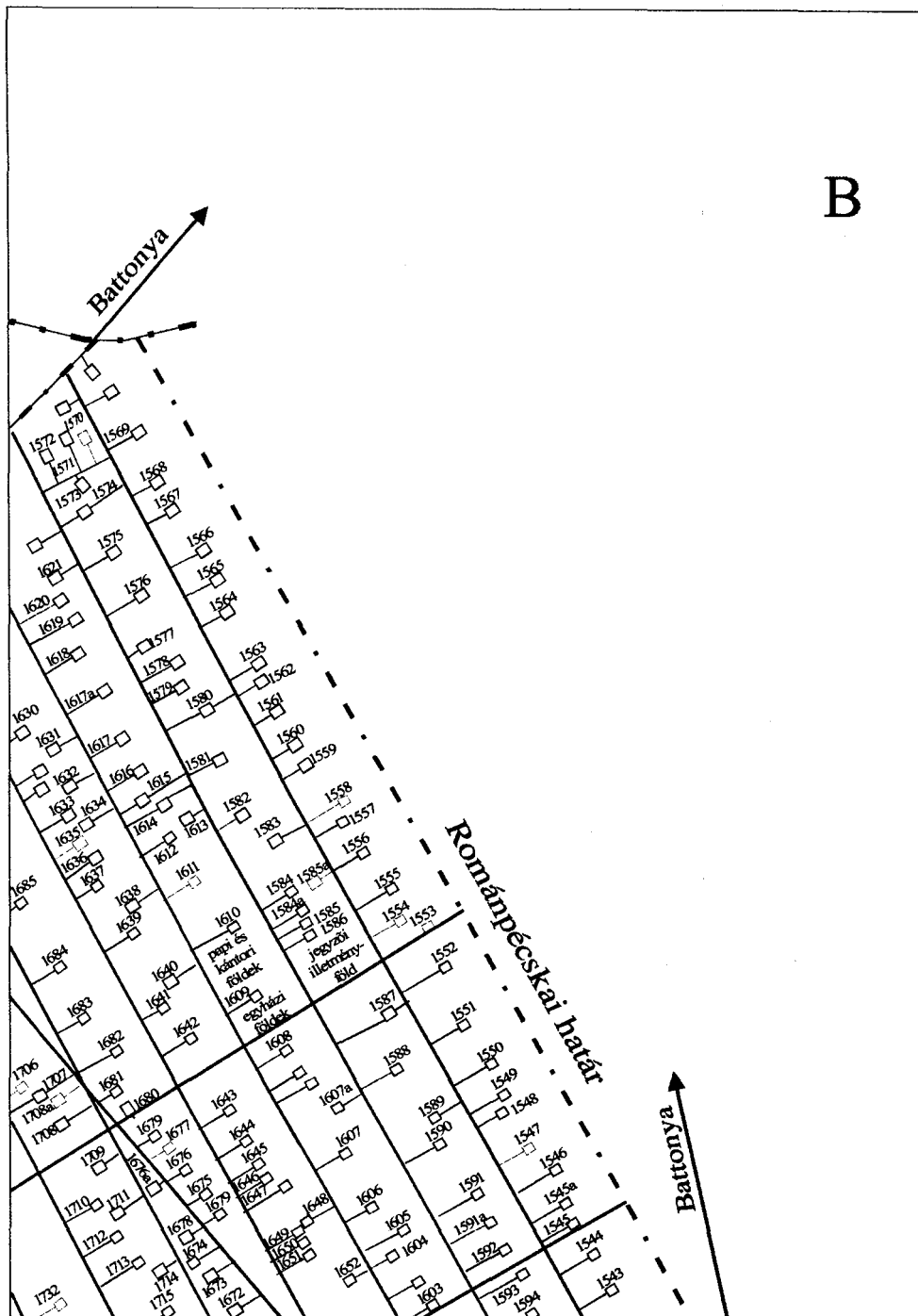
A

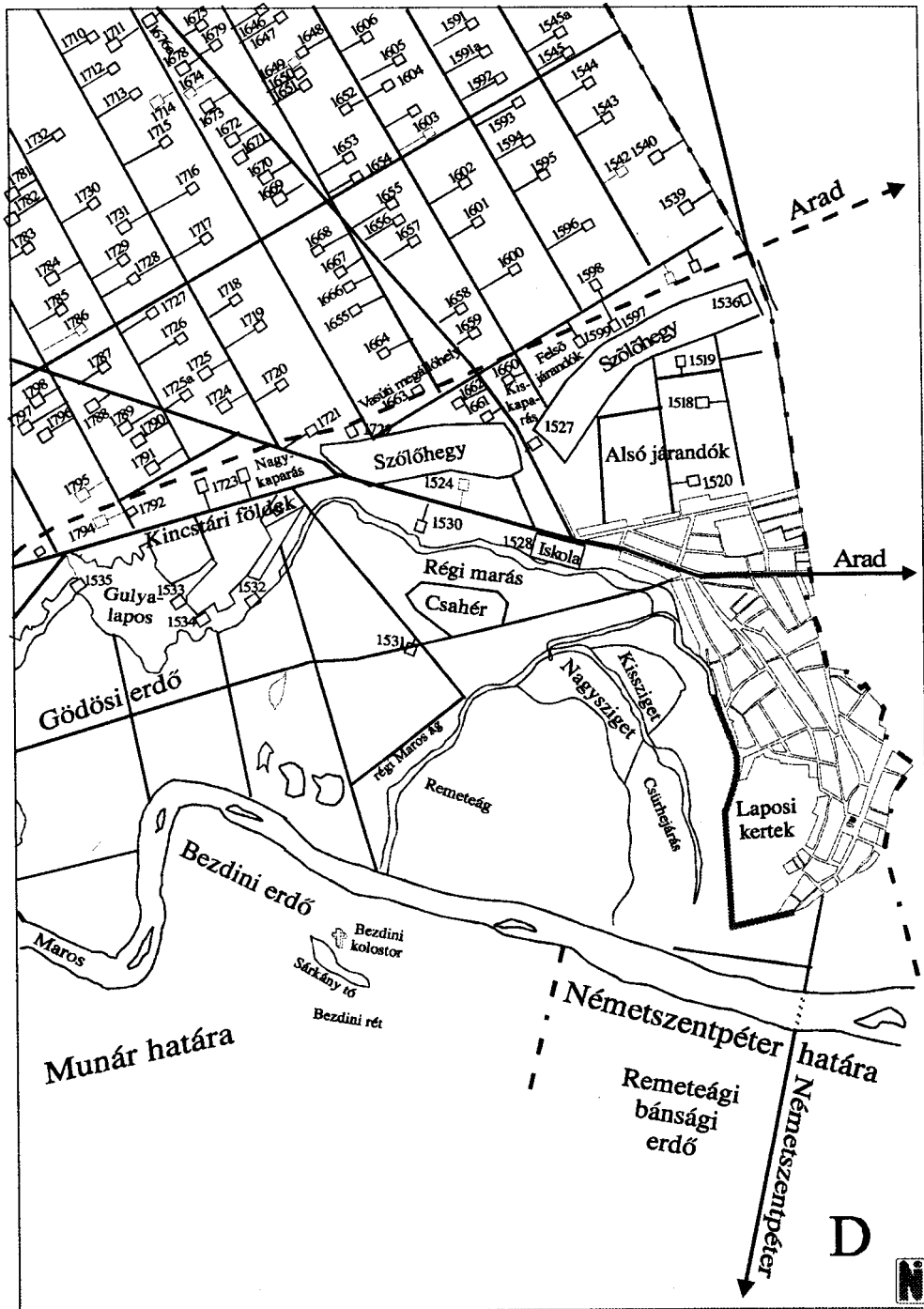
Magyarpécska tanyavilága

Tóth József egykoriközségi hivatalnok rajza nyomán

B

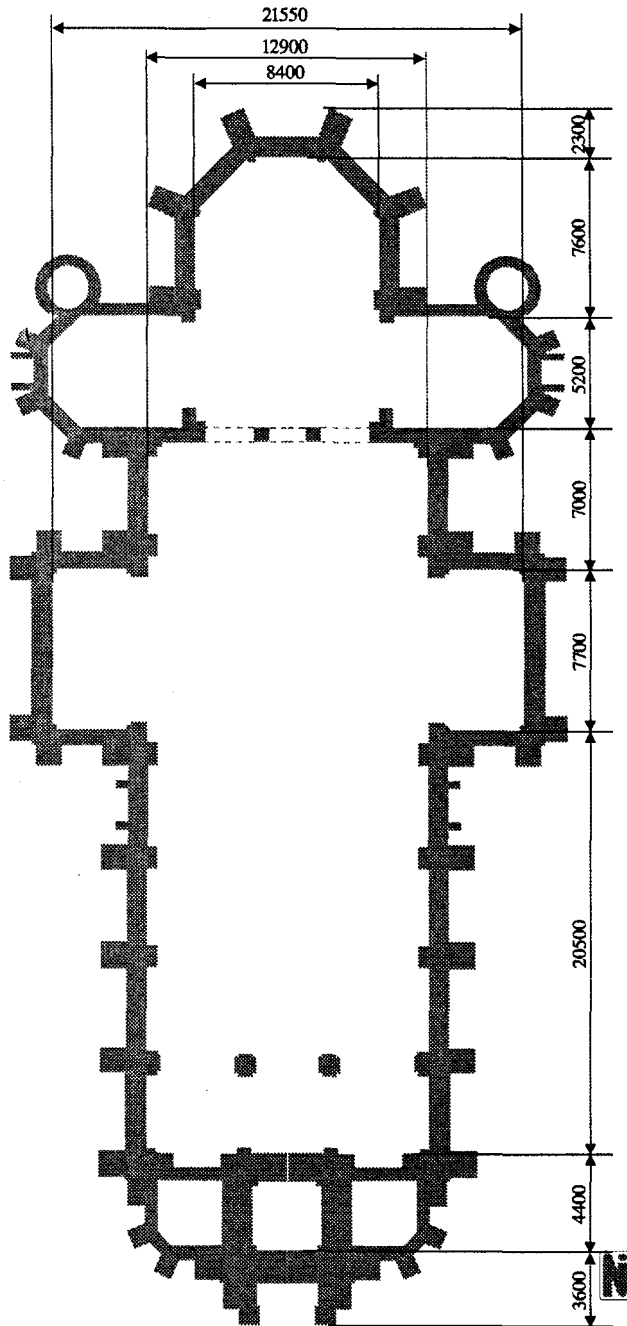

Magyarpécska múltjából

II. rész

Tételes adalékok

Az 1887 november 13-án felszentelt pécskai római katolikus templom alaprajza

A magyarpécskai római katolikus templom

Minden igaz katolikus lelkületű hívő számára a templom a második otthon jelent. Szeretjük otthonunkat, és jól érezzük magunkat abban, ha az rendes, tiszta és csinos, és mellékes körülmény az otthon szegénysége vagy gazdagsága. Fokozottabb mértékben áll ez a templomra, az imádság házára. És ha az otthonnak rendessége, tisztasága és csinossága az otthon urát dicséri, akkor mennyivel inkább áll ez a templomra, az Úr otthonára. Mindez a templom gazdájától, illetve annak kezelőjétől, a lelkipásztortól függ, hiszen ő mondja el a mindennapi szentmiséjében a zsoltárossal együtt: “Szeretem, Uram, a te hajlékod ékességét.” A szem a lélek tükre. A lelkipásztor lelkének tükre a templom. Az Ő temploma. Az a templom, amely reá van bízva, ahol Ő hirdeti az Isten igéjét és osztja széjjel a megváltói kegyelmeket. Lehet a templomnak gazdag alapja, adakozó és áldozatkész hívője, mely mind kívánatos és áldásos, a templom mégis mindig olyan lesz, amilyenné a lelkipásztor teszi. Az a kérdés mindenekelőtt, hogy minő helye van a templomnak a lelkipásztor missziójában.

A templomok, az Isten házai is osztoznak a minden dolgok sorsán, elválnak, elkopnak, pusztulnak és vesznek. Az öreg, 1757-ben már létezett imaház helyébe 1763-ban Lovász Mihály királyi kamarás, kamarai igazgató és kincstári uradalmak bérlője által építtetett templomot is elérte a végzete, kiszolgált. Kicsiny és szűk lett. Rokkant lett. Dr. Szabados József tiszteletbeli kanonok, magyarpécskai esperes-plébános vezetésével megindult a mozgalom az új templom megépítése érdekében. A hosszas kezdeményezésnek meg is lett az eredménye.

Az új templomot 1886. június 15-én kezdték el építeni. 1886. augusztus 1-jén helyezték el az alapkövet.

A terveket Reiter Ede temesvári és Halmay Andor aradi tervezők készítették. Az építési munkálatokat Kovács József szegedi lakos vezette.

Az építést 1887. szeptember 15-én fejezték be. Építette a királyi kincstár és a költségvetés, egyharmadát hozzájárulásként a község adta. Bonnáz Sándor csanádi püspök 20000 forinttal járult hozzá.

Plébániai irattárunk: A magyarpécskai templomépítés ügyiratai (1886 - 88) címletű dossziéjában fekvő jegyzőkönyv szerint, mely felvétellett Magyarpécskán, 1886. november 14-én a képviselőtestületi ülés alkalmából, melyen jelen voltak: Kelemen István községi bíró elnökle alatt Bartók András, id. Dónáth János, ifj. Dónáth János, Harsányi István, Hajas Mátyás, Jurik Mihály, Katona József, Katona István, Kurunczi János, Kiss András, Katona Antal, Kelemen András, Molnár János, Molnár István, Polónyi Mátyás, Rohács István, Sisa Mihály, Sipos János, Dr. Szabados József tiszteletbeli kanonok magyarpécskai plébános, Hegyes Pál, Povázsai Soma, Pap Károly és Issekutz Mihály képviselőtestületi tagok - ez utóbbi, mint tollvezető jegyző - elhatározottat, hogy a régebbi szűknek bizonyult templomot lebontják és helyébe a Szentháromság tiszteletére emelik fel új, nagyszabású templomukat. Evégből a Főtisztelendő Püspöki Hatóság által a dicsőségesen uralkodó XIII. Leó pápa Őszentségéhez folyamodnak, hogy alázatos kérelmüket elfogadni és jóváhagyni kegyeskedjen.

Ugyanezen jegyzőkönyv felemlíti, hogy Magyarpécska élettörténetében immáron ez a harmadik templom léssen. Az első - írja továbbá - már 1335-ben létezett, de ezt a törökök felégették, amikor is feldúlták az egész községet. Ennek helyébe a törökök kiűzetése után, amikor is a katolikus hívek e helyre ismét összegyülekeztek és ismét egy községet képeztek, 1765-ben megszervezték a plébániát és egy áldott emlékü bőkezűségéből építették meg a második templomot, melyet Mindenszentek tiszteletére szenteltek fel. - Még megjegyzi a jegyzőkönyv a továbbiakban, hogy ezen plébániai megszervezést megelőzőleg, az Urunk 1755-től kezdve CAPELLANIA CURATA volt, melyet szerzetesek láttak el. - Ezen templom azonban, az akkor itt volt hívek számához mérten, kisszerűnek bizonyult, miért is szükségessé vált annak lebontása, és helyébe az új, és nagyobb szabású templomnak megépítése. (1886-ban.) S ez lett Magyarpécska történetében a harmadik templom.

Az Úrnak 1757. évében épült második templom alapkövében az alábbi emlékiratot találták: “Multis quae gemuit, saedis diruta ruinam: Aedes, ante Deo vero sacrata triuno Appulso Christi populo modo murgit in altum Opae Augustissimae MARIAE THERESIAE Regis Hungariae & c.: Dispositione comitis: Tit: Grassalkovics de Gyarak in Cameraticis Praesidentis. Consecratione Pontificis Csanádiensis Comitis ab Engel Et succursu S.: d.: Michaelis Lovász officium Cameralis Praefecti agentis. Item D-norum Provisoris JO-nis Otth. Gabr. Abrahamfy fiscalis ac Parochiae administratoris R.P. Pauli Pap Min. Conv. pro illo tempore existentium honori O.O.S.S. Anno 1757. Dicata Die 17. Juny.” (Ezen szöveg eredetijének másolata a plébániai irattárban.)

Az alapkö latin feliratának magyar fordítása:

“A sok századon át, romjába hevert ezen egyház, mely a Szentháromságnak szentelve fennállott, a hívek egybegyűltével, most újra felépült, Mária Terézia Magyarország királynéja segélyével.

Nemes gróf Grassalkovits de Gyorok kincstári igazgató rendeletére, Gróf Engel csanádi püspök alatt felszentelve és Lovász Mihály úr, kincstári prefektus hozzájárulásával, Otth János tiszttartó, Ábrahámfy Gábor ügyvéd, Pap Pál plébános, helyettes minorita rendű atya idejében, a Mindenszentek tiszteletére szentelve 1757. június 17-én.”

Az új templom alapköve 1886. évi augusztus hó 1-én tétetett le Dr. Szabados József címzetes kanonok, pécskai esperes-plébános által. Ez alkalommal történelmi tényekül feljegyeztettek: I. Ferencz József apostoli király, XIII. Leó pápa, mint az egyház feje, Simor János, mint hercegprímás, Bonnáz Sándor, mint a megye főpásztora, Tisza Kálmán, mint miniszterelnök, gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter, a kincstár képviselője, Végh Aurél, mint az államjavak pécskai főnöke, Tabajdy Károly mint Aradvármegye főispánja, Ormos Péter, mint Aradvármegye alispánja, nemkülönben járásunk s városunknak egyházi és világi képviselői és tisztviselői, mely feljegyzések az alapköbe lettek letéve.

Ezen alapkö mellett lett elhelyezve, a lebontásnál talált két alapkö közül, a valószínűleg 1312. évben épült legelső templomnak alapköve is, míg a Lovász által 1757. évben állíttatott második - mindenszentek templomának - alapköve, a benne talált 5 darab ezüstpénzzel és a felírtos táblával az aradi királyi lyceum múzeumának adatott át megőrzés végett.

Az új templom 66720 forint és 81 krajcár költségen épült fel a következő módon: a templom szilárd nyerstégla (Hochbau) építmény, eredetileg cseréppel, majd 1912-ben eternittel fedve. Boltozata: fa-stukatúr. A torony magassága a föld felszínétől 49 méter és 25 centiméter. A templom belvilágának hossza 49 méter és 24 centiméter, míg a hajó szélessége 13 méter, magassága 10 méter és 80 centiméter. A két oldalhajó hossza 6 méter és 10 centiméter, míg szélessége 3 méter és 15 centiméter.

A templom teljes egészében, mind kívül, mind belül, tiszta és szép gót stílussal épült. A főbejárat a torony alatti előcsarnokban van. A templom előcsarnokából nyílik a kórus feljárata, balra egy ajtóval elzárt fülső a tumba elhelyezésére. A kórusra, mely teljesen elzárt külön hely, tölgyfa csigalépcső vezet, onnan a toronyba egyenes falépcsők. A kórus alatt két kis kápolna van, a jobboldaliban Szt. Boromei Károly, vagy az úgynevezett Tisztítóűz oltár áll, melyet

1906-ban Hajas Gábor állított. Itt van a missiók kereszt és a szenteltvízes hordó. A baloldali kápolnában áll a Fájdalmas Anya oltára, mely húsvétkor szent sírrá alakítható át. Ezt a hívek állították fel közadakozásból. A templom hajójában 40 ülőpad van, négy szakaszban. A jobboldali kereszthajóban van Szent Mihály oltára és az egyik gyóntatószék. A baloldali kereszthajóban áll a Segítő Boldog Asszony oltára és a másik gyóntatószék. Ugyanezen fülkében áll 1954. április 1-je óta a harmadik gyóntatószék. Ezen két utóbbi oltár képe, azaz Szent Mihály arkangyal és a Segítő Boldog Asszony képe 1770-ből valók, melyeket Lovász Mihály készített itt, egy olasz festőművésszel. Ezek az egyedüli tárgyak, melyek a régi, 1753-tól 1886-ig fennállott első, úgynevezett Mindenszentek templomából valók. A baloldali külső sarkán áll a szószék, mely a belső saroktól 1923-ban került oda, hogy a szónok jobban a nép között legyen. Sajnos, a hangzat innen is rossz. A hajó első részében áll jobbra Lourdes-i Szűz Mária, míg balra a Szent Kereszt oltár. Az előbbit özv. Lacsány Józsefné, szül. Sipos Terézia, míg az utóbbit Katona Mihály és neje alapította 1907-ben. A szentély előtti fal mentén áll jobbra Keresztelő Szent János, balra pedig Pádúai Szent Antal nagy szobra magas emelvényen. Ezek mindketteje 1923-ban került emelvényre, mert előbb falba vájt tartón állottak. Mindkettő persellyel van ellátva. A szentélyben áll a főoltár, ezenkívül két áldoztató asztal és egy Gyermekek Jézus szobor a falon elhelyezve. A szentélyben foglal helyet még két pár fehér pad és az áldozati asztal. Ugyancsak a szentélyben van még a stallum 3 impozáns székkal.

Olajos József apát plébános, főesperes a templomot 1923-ban újra festette. Ugyanakkor emeltette fel, Tóth Hevesi József és neje Kiss Rozália nagy áldozatkészségéből, mintegy 70000 lejnyi költséggel, az új monumentális főoltárt, a templomnak díszes ékességét, mely teljesen megfelel a templom gótikájának. Az alapítók ezt még az első világháborúban elesett fiuk, Tóth József emlékére emelték. Kár, hogy a különben igen hatásos külsejű főoltáron elhelyezett nagy Piéta szobor, a Boldogságos Szűz ölében, az alapító házaspár közlegény fiát helyezte el. Csak a kegyelet, és a lesújtott szülők bánata menti ezt az egyházi ízléstelenséget. - Közben a zelus serkentette a plébánost, hogy a templom üvegfestésű ablakait iparkodják megteremteni. Az üvegfestésű ablakok munkálatait Walther Gida budapesti üvegfestő végezte 1914-ben. Az 1. képet a Bolyhos család, a 2-at a Koncz család, a 3-at az Issekutz család, a 4-et a Kegyuraság, az 5-et a Lacsány család, a 6-at a Sandrik család, a 7-et a Nagy (Irha) testvérek, a 8-at a Sipos család, a 9. és 10-et a hívek készítették. A többi ablakra 11-től a 16-ig ablakok adományozói azok elkészültekor még nem jelentkeztek, miért is az adományozók neve nincs megemlítve. Későbbben pótolták

a felírásokat. Az egész rendelést 1915. július haváig leszállították, illetve teljes összegig kifizették. Még meg kell jegyeznem, hogy a főoltárban szent Theodórus és Pia vértanúk ereklyéi vannak elhelyezve. A templom renoválása 1923. április havában lett befejezve, és ezen év október 14. napján Dr. Pacha Ágoston Temesvár egyházmegyei püspök Úr Őméltósága ünnepélyes módon felszentelte az új főoltárral, a templom új orgonájával és a Katona Mihály helybeni nagygazdától ajándékozott nagyharanggal együtt. A templom renoválásának költsége 180000 lejt tett ki.

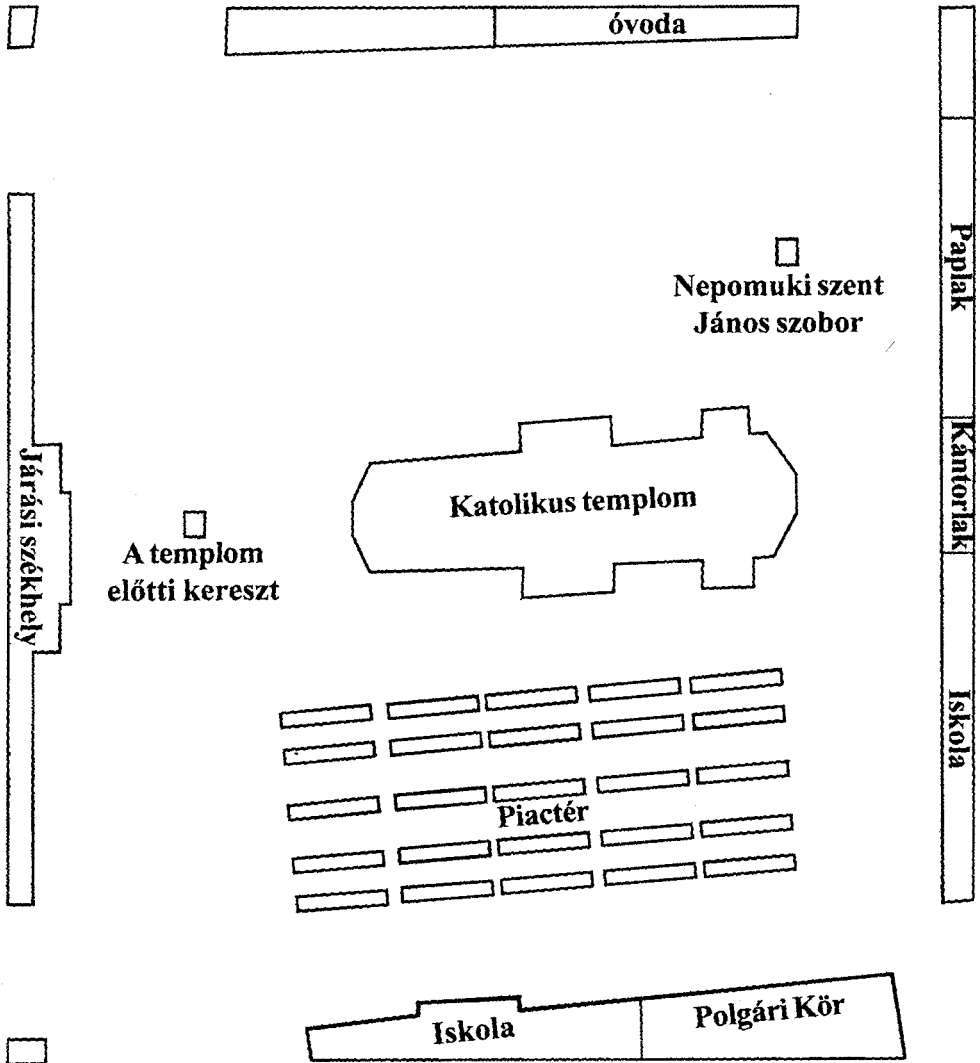
Az új templom további felékesítésében szintúgy fáradhatatlannak bizonyult Lengyel István tiszteletbeli kanonok, pápai kamarás, esperes-plébános is, ki a templomot 1927-ben nagy futószőnyegekkel, míg az 1930-as évek kezdetén villanyvilágítással látta el. Püspöki engedéllyel, ragyogó fénnel halmozta el a főoltárt, mely ünnepélyesebb lett, istentiszteletek alkalmával panorámikus látványt nyújt a hívek számára.

A templom ékességei közül nem utolsó helyen kell megemlítenem annak két elülső mellékoltárát, melyeknek remekbe sikerült műfaragásai azonban a főoltár fehér színétől elütő szürkés-kék színük, valamint, azok kevésbé nem látott helyzettségük miatt, nem válhattak a templom előkelő díszére. Dr. Nagyhalmági Sándor tiszteletbeli esperes, magyarpécskai lelkész ezen két mellékoltárt a szentélynek elülső két sarkába helyezve el, azokat a főoltárával egyező fehér színre festette át. Az átalakítási és átfestési munkálatokat Gyüre Imre helybeni buzgó katolikus férfiú, asztalos mester vállalta, aki azt 1954. április hó 18-ig, húsvét vasárnapjára be is fejezte. Ugyanakkor helyzetetett el a két mellékoltár elé egy-egy fehér imazsámoly, nemkülönben a szentélyben egy fehér padocská is, az egyházközségi vezetőségi személyek részére.

A szentélyből balra nyílik a mai szent József kápolna, csinos oltárával. Ez szolgál egyszersmind keresztelő kápolnául, itt áll a keresztelő kút. Felszereléséhez tartozik még a Mária, Márta és Szent Anna kép, végül négy régi céhzászló és egy térdeplő is. A szentélyből nyílik jobbra a sekrestye, felette oratóriummal, mely egyben ruhatárul szolgál.

A templom a község nagy kiterjedésű főterén áll. A templom, a magyarpécskai 1064. számú kataszteri birtokíven a 2004. helyrajzi számon, 231 négyzetöl területtel van bejegyezve. A templom összes belső felszerelése ülőpadok, szószék, oltár, harang, harangállvány a hitközség tulajdonát képezi. A templom impozáns külsőt nyújt a szemlélő részére, de gyöngé építmény. Már az 1910. évben felvett leltár panaszkodik, hogy a templom, különösen a téli hófúvások következtében, nagyon sokat szenved. (Gyöngé épület, több helyütt

repedésekkel.) Téli időben a padlás telve szokott lenni hóval, mely a bolthajlások mélyében felgyülemlett hótól, nehezen lévén kitakarítható, átszivárog a boltozaton és a falakon.

A Templomtér helyszínrajza

A magyarpécskai római katolikus templom harangjairól

Az egész templom felszerelésében talán a legkevesebb emlékekkel bír a harangok ügye. Különös dolog, hogy a harangoknak alig van írásos nyoma, a hagyomány pedig semmi emlegetni valót nem őriz, dacára annak, hogy a hívő ember életével a harang állandó kapcsolatban van. Az 1790. évi leltár csak annyit említ, hogy van a templomnak egy nagy harangja, és vannak kisebb harangjai, de részletesebb kimutatás erről, számukat és nagyságukat, öregségüket illetőleg nincs. Az 1791. évi március 27-ei dátummal, az irattári protokollum I. kötete azt írja, hogy egy hét métermázsa súlyú és egy 72 fontos harangot, - előbbit a Mindenszentek, míg az utóbbit az Őrangyalok tiszteletére - szentelt fel Christovich püspök megbízása folytán az akkori plébános. A feljegyzés szerint mindkét harangot Pécska község költségére rendelték és készítették el.

A Canonica Visitatio jegyzőkönyvének második paragrafusára szerint 1835. évben május 3-án a pécskai templom tornyában 5 harang függ, éspedig: 1-ször szent Mihály őrangyal tiszteletére, a község költségére, 1824-ben öntve, 13 métermázsa súlyban. Ezt újraöntötték 1852-ben. 2-ször, egy harang a Mindenszentek tiszteletére 7 métermázsa súlyban, a község költségére, öntve 1791-ben. 3-ször, 1783-ban, a magyarpécskai uradalom bérlőjétől, Nagyságos Lovász Mihály Úrtól beszerezve, a Szentháromság tiszteletére 5 métermázsa súlyban. 4-szer, szent Zsigmond tiszteletére néhai Lovász Zsigmond kegyelmes Úr, a temesi gróf bőkezűségéből, 1803-ban két métermázsa súlyban. Ezt 1881-ben, február havában, ugyancsak szent Zsigmond tiszteletére, újraöntötték és felszentelte ugyanazon év március 11-én Németh József izaupoloszi püspök. 5-ször, szent József tiszteletére Bolyhos Ambrus pécskai gazdálkodó vette a toronyban lévő 80 font súlyú harangot. Az első, negyedik és ötödik harangot Kőszeghi László püspök, a másodikat és harmadikat pedig Christovich Imre csanádi püspök Úr áldotta meg.

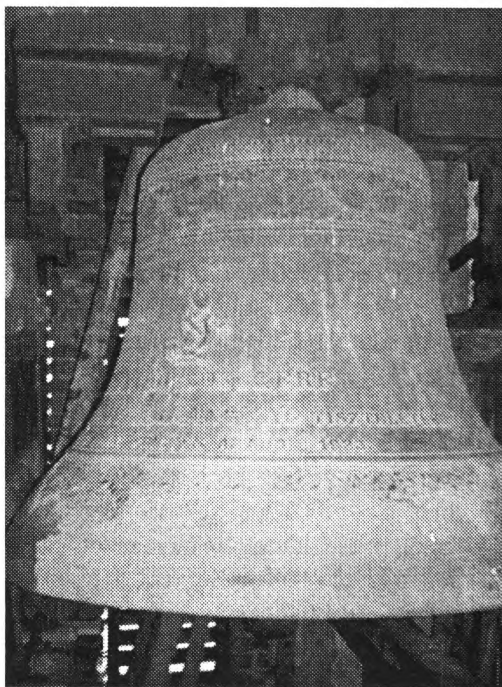
Van egy "Jegyzék a magyarpécskai egyházközség által 1887. évben átöntött új harangok, mely nevű szentek tiszteletére történt készítése és azok jelenlegi súlyáról", mely szerint van egy legnagyobb harang Jézus, Mária és szent József tiszteletére, 903 és fél kiló súlyban. Másodszer a kisebbik harang készítettett Mindenszentek tiszteletére, 578 és fél kiló súlyban, harmadszor a még kisebb harang készítettett szent István tiszteletére, 229 kiló súlyban, negyedszer a legkisebb harang készítettett szent Mihály tiszteletére, 121 kiló súlyban. E jegyzék szerint, mely a község pecsétjével ellátva Sípós

János bíró és Issekutz János jegyző aláírását viseli, és amely 1887. július 3-án kelt, ezek a harangok voltak, és ezek mindegyike hirdeti, hogy ifjabb Hönig Frigyes öntötte Aradon 1887-ben, és a megrendelőjük mindegyiknél a Magyarpécskai Római Katolikus Egyházközség volt. Van a toronyban még egy 70 öreg fontos, úgynevezett lélekváltásig harang is, melynek német körirata tájékoztat a felől, hogy a harangot 1821. évben Eggártner József nevű harangkészítő öntötte.

Eljött az I. világháborúnak az a szomorú napja, amikor az egyháznak meg kellett válnia az ő életét szabályozó harangjaitól. A haza ágyúkat öntetett azokból. Le is vették, és el is vitték azokat a magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium 16248-1915. számú rendelete alapján. 1716 és fél kiló haranganyagot vittek el 5 darabban, és ezekért kapott az egyház 6866 korona kártérítési összeget. 1917. február 6-án, délután 2 órakor búcsúzásul megáldották a kedves harangokat, nagy fénnel és pompával kikísérték az állomásra, útközben csatlakoztak a katolikus harangokat kísérő katolikus egyházmenethez a görögkeleti román és szerb egyházak is, az ő harangjaikkal.

Ezen elvitt harangok pótlására, került a katolikus templom tornyába 1-szor egy harang (lásd a képen): 2-szor, a középső harang felirata: “Patent. Készült a magyarpécskai hívek adakozásából, Olajos József apátplébános alatt, az Úrnak 1923. évében. Öntötte Hönig Frigyes Aradon, a Szentháromság tiszteletére, 327 kilogrammal.” 3-szor, egy kisharang “Resicza 1928.” felirattal.

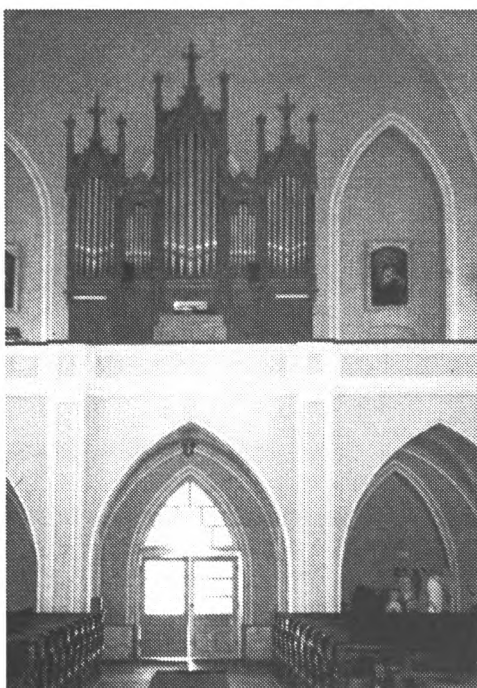
Színhagyomány a faluban, hogy szomorú, csendes az élet harangok nélkül. A harangok csendje vigye az embereket arra, hogy engedelmes lélekkel teljesítsék a harang parancsát, dolgozzunk a lelkünkért és Istenért. Pro lege et pro Deo!

«Patent. Isten dicsőségére és szent Mihály arkangyal tiszteletére, öntötte Hönig Frigyes Aradon, 1923-ban. Ajándékuul készítette: Katona Mihály és hitvese Boldizsár Anna, magyarpécskai római katolikus hívek részére, díjtalanul. “Az élőket hívom. A halottakat siratom. A villámot eloszlatom.”»

A magyarpécskai római katolikus templom orgonája

A templom és benne minden arra való, hogy az emberek megszentülését

előmozdítsa. Az egyháznak minden megmozdulása ezt a célt szolgálja. Az egyház és a templom szolgálatában döntő szerep jut az orgonának és az azt kezelő kántornak.

A jelenlegi magyarpécskai templom régi orgonájából tevődött össze a mai új, két manuálés orgona. A régi templom régi orgonája már 1756-ban szerepel annaleseinkben. Ez Régenhold János gyártmánya volt, és 12 változattal bírt. Az első világháborúban (sajnos már annak közeledő végén) vitték el az összes homloksípozatait, körülbelül négy mázsa súlyban.

A plébániai irattár szerint, pontosan 1918. április 18-án vitték el, és a háború 1918. októberében ért véget.

A régi orgona megmaradt részeiből alkotta újjá 1887-ben Wegenstein Lipót és fia. Ezen átalakított orgonát pedig 1925. év tavaszán modernizálta szintúgy, Wegenstein Lipót, 14 változattal és két oktávós pedálrendszerrel. Az újonnan modernizált orgona a következő változatokkal rendelkezik: Pedál, Cello 8', Violonbass 16', Sub-bass 16', - Octáva I. Copula - Első manuálé: Principal 16', Gamba

16', Bourdon 16', Dolcé 8', Zergekürt 8', Oktáva 4', Traversa-fuvola 4', Mixtura 2 2/3', és Tutti. - Második manuálé, 6 plusz egy változatból áll: Hegedű principál 4', Salicionál 8', Bourdon 8', Zergekürt 4', Fuvola 4', Flautino 2' és Aeoline 8'.

Az újonnan modernizált orgona, bár sok kívánnivalót hagy hátra, mégis jó állapotban lévőknek minősíthető.

Az orgonaházban a templom felavatásakor készült feliraton a templom korabeli énekkarának névsora mellett a következő látható: “DANGL ANTAL FIA cs. és kir. szab. udv. mű orgona készítő”

A magyarpécskai római katolikus egyház alapítványairól

Már a Makkabeusok könyvében, tehát már az ószövetségi szentírásban olvassuk, hogy makkabeusi Júdás “tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért” (Makk. I. 12, 43.) “Szent és üdvösséges gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak” (Makk. II. 12, 46.) mondja továbbá a szentíró. Tehát már az ószövetségben hitték, hogy van egy hely, ahol a halál után még lehet vezekelni, és a bűnök bocsánatát elnyerni, sőt, hogy ezekért a szenvedő vezeklőkért az élők imádkozhatnak, és áldozatot mutathatnak be.

A magyarpécskai katolikus hívek a Szentírás tanát, és az őseik ezen szent hitét már eleve magukévá tették, vallották és gyakorolták, midőn alapítványos szentmisék szinte egész tömegével gondoskodtak vezeklő, szenvedő, elhunyt testvéreikről. Beszéljenek erről az alábbi adatok:

1. 1778. Lovász Zsigmondtól: Lovász Mihályért, egy Mária mise
2. 1778. Lovász Zsigmondtól: Lovász Mihályért, egy Mária mise
3. 1790. Péchy Istvántól: az alapítóért, requiem cum libera
4. 1791. Gyürky Józseftől: az alapítóért, szent József tiszteletére
5. 1797. Szántó Józseftől: az alapítóért, sacrum lectum
6. 1815. Harsányi Mihálytól: az alapítóért, sacrum lectum
7. 1827. Prezóczki Györgytől: az alapítóért, szent György tiszteletére
8. 1829. Pásztori Jánostól: Pásztori Imréért szent Flórián tiszteletére
9. 1829. Ördög családtól: Ördög Józsefért, requiem
10. 1829. Botka Imrétől: az alapítóért, sacrum lectum
11. 1829. Nyilas Jánostól: az alapítóért, sacrum lectum
12. 1830. Poharecz családtól: Poharecz családért sacrum lectum
13. 1831. Stfekó Istvántól: az alapítóért, szent István tiszteletére
14. 1832. Kiss Erzsébettől: Oláh családért, sacrum lectum
15. 1833. Nagy Istvántól: Nagy családért, sacrum lectum
16. 1839. Kun Apollótól: az alapítóért, requiem
17. 1840. Bartok Györgytől: az alapítóért, szent György tiszteletére

18. 1840. Molnár Zsuzsától: az alapítóért, requiem
19. 1843. Mezei Lőrincztől: az alapítóért, requiem
20. 1843. Csordás Jánostól: az alapítóért, requiem
21. 1843. Molnár Jánostól: az alapító családjáért, requiem
22. 1844. Kakuszi Katalintól: az alapító családjáért, requiem
23. 1844. Váradi Ilonától: az alapító családjáért, requiem
24. 1845. Atkány Károlytól: az alapító családjáért, requiem
25. 1845. Sipos Erzsébettől: az alapító családjáért, sacrum cantatum
26. 1845. Kovács Judittól: az alapító családjáért, sacrum cantatum
27. 1845. Hegedűs Máriától: az alapító családjáért, sacrum cantatum
28. 1845. Kiss Józseftől: az alapító családjáért, sacrum cantatum
29. 1846. Jávorcsik Annától: az alapító családjáért, sacrum cantatum
30. 1846. Tóth Jánostól: az alapító családjáért, sacrum cantatum
31. 1847. Szörfy Erzsébettől: az alapító családjáért, sacrum cantatum
32. 1849. Szénási Erzsébettől: az alapító családjáért, sacrum cantatum
33. 1851. Tamás Mihálytól: az alapító családjáért, sacrum cantatum
34. 1852. Tóth Ferencről: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
35. 1852. Dubnitzky Máriától: az alapító családjáért, sacrum cantatum
36. 1852. Dónáth Borbálától: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
37. 1853. Borsós Jánostól: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
38. 1853. Szomorú Istvántól: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
39. 1853. Nagy Páltól: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
40. 1853. Mester Jánostól: az alapító családjáért, sacrum cantatum
41. 1854. Farkas Mihálytól: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
42. 1854. Kőműves Istvántól: az alapító családjáért, sacrum cantatum
43. 1854. Harsányi Teréziától: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
44. 1855. Katona Erzsébettől: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
45. 1856. Berkes Ilonától: az alapító családjáért, sacrum cantatum
46. 1856. Zabos Imrétől: az alapító családjáért, szent Imre hg. tiszteletére
47. 1856. Tóth Mátyástól: az alapító családjáért, szent Imre hg. tiszteletére 2.
48. 1858. Kabát Istvántól: az alapító családjáért, szent Imre hg. tiszteletére
49. 1858. Hegyes Rozáliától: az alapító családjáért, szent Imre hg. tiszteletére
50. 1859. Dorogi Annától: az alapítóért, sacrum cantatum
51. 1860. Vancsik Erzsébettől: az alapítóért, sacrum cantatum 2.
52. 1860. Balogh Józseftől: az alapítóért, sacrum cantatum
53. 1861. Bella Mihálytól: az alapítóért, sacrum cantatum
54. 1861. Haluska Páltól: az alapítóért, sacrum cantatum
55. 1862. Turi Józseftől: az alapítóért, sacrum cantatum
56. 1862. Tánczos Klárától: az alapítóért, sacrum cantatum 2.
57. 1864. Pichler Józseftől: az alapítóért, sacrum cantatum
58. 1865. Szomolai Józseftől: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
59. 1870. Bakos Ilonától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum

60. 1871. Szirmy Istvántól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
61. 1871: Sipos Mártától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
62. 1871. Márton Borbálától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum 3.
63. 1871. Bartok Ilonától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
64. 1871. Kocsik Erzsébettől: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
65. 1871. Győri Ilonától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum 2.
66. 1872. Ördög Klárától: Vajda Alajosért, sacrum cantatum
67. 1875. Winkler Jánostól: az alapítóért, sacrum cantatum
68. 1876. Kecskés Mátyástól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
69. 1876. Bartok Katalintól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
70. 1878. Miskolczy Mátyástól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
71. 1878. Kovács nővérektől: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
72. 1879. Stiller Mihálytól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
73. 1879. Nagy Gáspártól: Kőműves és Halasi Erzsébetért, sacrum cantatum
74. 1879. Kőműves Katalintól: az alapítóért, sacrum cantatum
75. 1880. Tótok Rozáliától: az alapító szüleiért, sacrum cantatum
76. 1881. Burján Mihálytól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
77. 1881. Rabi Zsuzsannától: az élő alapítóért, sacrum cantatum
78. 1882. Brezán Jánostól: Köles Katalinért, sacrum cantatum
79. 1883. Détári Józseftől Kocsik Imréért és nejéért, sacrum cantatum
80. 1883. Lacsány és Barta családtól: az alapító családjáért, sacrum cantatum 2.
81. 1883. Mester és Laza családtól: az alapító családjáért, sacrum cant.
82. 1883. Szabó és Széles családtól: az alapító családjáért, sacrum cant. 2.
83. 1884. Kovács Pál ifj.-tól: az alapítóért és családjáért, sacrum cant. 4.
84. 1886. Szomorú Klárától: Szomorú Istvánért és családjáért, sacrum cant.
85. 1887. Vég Auréltól: hitveséért, sacrum lectum
86. 1887. Schnitz Borbálától: az alapítóért sacrum cantatum
87. 1888. Nagy Erzsébettől: az alapítóért sacrum cantatum
88. 1889. Kőműves és Tóth családtól: az alapítóért sacrum cantatum
89. 1889. Kabát és Hajas családtól: az alapítóért sacrum cantatum
90. 1890. Takács Katalintól: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
91. 1890. Kocsik és Kőműves családtól: az alapítóért és családjáért, sacrum cant.
92. 1890. Kocsik és Kőműves családtól: az alapítóért és családjáért, sacrum cant.
93. 1891. Kiss Erzsébettől: Sarlós Boldog Asszonyért, sacrum cantatum 2
94. 1893. Hajas és Varga családtól: az alapítóért és családjáért, sacrum cant. 2
95. 1894. Zámbori Klárától: az alapítóért és családjáért, sacrum cantatum
96. 1985. Oroszlán Katalintól: az alapítóért és családjáért, sacrum cant. 2
97. 1895. Vajda Krisztinától: Vattai Gyula és Györgyért, sacrum cantatum 2
98. 1896. Szénási Rozáliától: Szabó Józsefért, sacrum cantatum
99. 1897. Kőteles örökösöktől: Kecskés Erzsébetért, sacrum cantatum
100. 1897. Turi Erzsébettől: Bedő Istvánért, sacrum cantatum
101. 1897. Tóth Ágnesztől: Hegyes Mihályért, sacrum cantatum

102. 1897. Szabó Judittól: az alapítóért és családjáért, *sacrum cantatum*
 103. 1898. Kabát Annától: Jurik Mihályért, *sacrum cantatum*
 104. 1899. Kiss Máriától: Kocsik Andrásért, *sacrum cantatum*
 105. 1899. Ördög Katalintól: az alapító és rokonaiért, *sacrum cantatum 2*
 106. 1899. Szűcs Annától az alapítóért és nejeért, *sacrum cantatum*
 107. 1899. Kegyes adományból B. sz. M. M. N. A. tisztt, *sacrum cantatum*
 108. 1900. Bolyhos Györgytől: az alapítóért és nejeért, *sacrum cantatum 2*
 109. 1900. Kokár Rozáliától: az alapító nejeért, *sacrum cantatum*
 110. 1901. Garlati Lőrincről: az alapító nejeért, *sacrum cantatum*
 111. 1901. Madacs Rozáliától: az alapító családjáért, *sacrum cantatum*
 112. 1901. Kegyes adományból: a pécskai rf. társ. tagjaiért, *sacrum cantatum*
 113. 1902. Kapcsos Mihálytól: az alapítóért és családjáért, *sacrum cantatum 3*
 114. 1903. Tóth Katalintól: Bedő Jánosért, *sacrum cantatum*
 115. 1903. Kokár Rozáliától: Bolyhos Annáért, *sacrum cantatum*
 116. 1904. Hajas Gábortól: Tótok Kláraért, *sacrum cantatum*
 117. 1904. Bartok Andrástól: Bartok Györgyért, *sacrum cantatum*
 118. 1905. Sipos Teréztől: az alapítóért és családjáért, *sacrum cantatum 3*
 119. 1906. Bába Annától: az alapító szüleiért, *sacrum cantatum 2*
 120. 1906. Gál Ilonától: Brezán Mátyásért és családjáért, *sacrum cantatum 2*
 121. 1906. Hegyes Kovács Klárától: Hegyes Etelért és Júliáért, *sacrum cantatum*
 122. 1906. Sipos Jánostól: Mezei Jánosért és nejeért, *requiem cum libera 2*
 123. 1906. Lacsány Józsefnétől: a szent család tiszteletére, *sacrum lectum*
 124. 1906. Bartok Andrástól: Bartok Györgyért és nejeért, *requiem cum lib.*
 125. 1907. Hajas Gábortól: az alapító családtagjaiért, *sacrum cantatum 4*
 126. 1907. Lakatos Annától: Csatlós Jánosért és családjáért, *sacrum cant. 2*
 127. 1907. Katona Mihálytól: Katona Mihályért és nejeért, *requiem c. lib.*
 128. 1907. Katona Mihálytól: Boldizsár Gáspárért és nejeért, *requiem.c. lib.*
 129. 1907. Hajas Gábortól: Hajas Gáborért és nejeért, *requiem cum libera*
 130. 1907. Hajas Gábortól: Hajas Jánosért és nejeért, *requiem cum libera*
 131. 1907. Hajas Gábortól: Hajas Pálért és nejeért, *requiem cum libera*
 132. 1907. Hajas Gábortól: Hajas Sándorért és nejeért, *requiem cum libera*
 133. 1908. Tóth Klárától: Kiss Józsefért, *requiem cum libera*
 134. 1908. Mezei Katalintól: Sipos Jánosért és nejeért, *requiem cum libera*
 135. 1908. Garlati Lőrincről: az alapítóért, *requiem cum libera*
 136. 1908. Brezán Józseftől: Lacsány Júliáért, *requiem cum libera*
 137. 1908. Kőműves Antaltól: Kőműves Mihályért, *requiem cum libera*
 138. 1908. Kapcsos Mihálytól: rokonaiért, *requiem cum libera*
 139. 1908. Berze Istvántól: az alapítóért, *requiem cum libera*
 140. 1908. Kőműves Antaltól: Tóth Borbáláért, *requiem cum libera*
 141. 1909. Kocsik Mátyástól: Kocsik Andrásért és Kiss M.-ért, *r. c. lib.*
 142. 1909. Kocsik Mátyástól: Kocsik Mátyásért és családjáért, *r. c. lib.*
 143. 1909. Brezán Józseftől: Hajas Mátyásért és nejeért, *requiem cum libera*

144. 1909. Bolyhos Mátyástól: Bolyhos Mátyásért és nejéért, requiem c. lib.
145. 1910. Bolyhos Györgytől: Hajas Erzsébetért, requiem cum libera
146. 1911. Turi Andrásnéól: Turi Andrásért, requiem cum libera
147. 1911. Turi Andrásnéól: Turi Józsefért és nejéért, requiem cum libera
148. 1911. Mikláczy Nagy Annától: Mikláczy Nagy Istvánért, requiem c. lib.
149. 1911. Mikláczy Nagy Annától: Mikláczy Nagy Annáért, requiem c. lib.
150. 1911. Löke Pálnétól: az alapítóért, requiem cum libera
151. 1911. Pádár Rozáliától: Pádár Imréért, requiem
152. 1911. Hajas Illésnéól: az alapítóért, requiem cum libera
153. 1911. Varga Mihálytól: az alapítóért, requiem cum libera
154. 1911. Haluska Györgytől: az alapítóért, requiem cum libera
155. 1911. Löke Pálnétól: rokonaiért, sacrum cantatum 3
156. 1912. Dufala Jánostól: az alapítóért, sacrum cantatum 2
157. 1912. Szögvári Kiss Jánostól: az alapítóért, requiem cum libera
158. 1913. Hegyes Mátyástól: az alapítóért, requiem cum libera
159. 1913. Bella Józsefnétól az alapítóért, requiem cum libera
160. 1914. Szabóné Szénási R-tól: az alapítóért, sacrum cantatum 3
161. 1915. Boldizsár Andrástól: az alapítóért, requiem cum libera
162. 1915. Sch. Varga Józseftől: az alapítóért, sacrum lectum
163. 1915. Kurunczy Mihálynéól: Kurunczy Sándorért, requiem cum libera
164. 1915. Bedő Györgytől: az alapítóért, egy requiem
165. 1917. Jurik Mihálynéól: szent Anna Asszony tiszteletére, sacrum cant.
166. 1918. Kurunczy János örökösétől: az örökösért, requiem cum libera 3
167. 1918. Bolyos Mátyástól: az alapítóért, egy sacrum lectum
168. 1918. Sandrik Istvántól: az alapítóért, requiem cum libera
169. 1919. Sipos Lénárt O. F. M. S. F.: a szüleiért, sacrum lectum
170. 1919. Zabos Mátyástól: szüleiért, requiem cum libera
171. 1912. Kurunczy Mihálynéól: az alapítóért, requiem cum libera
172. 1915. Vrbny Vilmától: Jézus neve tiszteletére, sacrum cantat
173. 1917. Rabi Istvántól: az alapítóért, requiem cum libera
174. 1916. Balog Jánostól: az alapítóért, requiem cum libera
175. 1908. Berze Istvántól: az alapítóért, requiem cum libera
176. 1919. Kokár Józseftől: az alapítóért, requiem cum libera
177. 1927. Katona Józseftől: az alapítóért, requiem cum libera
178. 1929. Balog Istvántól: Kurunczy Terézért és az alapítóért, sacrum lectum
179. 1931. Berze Istvánétól: Berze Istvánért és az alapítóért, sacrum lectum
180. 1940. Köles Jánosnéól: Köles Jánosért és az alapítóért, requiem c. lib.
181. 1941. Lacsány Jánostól: Lacsány Jánosért és Sándorért, requiem c. lib.
182. 1942. Zabos Máriától: Boldizsár Mihályért és Erzsébetért, sacrum lectum
183. 1947. Kovács Kláraától: (végrendelet) Kovács Kláraért és Etelért, sacrum lectum

Pontos kimutatásomból, amint kiviláglik tehát, 1778-tól 1947-ig összesen 184 szentmise alapítványt eszközöltek a magyarpécskai jámbor hívek. A

többszöri pénz elértéktelenedések folytán csak természetes, hogy ezen misealapítványok összegei teljesen felmorzsolódtak, illetve megsemmisültek. Helyeselnem kell Dr. Sorbán Kornél borosjenői apát-plébános, főesperes, kanonok “Az ineui római katolikus plébánia történeté”-ben kifejtett véleményét, miszerint: “tévedne, aki azt hinné, hogy a régi mise-alapítványok elértéktelenedésének az általános devalváció volt az egyedüli oka. Nemegyszer az alapítási szándék csak papíron maradt, vagy az élő szóval elröppent az alapítók hozzátartozóinak gondatlansága miatt. Esetleg egy darab ideig fizették a kamatokat a náluk maradt misealapítványok, tőkék után, később elszéledtek innen, és a fizetést is beszüntették”.

Ezen misealapítványokat, a többi alapítványokkal együtt, az Egyházmegyei Hatóság rendeletére 1922-ben felfektetett Törzskönyv tünteti fel az alapítás idejével, az alapítvány eredeti és változott összegével, az alapítók neveivel, az alapítvány céljával és Egyházmegyei Hatóság jóváhagyásával, az alapítványi tőke elhelyezésével és egyéb megjegyzendőkkel egyetemben.

Az itt feltüntetett 184 szentmise-alapítvány, a pénz értékének alászállása miatt az 1926. évben az Egyházmegyei Hatóság által összevonatott olyképpen, hogy a gyümölcsöző tőkekamatok fejében, havonként minden első két szerda és pénteki napon, egy-egy sacrum cantatum de requiem tartassék. Így rendeli azt el a 4247/1926. egyházmegye-hatósági rendelet.

A pénz még további elértéktelenedése folytán, a 2949/1948. számú Püspökhatósági engedély és az Apostoli Szentszék felhatalmazása alapján, az alapítványos miséknek fenti összevonásaként engedélyeztetik, hogy az itteni plébánia elértéktelenedett tőkái folytán, az alapított szentmisék helyett, évenként november hóban, egy koporsós szentmise mondassék.

A magyarpécskai római katolikus egyház leltára

Az Isten háza rendes és csinos felszerelése mindig lelkipásztora buzgóságára mutat, és a hívek lelki épülését szolgálja. A magyarpécskai templom, ha nem is gazdag, de rendes és csinos berendezése és felszerelése dicséri Dr. Szabados József, Szathmáry Géza és Lengyel István plébánosok ügybuzgóságát. A magyarpécskai templom nagyon sok és értékes felszerelését, sőt, épületrészét Szathmáry Géza a sajátjából szerezte be, miért is lett eme áldozatkészségének szomorú áldozatává.

A magyarpécskai római katolikus templom 1954. évi leltára az alábbi tájékoztatót nyújtja:

I. Épületek

1. Római katolikus templom (1887)
2. Római katolikus temetői kápolna (1866)
3. Római katolikus paplak és melléképületei (1898)
4. Római katolikus kántorlak (1833)

II. Egyházi bútorkészlet

1. Főoltár - Hősök emléke - (1923)
2. Szentkereszt oltár (1907)
3. Lourdes-i B. Sz. Mária oltára (1907)
4. Segítő Boldogasszony oltára (1757)
5. Szent Mihály arkangyal oltára (1757)
6. Tisztító tűz oltára (1906)
7. Fájdalmas Anya oltára (1906)
8. Szent József oltára
9. A többi bútorkészlet: 24 féle, összesen 128, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

III. Harangok

1. Nagyharang - Katona Mihálytól - (1923)

2. Középső harang - a hívektől - (1923)
3. Kis harang - Olajos Józseftől - (1928)
4. Csengők - 4 darab

IV. Órák

1. Toronyóra - többszörösen újítva - (1808)
2. Falióra - a sekrestyében

V. Hangszerek

1. Orgona - többszörösen újítva - (1756)
2. Hármónium (1935)

VI. Egyházi felszerelések

1. Jézus Szíve szobor
2. Mária Szíve szobor
3. Hősök emléke
4. Gyermek Jézus szobor (2)
5. Szent Antal szobor
6. Keresztelő szent János szobor
7. Lourdes-i Szűz Mária szobor
8. Keresztoltári nagy kereszt
9. Fájdalmas Anya szobor
10. Szentsíri Jézus
11. Feltámadt Jézus szobor
12. Jézus, mint Jó Pásztor szobor
13. Szent József szobor
14. Szepplőtelen Fogantatás szobor
15. Szent Vendel szobor
16. Szent Erzsébet szobor
17. Angyalka szobor (8)
18. Főoltári képek (5)
19. Mellékoltári képek (8)
20. Stáció képek (14)
21. Függőképek (8)
22. Égetett színes ablaküveg képek (14)

A kereszthajóban lévő oltáron
található a régi templomból
származó
Szent Mihály arkangyal (1770)

VII. Egyéb felszerelések

30 féle, összesen 137, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

VIII. Egyházi ruházat

43 féle, összesen 64 rend különféle ruházat, és további 380, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

IX. Egyházi könyvek

11 féle, összesen 22, a kéziratban tételesen felsorolt darab

X. Útszéli kereszték és szobrok

1. Útszéli kereszt (10)

2. Útszéli szobor (3)

(Részletesebben lásd a vonatkozó fejezetben)

XI. Templomi kórus leltára

16 féle, összesen 38, a kéziratban tételesen felsorolt darab

A Temető-kápolna leltára

I. Bútorzat: 10 féle tárgy, összesen 34, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

II. Felszerelések: 13 féle tárgy, összesen 49, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

III. Ruhanemű: 13 féle, összesen 31, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

A magyarpécskai római katolikus plébánia (paplak) leltára:

I. Irodai leltár: 14 féle összesen 30, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

II. A paplak leltára: 3 féle összesen 9, a kéziratban tételesen felsorolt darab.

A magyarpécskai római katolikus egyházközség telekkönyvi adatai

I. a. A plébánia beltelke

Ezen telek, a magyarpécskai 1065. számú kataszteri birtokívben: 1980 és 1981 helyrajzi szám alatt, 965 négyszögöl területtel.

A telekkönyvben pedig a magyarpécskai 1149. számú telekkönyv A. I. 7. sorszáma alatt, a 178. helyrajzi számmal, a 164-es számú (újabbán 249-es) ház, udvar és házikert 947 négyszögöl területtel (a tagosítás után) van, a magyarpécskai római katolikus egyházközség tulajdona címén bevezetve.

I. b. Külső telkek:

A magyarpécskai 1149. számú telekkönyvbe A. I. 8. sorszám alatt, 2131. helyrajzi számmal, 9 hold szántó, a Legelő dűlőben, A. I. 9. sorszámmal 2933. helyrajzi számmal, 15 hold szántó, az Ugar dűlőben, A. I. 10. sorszám alatt 3537.

helyrajzi számmal, 24 hold 1400 négyszögöl szántó, a Tanyadülőben és az A. I. 4. sorszám alatt 4304. helyrajzi számmal, 2 hold és 59 négyszögöl Szilvás kert, a Laposi Szilvás dülőben van bevezetve.

II. a. A cantoria beltelke:

A magyarpécskai 1150-es telekkönyvben az alábbi adatokkal szerepel: A. I. 7. sorszám alatt, 179. helyrajzi számmal, a 165. számú ház (ma 251) udvarral és házikerttel, 620 négyszögöl területen;

II. b. külső telkek:

A. I. 8. sorszámmal 2132. helyrajzi számmal, a Legelő dülőben, 9 hold szántó, A. I. 9. sorszámmal 2932 helyrajzi számmal, az Ugardülőben, 15 hold szántó és az A. I. 10. sorszám alatt, 3536. helyrajzi számmal 26 hold 1400 négyszögöl szántó van bejegyezve a Tanyadülőben.

III. A románpécskai római katolikus egyház:

a. földje: az 1757-es telekkönyvben, az A. I. 1. sorszám alatti, 5405-ös helyrajzi számú, 600 négyszögöl területű temető.

b. háza: az 1495-ös telekkönyvben, az A. I. 1. sorszám alatti, 1154-es helyrajzi számon lévő, 1268-as számú ház, udvarral, *ez nem más, mint az időközben lebontott Mustra iskola*, 540 négyszögöl területen.

A Mária Szíve szobor a főoltáron található.

A magyarpécskai római katolikus plébánia irattára

A magyarpécskai plébánia legrégebb idejéből nem őriz iratokat, minek oka valószínűleg a paplak 1861-ben tűzvész által történt elpusztulása lehet. Iratokat voltaképpen az 1800-as évekből - aránylag ebből nem sokat - találunk a levéltárunkban, melyek elrendezve nem voltak.

Dr. Nagyhalmágyi Sándor magyarpécskai tiszteletbeli esperes-lelkész, az 1953-54-es években, az összes plébániai, illetve egyházközségi iratokat rendszeresítve helyezte el a jelenlegi irattári szekrényekben, éspedig olyképpen, hogy:

1. a legrégebb iratokat, időrendi sorrendben, kötegenként átfűzve, az irattári szekrényekben,

2. az 1900-as évek iratait 1926-ig, az irattári szekrény vonatkozó retheszeiben, míg

3. az 1926-tól 1952-ig, az alábbi címletű irattartókba (dossziékba), helyezte el: 1. Adó. 2. Agrária. 3. Alapítvány. 4. Anyakönyv. 5. Antal. 6. Áttérések. 7. Bérnyújtás. 8. Binandi Facultások. 9. Biztosítás. 10. Congrua. 11. Dispositiok. 12. Egyházközség. 13. Esperesi ügyek. 14. Faügy. 15. Felmentések. 16. Gyűjtések. 17. Hagyatéki ügyek. 18. Harang. 19. Harangozó. 20. Hitoktatás. 21. Holttanyilvánítás. 22. Idegen plébánia ügyei. 23. Illeték-egyenérték. 24. Iskolaügyek. 25. Javadalom. 26. Jegyzőkönyv. 27. Jegyzőkönyv. 28. Kántor. 29. Káplán. 30. Kegyúr. 31. Képek. 32. Kérvények. 33. Költségvetés. 34. Könyvtár. 35. Körendeletek. 36. Kötelékbontási perek. 37. Leltár. 38. Liturgia. 39. Másodlatok. 40. Miseruhák. 41. Missió. 42. Nyugták, számlák. 43. Oltár. 44. Oltár. 45. Panaszok. 46. Paplak. 47. Párber. 48. Plébános. 49. Rendeletek. 50. Reverzálisok. 51. Statisztika. 52. Szemlak. 53. Szobrok. 54. Társulatok. 55. Telekkönyv. 56. Temető. 57. Templomépítés. 58. Templomfelszerelés. 59. Templomjavítás. 60. Templompénztár, számadások. 61. Törvényesítések. 62. Visszatérések. 63. Zárszámadások. 64. Zimándi plébánia alakítása.

Meg kell jegyeznem, hogy Magyarpécska legtöbbször az aradi esperesi kerület székhelye volt, s mint ilyen, kötegekre menő ügyiratait őrzi volt esperességének, melyeket szintúgy “Az aradi esperesi kerülethez tartozó plébániák különböző ügyiratai” címettel, a vonatkozó irattári szekrényekben elhelyezve tartja. Ugyancsak így és itt őrzi az aradi esperesi kerülethez tartozó plébániák személyi ügyiratait is. Ezek mellett fekszenek el a régebbi keletű magyarpécskai plébániai ügyiratok is, mint:

1. alapítványi ok- és ügyiratok;
2. régebbi anyakönyvi kivonatok;
3. régebbi eljegyzési jegyzőkönyvek és házasságkötési akták;
4. régebbi polgári házasságkötési bizonylatok;
5. régebbi törvényesítések ügyiratai;
6. régebbi holttányilvánítási ügyiratok.

Az irattár nem kis részét házasságikötelék-bontási periratok teszik ki, amiből következtetem, hogy hajdanában a magyarpécskai lelkész kötelékbontási perrendtartásban ügyészi tisztet tölthetett be. Ezen ügyiratok a plébániai könyvtár-szekrény fiókjaiban fekszenek el.

Ugyanezen helyen vannak elhelyezve a magyarpécskai plébániához tartozó szemlaki leányegyház többvonatkozású ügyiratai.

Végül megjegyzendő, hogy a magyarpécskai plébánia irodahelyiségében egy-egy bibliotecárius, katolikus népkönyvtári, anyakönyvi és irattári szekrény van.

A magyarpécskai római katolikus plébánia könyvtára

A plébániai könyvtárak, melyek oly igen értékes bizonyosságul szoktak szolgálni a történelmi múltnak, és melyek éppen sok esetben muzeális értékkel bírnak, sokhelyütt - mi túrés-tagadás - igen elszegényedtek. Ennek oka, hogy a könyvtárról nem vezettek pontos leltárak, és így a könyvek, többé-kevésbé lelkiismeretlen könyvkufárok kezébe kerülvén, nem kerülhették el szánalmas sorsukat, illetve elkallódásukat. Ugyanez állapítható meg a magyarpécskai plébániai könyvtárról is.

A magyarpécskai plébánia összesen 325 kötet könyvet őriz könyvtárában, melyeknek elenyésző, csekélyke része bír valamelyes muzeális értékkel, míg a többi része semmi értékű, de csinos bekötésű schematizmusokból, directóriumokból, régebbi breviáriumokból, könyvjegyzékekből, menetrendekből és egyéb ócskaságokból áll.

Értékesebb kötetei közül említésre méltóak az alábbiak:

1. Die Heilige Schrift (Dr. Allioli Franz-tól)
2. Biblia Sacra (Vulgata)
3. Leben Jesu (Kochen Edmund)
4. Juris ecclesiastici (Mayr Philip)
5. Historia nova (Scherier Martin)
6. Officia nova (Csajághy Alexander)
7. Handbuch der Catechetic (Gruber Augustin)
8. Geschichte der Kirche Christi (Feszler József)
9. Elementar Philosophie (Wenczel Imanuel)
10. Fragmentum Apologeticum (Fischer Colbric)
11. Manuale parochorum (Kovács Pál)
12. Teologia dogmatica (Schwetz N.)
13. Teologia dogmatica (Schwetz N.)
14. Historia ecclesiastica (Cheriel Joannes)

15. Etiche Christianum (Heiberger Carolus)
16. Archeologia Biblica (Jahn János)
17. A munkások helyzete (XIII. Leó pápa)
18. Ordinationum Scriptarum (I., II. III.)
19. Corpus Juris Hungarici (Verböczy István)
20. Theologia Radicalis (Sbogar Ioannes)
21. Jus Canonicum (Reitenstul Anacletis)
22. Collegium Apostolicum (Fragstein Franciscus)
23. Az igazságra vezérlő kalauz (Pázmány Péter)
24. Patriologia (Alzog János)
25. Halotti beszéd (Füßy Tamás)
26. Bölcsélettan könyve (Répási János)
27. A forradalom (Hohoff Vilmos)
28. Világtörténelem (Cantu Caesar)

Az összes plébániai könyvet Dr. Nagyhalmágyi Sándor magyarpécskai tiszteletbeli esperes-lelkész sorszámmal ellátva leltározta 1952-ben. A plébániai könyvek a plébániai irodahelység "Biblioteca" szekrényében vannak elhelyezve.

A plébániai népkönyvtár

A cronológiából olvasható, hogy a Római Katolikus Népszövetség magyarpécskai tagozata keretén belül, 1930. nyarán létesült Plébániai Népkönyvtár 600 kötet könyvvel állott a magyarpécskai hívek rendelkezésére. Magasztos céljának megfelelően működött ez a szép rendeltetésű könyvtár, százaknak nyújtott kellemes üdülést és üdvös okulást, tanító, szórakoztató és üdítő könyveivel. Idővel a 600 kötet könyv mintegy 1200 kötetre szaporodott fel. Ebből 400 szépirodalmi, 65 vallásos, 125 tudományos és gazdasági célzatú, 325 ifjúsági elbeszélés, 99 meséskönyv, 95 útleírásos és 45 költeményes tartalmú volt. Ez a könyvtár működésében megszűnt 1948 folyamán, amikor is a helybeni kultúrotthon számára kellő jegyzőkönyv, illetve leltár mellett, - Bessenyei Béla kultúrotthoni igazgató és Szendi Melinda könyvtárosnő - bizonytalan időre, kölcsönképpen, a plébániahivataltól 379 darabot, illetve kötetet átvett. A jegyzőkönyv és a könyvek leltára a plébániai irattár Könyvtár címletű dossziéjában van elhelyezve.

A megmaradt mintegy 100 kötet könyvet Dr. Nagyhalmágyi Sándor magyarpécskai esperes lelkész, sorszámmal ellátva, leltározta és azokat, a plébániai irodahelyiség "Plébániai Népkönyvtár" szekrényében helyezte el.

A magyarpécskai római katolikus paplak (1756 - 1954)

Szépemlékű Dr. Korner József, volt temesvári teológia tanár és papneveldei lelkiigazgató, mondotta egy elmélkedésében: “A lelkipásztor lakása mindig szorosan összefügg a hívei lelkületével. Ha a hívek szeretik lelkipásztorukat, kiterjesztik gondoskodásukat annak lakására is. A roskadozó papilak a hívek roskadozó lelkületére mutat.”

A magyarpécskai katolikus hívek, kezdettől fogva, nagy gondot fordítottak lelkipásztoruk lakására. Igaz, hogy ebben nagy segítségre szolgált a kincstári kegyuraság nagylelkűsége, mellyel mindig gondját viselte a magyarpécskai egyháznak és papjainak.

Olajos József, magyarpécskai apát, főesperes-plébános egyik följegyzésében említést tesz az 1756-ban épült paplacról. Erről én semmi adatot nem találtam a plébániai irattárban, mégis igazat kell neki adnom abban, hogy a török által elpusztított plébánia 1750-ben kezdett ismét benépesedni és az 1756-ban épült templommal együtt paplak is épült. És ez lehetett az első pécskai paplak.

Ezzel ellentétben ír Dr. Juhász Kálmán történetíró, az Országos Levéltári kutatásai kapcsán, egy 1865-ben épült “első magyarpécskai paplacról”, melynek alapkövét P. Szilvási Máthé, magyarpécskai plébános idejében, 1865. június 28-án helyezték volna el. Azt kell feltételeznem, hogy míg az előbbi minden valószerűség szerint olyas szükségyszerinti paplaknak épülhetett, addig a Dr. Juhásztól említett “első paplak” lehetett valójában Magyarpécska első és igazi paplakja.

Való azonban az, hogy ez a tényleg 1865-ben épített paplak, egy szerencsétlen tűzvész által, az összes melléképületeivel együtt, 1881. május 26-án leégett.

Ez az utóbbi paplak, melyet a királyi kincstár 1676 forint és két krajcár költségen épített fel, s amely zsindegyházzal volt földve, és a mellékhelyiségeken kívül négy szobából állott, nagy és súlyos időknél volt tanúja. Átéltte Mária Terézia, II. József és Lipót uralkodását, együtt tanúskodott a nemzet történetének reform idejével, mely előkészítette Magyarország fejlődését, különösen politikai tekintetben, látta a szabadság harcát és annak elbukását, az alkotmányellenes időköt, mígnem a kiegyezés után nem sokkal, maga is elpusztult, hogy átadja helyét a régebbi, csanádi egyházmegye egyik legimpozánsabb paplakjának, az új magyarpécskai

aplaknak, melynek megépítése 1898-ban Szathmáry Géza magyarpécskai esperes-plébános idejében kezdődött. Az épületet Koncz Lajos helybeni építési vállalkozó építette a kincstár költségén.

A főépület, a plébánialak, 41 méter hosszú, és 14 méter 40 centi széles. Falazata téglá, tetőzete cserép, a plafon alól stukatúr, a padlása téglával kirakott. Az épületet egy száraz kapubejárat választja ketté. Jobbról, a bejárattól van 4 szoba, ezekből kettő az utcára, míg kettő az udvarra néz. Az utcára nézők a kápláni szobák, míg az udvari szobák közül az első az irodahelyiség, a második a hitoktatási terem. A kapubejárattól balra van a tulajdonképpeni plébánosi lakás, amelyben 7 szoba, egy előszoba, egy üvegezett folyosó, egy-egy konyha, kamra, padlásfeljáró és árnyékszék van. Az épület mindkét része alapincézett. Az épület jobb szárnyát Szathmáry Géza plébános építtette, illetve 12 ezer koronával járult annak felépítéséhez.

Az első, virágos udvar végén áll egy melléképület, egy szoba és nyári- vagy mosókonyha. Ez a főépülettel együtt készült.

A második, az úgynevezett gazdasági udvarban van a másik melléképület, mely istálló és kocsiszín. Ennek falai, az ősi, vagyis az első imaház, majd plébánialak és istálló tégláiból épültek, amikor a régi, mely az udvar közepén állott, 1881-ben leégett.

Az első plébániai paplak 1756-ban épült, helyére építették a másodikat, amely 1881-ben leégett, ami megkövetelte a ma is álló új paplak megépítését.

A főépületet az újabb időkig, a kincstár tartotta fenn, míg a melléképületeket az egyházközség volt kötelezve tatarozni. A főépületet utoljára a kincstár renoválta 1911-ben. Azóta 1931-ben javíttatta az egyházközség, mintegy 70000 lejes költséggel. Ekkor lettek a padlózatok, falak és ajtók újjáfestve. A magyarpécskai paplak az egyházmegyének egyik legimpozánsabb és legnagyobb papi lakja.

A paplak beltelke

A telek, a magyarpécskai római katolikus egyházközség tulajdona, a magyarpécskai 1065. számú kataszteri

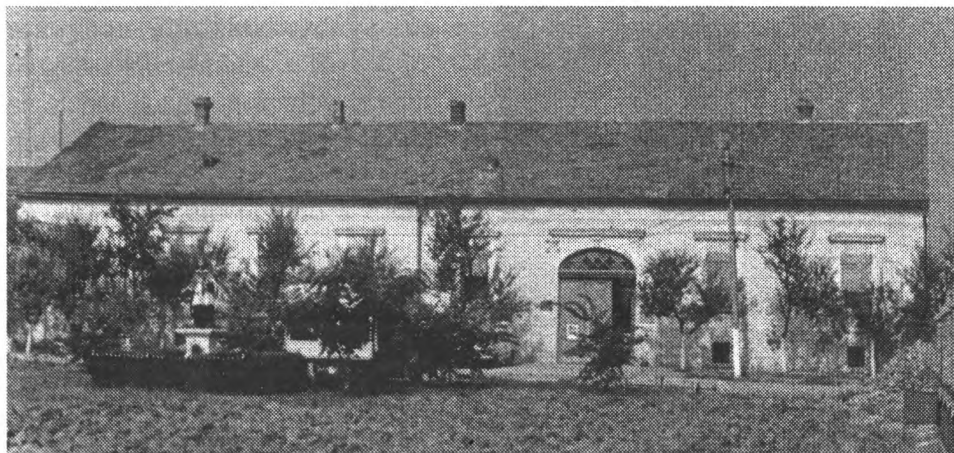
Szathmáry Géza plébános, az 1898-ban épült paplak építtetője

birtokívben és a magyarpécskai 1149. telekkönyv A. I. 7. sorszáma alatt, 249-es házással szerepel.

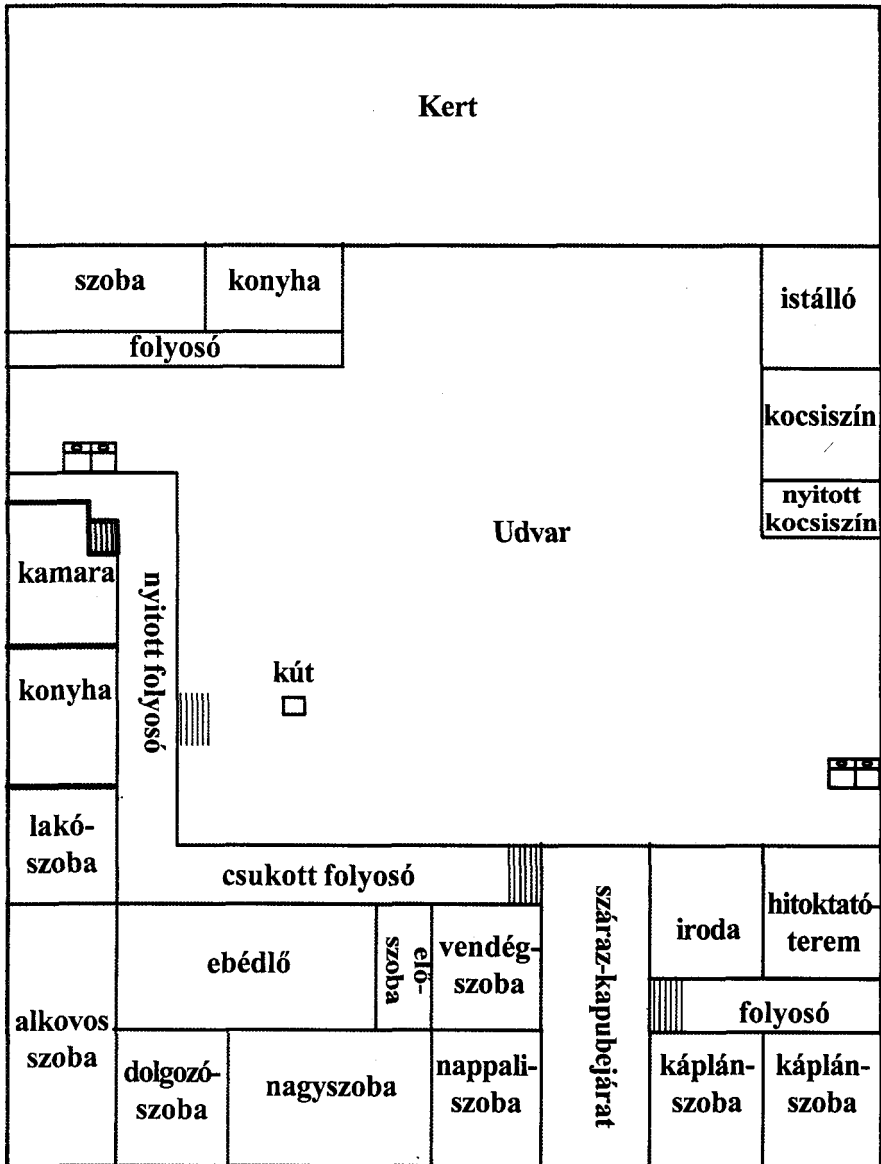
Területe 965 négyszögöl. Háztelekből, első- és hátsóudvarból, valamint kertből áll.

Az udvarok és a kert minden oldalról, részint az épületekkel, részint téglavagy drótkerítéssel határoltak, és egymástól elválasztottak.

A plébániához tartozik, a kertől utca által elválasztott, “nagy-” vagy “szilvaskert”, melyet Péchy István egykori pécskai plébános hagyományozott plébániai javadalomnak, azzal a meghagyással, hogy eredetileg 5 csendes halotti mise, későbben egy requiem cum libera végeztessék el lelke üdvösségéért. A kertek első része veteményesnek, de legnagyobb része csak kaszálónak használható, annak mély fekvése miatt. Az ünnepies requiem cum libera január 28-án tartatik, melyért a plébános az első taxát fizeti, és számolja el.

A pécskai római katolikus paplak 1898-ban épült.

A katolikus paplak helyszínrajza.

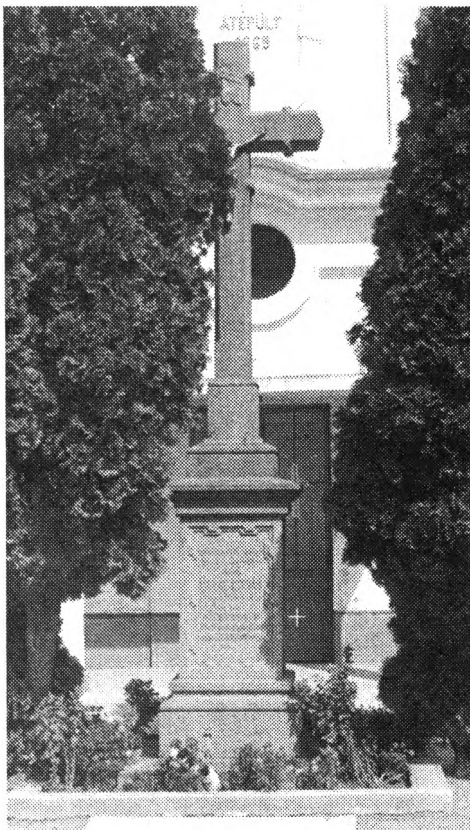
A magyarpécskai egyház temetője

Amint a templom a lekipásztor tükre, éppen úgy a temető a falu népének tükre. Ha a falu határába lépve, a faluról csak némi képet óhajtok magamnak alkotni, meg kell nézнем annak temetőjét. A temető rendes és tiszta volta, hűségesen tükrözi a falu népe rend- és tisztaságszeretét. A temető fénye a falu büszkesége, mely sok esetben, annak gazdagságát mutatja.

Magyarpécska népe szereti Istenét, ragaszkodik hitéhez, de ezen szép jellemvonásával korántsem áll egyenes arányban áldozatkészsége, és ez meglátszik temetőjén is. Hozzá tartozói sírját, bár, gondosan ápolja, de temetője nincs bekerítve, útjai elhanyagoltak és kriptái omladozófélben vannak.

A jelenlegi temető a Canonica Visitatio szerint 1823-ban lett kihalásítva, akkor még a városon kívül fekvő területből. Felszentelte Nyéki János, magyarpécskai plébános. A temetőben Issekutz-, Bolyhos-, Molnár- és Gruber családok kriptái épültek. Ezekben vannak eltemetve az illető családnak - helyi vonatkozásban - előkelőbb tagjai. Országos hírnevű halottja a temetőnek nincsen. A temető, bár a katolikus egyház tulajdona, minden elhunyt, más vallású részére is használható.

A temető fő használati joga - a

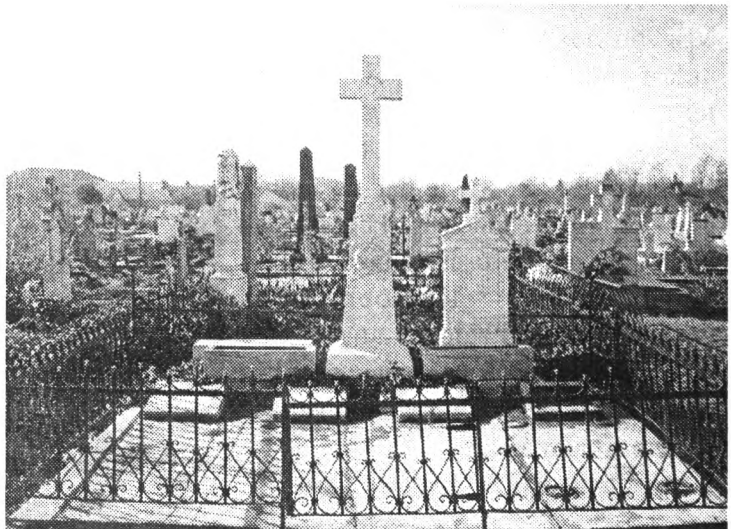
A Temetőképorna előtti kőkereszt
1926-ban készült.

Canonica Visitatio szerint - a mindenkori plébánost illeti. A temető nagysága 8 egész és háromnegyed holdnyi.

A magyarpécskai temetőben Winkler János és Dr. Szabados József, egykori magyarpécskai plébánosok hamvai nyugosznak. Sírjaik, 1953-tól, vasrácsosattal vették körül.

A temetőkápolna

A papi sírkert

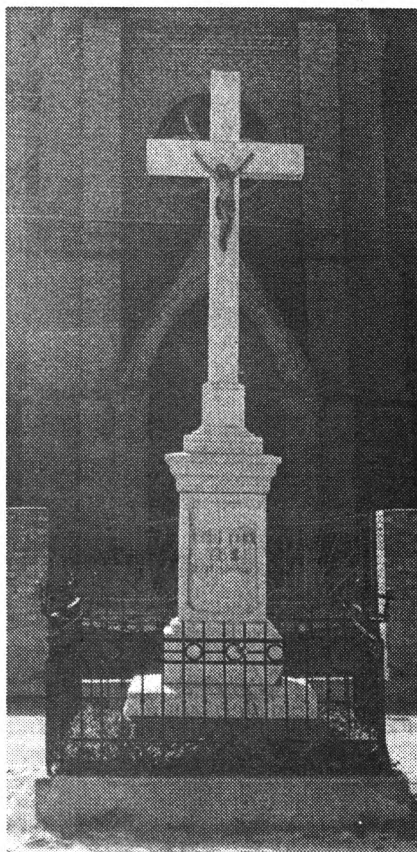
Magyarpécska útszéli keresztjei és szobrai

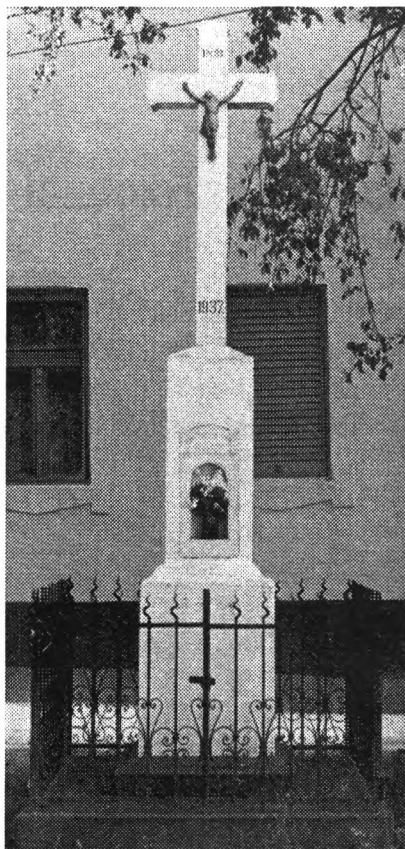
Amennyi, útszéli kereszt vagy szobor egy faluban, vagy annak határában, annyi Istenes gondolat, vallásos érzület és felfohászkodás az ember lelkében. A szántóvető ember, valamint a járókelő és vándor mind-mind az útszéli keresztre, vagy szoborra feltekintve, várja bizakodva útjának és munkájának áldásos eredményét, illetve gyümölcsét.

Magyarpécska községében és határában összesen 13 vallásos emelvényt, melyből 10 keresztet és 3 szobrot találunk.

1. A templom előtti kereszt. Kezdetben egy fakereszt volt, melyet később a Maros folyó partjára helyeztek át, hol többszöri tiszteletlenségnek lévén kitéve, továbbhelyezték az akkori Kabát Pál háza elé, az alvégben. - A második kereszt egy szürke kövekből épült kereszt volt, melyet részben Nyéki, részben Pécsi magyarpécskai plébánosok készítették el, és az utóbbi szentelte fel 1816-ban. Ez a szürke kőkereszt, az 1930-as évek kezdetén, omladozóvá vált, miért is a polgári hatóság arra kérte az egyházközséget, hogy a veszélyessé vált keresztet eltávolítván, annak helyébe újat készítsen. Így készült el 1938-ban az új fehérmárvány kereszt, melyet a hívek közadakozásából emeltetett fel a magyarpécskai egyházközség 42000 lejes költséggel, és melyet Dr. Pacha Ágoston szentelt fel 1938. szeptember 14-én, amely napon a bérmálás szentségét is kiosztotta.

2. A templom utcai fehérkereszt. Ennek

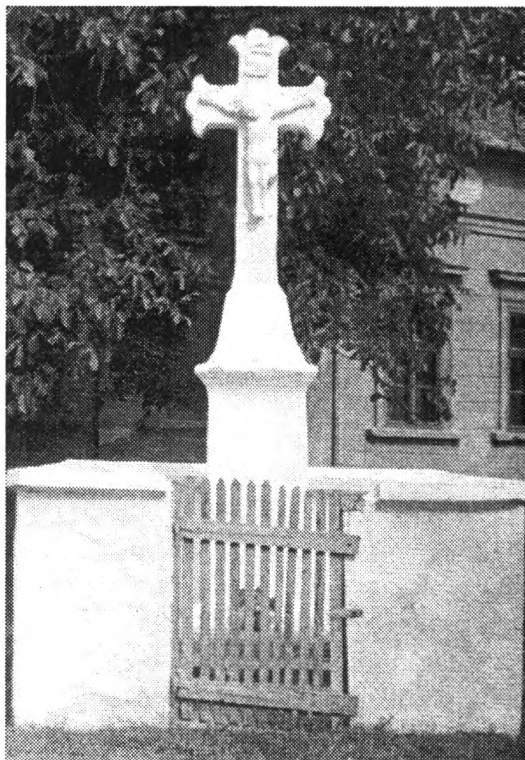

3. A Felsővárosi iskola előtti kőkereszt. - Kun Gábor és Laza György készítette 1834-ben, melyet Györffy Antal magyarpécskai plébános áldott meg.

helyén előbb az a fakereszt állott, - melyről a fentebbi fejezetemben tettem említést - mely a templom előtt volt. - A jelenlegi szép, fehér kőkeresztet Bedő János, a háborúban elesett hős emlékére emeltette neje, Szarka Erzsébet. A keresztet második férje, Brezán István saját kezével építette fel. A kereszt 10000 lejbe került. Lengyel István, pápai kamarás, kerületi esperes, magyarpécskai plébános szentelte fel 1937. szeptember 12-én, Boldogságos Szűz Mária névünnepe.

4. Az Árpád és Úri utcasarki

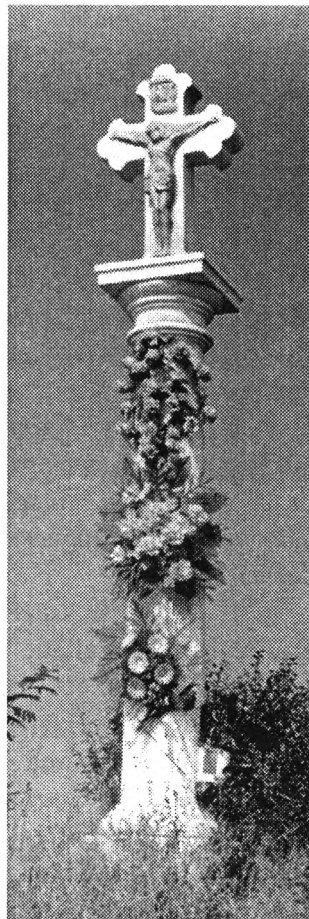

kőkereszt. - Ezt a keresztet 1880-ban emeltette Lelik András és Ördög Katalin “Az Isten dicsőségére a boldogságos szűz Mária tiszteletére és a hívek buzgóságára”, amint a rajta levő szöveg mondja. Az elülső oldalán a következő írás olvasható: “Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adá érte, hogy mindenki, ki benne hisz örök életet nyerjen.”. A kereszt szürke kövezetből épült. A kereszt jó karbantartására az utódok vállaltak gondoskodást.

5. A Gizella malom melletti kőkereszt. - Emeltette Mezei Lőrinc és a Molnár család 1833-ban, a “világ megváltójának dicsőítésére, az epemirigy megszűntével.”

6. Szentháromság utcai szobor, kis kápolnafülkével. Épült 1818-ban. Építették Harsányi Márton és Kőműves János magyarpécskai hívek. Ezt a régi könyveink és még a mai hívek is szentháromsági kápolnának nevezik, holott csak egy kis fülke övezi körül a szent helyet, melyben a Szentháromság szobrának ma is hült helye. Valószínűleg eredetileg volt benne Szentháromság szobor. Ma több szobor és kép foglal helyet benne, nagyon valószínű, hogy a Szentháromság emlékeről nevezték el az utcát is, melynek kezdetén áll. Sokáig gondozta a szobrot Nagy Gáspár és neje Szomorú Klára, a jelenben Miskolczi István és neje, Brezán Mária tartják gondjaikban és őrzik tisztaságban.

7. Temetőkápolna előtti kereszt. - Kezdetben egy fakereszt állott itt, melyet a Mester család tartott fel a régebbi könyveink szerint. Ugyanezen könyvünk szerint ezen keresztnek volt 400 koronás tőkéje, de ez hiányzott és az alapítványi pénztári könyveinkben nincs nyilvántartva. Ezen fakereszt, mely 1880-ban lett felállítva, 1929-ben a peregi “ugari” földre helyeztetett át, és a régi fakereszt helyébe Berze István és Magyar Rozália egy szép szürke kövezetből építtetett egy keresztet. Megáldotta 1926. augusztus 15-én Olajos József apát-plébános.

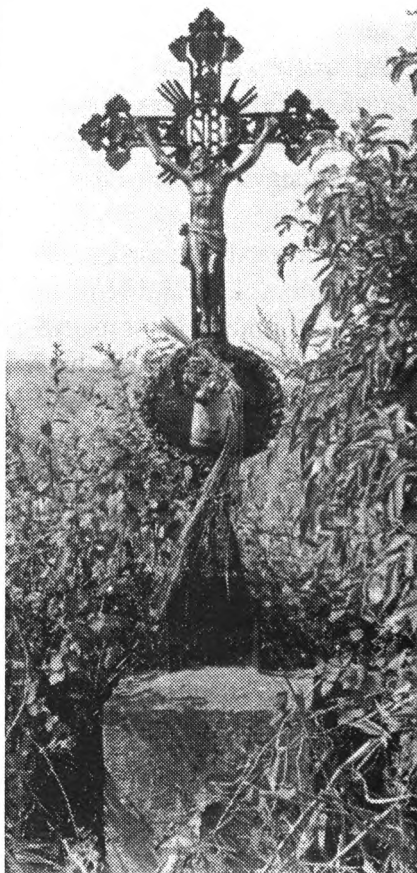

8. Nagykaparás úti kereszt. Ezen egyszerű keresztet Kovács (Matyó) István ápolta annalesünk szerint, és Pécsy István magyarpécskai plébános áldotta meg, körülbelül az Úrnak 1882. esztendejében.

9. Ruhás Mária szobor. Mint a kronológiánk megemlíti, 1803-ban Szeles Jakab pécskai lakos a városon kívül a Palotára és Komlósra vezető úton, jámbor szándékától indítatva, emelt egy emlékszobrot, körítve egy kápolna-fülkével, a Boldogságos Szent Szűz tiszteletére, és, hogy biztosíthassa ennek fennmaradását, 10 forint összeget letétbe helyezett. Ezen emlékszobrot - említi továbbá kronológiánk - Kőszegi László csanádi püspök Úr engedélyével Nagy Pál, Magyarpécska városának plébánosa áldotta meg. Idővel ezen szobrot a nép öltöztette, a szájhagyomány, mint "ruhás Mária" illetve. Ma a Juhász István és Mester Rozália házaspár gondozza a kis kápolnafülkét. Ugyanez a házaspár hozta jó és szép karba a kis kápolnát, melyet nagy körmenet élén Dr. Nagyhalmágyi Sándor tiszteletbeli esperes, magyarpécskai lelkész áldott meg, 1953. augusztus 16-án, vasárnap délután.

10. Kiskaparas úti kereszt. - Móra Pál és Tóth Mária emeltette 1948-ban. Kisebb szabású betonozott, szürke kőkereszt. Megáldotta Lengyel István pápai kamarás, tiszteletbeli kanonok, magyarpécskai plébános 1948. augusztus 22-én, vasárnap délelőtt, szentmise és ugyanott tartott szentbeszéd keretében. Ezen keresztet s Móra Pál iránti személyes gyűlölet megsemmisítette.

11. Peregi úti (ugari) kereszt. Egyszerű fakereszt, bádognál készült corpassal, mely 1927-ben helyzetetett át a temetőből. Megáldotta Lengyel István esperes, magyarpécskai plébános, a helyszínen tartott szentbeszéd és szentmise keretében, 1929. június 22-én.

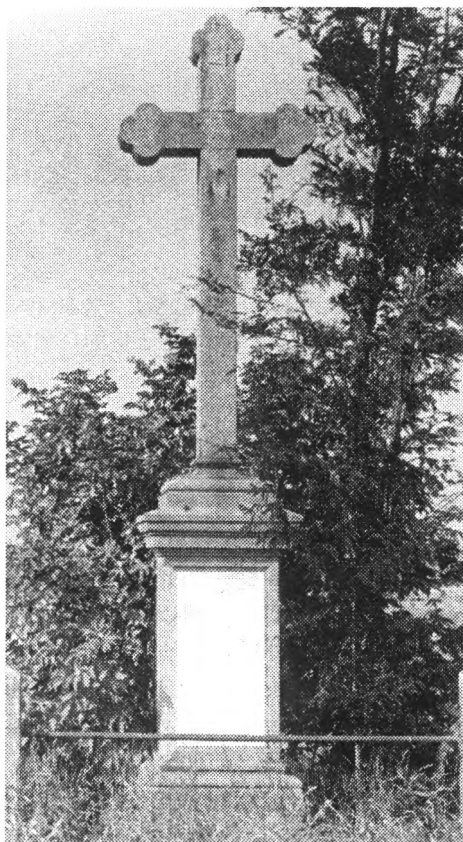
12. Palota úti kereszt. - Eredetileg 1832-ben Szomorú György adakozásából épült. Ezen kőkereszt 1832-ben renováltatott Kelemen András és Kocsik Katalin által, majd Katona György és Kelemen családotól újjáépíttetett 1927-ben, amikor is október 21-én Lengyel István, magyarpécskai esperes plébános hatalmas gyalogbúcsús körmenet kíséretében újból megáldotta. (Nagyobb szabású sűrke kőkereszt.)

A márványtábla felirata:

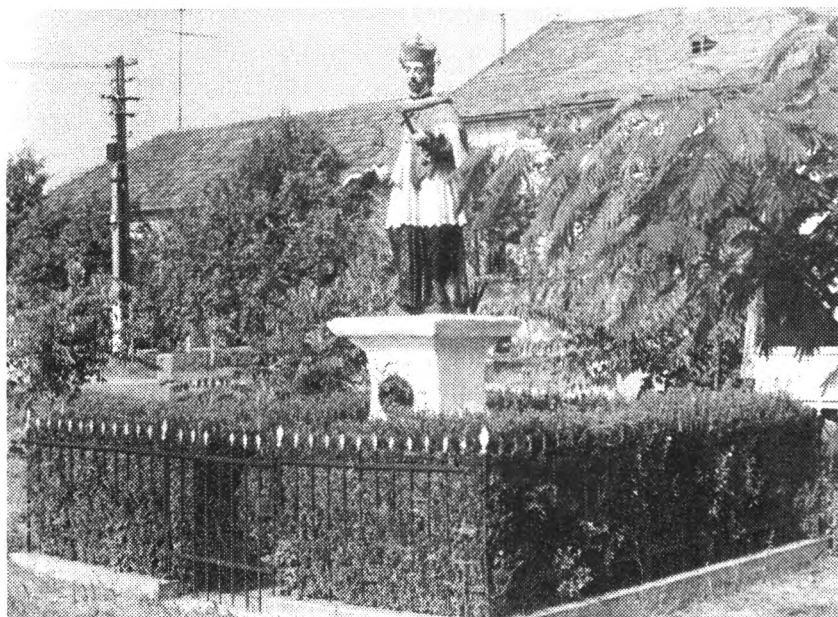
Dicséertessék a Jézus Krisztus! / Elődeinktől alapított régi kereszt helyén, / Az ő istenfélelmükön épülve, / Értük és mindnyájunkért kérjük az Úr Jézust / Váltson meg minket az örök életre.

Özv. Barta Istvánné, Győri Ilona
Bartók László és neje Kelemen
Rozália

Brezán József " Katona Mária
Brezán József és neje Laza Veronika
Gáspár Mátyás " Győri Viktória
Győri István " Barta Rozália
Harsányi Ambrus " Katona Rozália

Kelemen András " Kőműves
Borbála
Kocsik Lajos " Kelemen Katalin
Mester János " Vancsik Rozália
Oroszlán Pál " Kelemen Anna
Szomorú Mihály " Győri Teréz
Vörös János " Katona Teréz
Alapították az Úr 1927.
esztendejében.

Pécska legrégebbi köztéri szobra 1773-ban készült: Nepomuki Szent János.

13. Nepomuki Szent János szobra. - Eredetileg - nagyon valószínű - a régebbi templom egyik mellékoltárának szobrának szolgált. Később kihelyeztetett a Casinó előtti térségbe. Innen 1949-ben a polgári, községi hatóság kérelmére, és ugyanannak a közreműködésével a templomtérré helyeztetett át. Gondozói: Kardos János és neje Nagy Katalin. A szobor 1773-ban készült.

Mi sem kívánatosabb, hogy ezen útszéli kereszték és szobrok, melyek a magyarpécskai katolikus ősök jámboros buzgótságát dokumentálják, szolgálják még évezredekken keresztül is a mindenható Isten dicsőségét, a Boldogságos Szűzanya tiszteletét, az istenes lelkű ősök unokáinak lelkes és vallásos buzgótságát

A magyarpécskai római katolikus hívek hitéletéről

A magyarpécskai katolikus hívekről azt írja az 1835-ben kelt Canonica Visitatio, hogy a 7128 lelket számláló hívő nép Magyarország északi megyéiből, különösen Heves és Nógrád megyéből települt Magyarpécskára. Anyanyelvüket mindannyian jól beszélik, de megjegyzi, hogy vannak egynéhányan, akik szentgyónásaikat tót nyelven inkább szeretik végezni. Általában - írja róluk, továbbá a Canonica Visitatio - alázatosak és istenfélő életet élnek. Nem csak vasár- és ünnepnapon, hanem hétköznapiokon is szívesen látogatják a templomot. A férfiak a nőkkel együtt énekelnek a templomban. - A böjti napokat szigorúan betartják. Szentgyónásaikat - jelzi a Canonica Visitatio - nemcsak a húsvéti időben, hanem karácsonykor is, a Boldogságos Szent Szűz több ünnepei alkalmával is, elvégzik és járulnak mindannyiszor az Úr asztalához. "Az akkor még Mindenszentek napi templombúcsú ünnepüket különösebb fénnel ünneplik meg, féktelen mulatozás és muzsikaszó nélkül. Vegyes házasságok, az Anyaszentegyház törvényei szerint, köttetnek. A lelkipásztorok szorgosan öröködnék, hogy a gyermekek a katolikus vallás törvényei szerint neveltessenek." Ugyancsak a Canonica Visitatio olvasható, hogy "a lelkipásztorok ébren vigyáznak a beteg hívőkre, akiket gyakran lakásaikon meglátogatva intik, hogy az orvostól előírt orvosságokkal éljenek, és önmagukat, valamint gyermekeiket, a szükséges oltásokkal ellássák."

Amint tehát a Canonica Visitatio írja a magyarpécskai hívek a szláv nép hagyományos, vallásos érzületét hozzák magukkal a szép és ősi földről. És ezen sajátos lelki, szép vonásukat megőrizték a jelenben is. A magyarpécskai hívő nép imádságos nép, mert igen szereti az imádságot. Az ősi imakönyv, mint az "Orgona virágok", a "Mennyi szép koszorú" és az "Égi lant" a legdédélgettebb drága ősi örökségük az otthonban. A hajnali és esti harangszóra magasba lendül a főveg, és szinte önkéntelenül is vetődik a szent kereszt jele.

De a magyarpécskai jámbor hívő énekelni is szeret az Isten házában. Fáradhatatlanok az Urat dicsőítő énekléseikben. Az ősi magyar, katolikus énekek nem múlták divatjukat. Különösen dívik az istentiszteletek előtti éneklés, melyből

ki nem merülnek az énekes jó nénikék, a jó Istennek dalos pacsirtái.

Vasár- és ünnepnap pedig, nem hiába várja őket a szép és nagy magyarpécskai templomnak tárva nyílt kapuja. A reggeli, 8 órás mise a korán kelő idősebbeké, a 9 órás, többnyire iparosok és értelmiségiek istentisztelete, míg a 10 órás nagymise

A tanyákon élő hívek fogaton érkeztek a vasárnapi szentmisékre

a fiatalabbaké, akik hát később kelnek, és akiket, miután meghallgatják a vasár- és ünnepnap szentmiséjüket, vár a jó vasárnapi ebéd, melyet az öreg szülők készítenek, akik már meghallgatták a maguk szentmiséit. De számtalan azok száma, akik türelmes áhítatossággal hallgatják

meg a vasárnapnak mind a három szentmiséjét. - De Magyarpécska nagy falu ám, melynek se vége, se hossza és melyben sok az öreg, elaggott, beteges de még a nyomorék is, akiknek nehezükre esne a két-három kilométerre eső nagytemplomba való gyaloglás. Ezekről sem feledkeznek meg a magyarpécskai lelkiatyák, kik télenyáron elégitik ki ezen hívek lelki éhségét, a temetői kápolnában nyújtott szentmisékkal. A temetői kápolnában ugyanis minden vasár- és ünnepnap (kivéve adventben és nagyböjtben) szentmise tartatik, így ott is eleget tehet a magyarpécskai hívó vasár- és ünnepnap kötelezettségének.

Az ősöktől örökölt buzgóságukkal tartják meg a magyarpécskai jó hívek az anyaszentegyházuk böjti napjait, melyeken nem csak a hús-, hanem a zsíros eledelektől is tartózkodnak.

A szentgyónáshoz és szentáldozáshoz való járulása kedvelt dolga a jámbor magyarpécskai hívőnek. Szereti a szentgyónást és áldozást, mert ezen két szentségtől várja lelki felfrissülését, lelki újjászületését. Teszi ezt nem csak kötelező húsvéti szent időben, hanem karácsonykor és minden nagyobb ünnep alkalmával. Ezenkívül minden hónap első vasárnapján, illetve első péntekén, járulnak a rózsafüzér és Jézus Szíve társulati tagok a szentgyónás- és áldozáshoz. Így nőtt fel az évi szentáldozások száma az 1920-beli 11270-ről az 1951-beli 14624-re, mely növekvő szám fényesen igazolja az eucharisztikus élet diadalát a magyarpécskai hívek lelkében.

Népes ájtatossága a magyarpécskai híveknek, a minden hónap első vasárnap délutáni rózsafüzér társulat ájtatossága, a szokásos titokcserével. A majdnem két óra hosszáig tartó ájtatosság sok szép lelki élvezetet nyújt a társulati tagoknak, és a többi híveknek, a maga imáival és énekeivel.

Egyébként a magyarpécskai templom istentiszteleti rendjében megtartatik minden néven nevezendő előírt ájtatosság, kilenced-napi (novena) és nyolcad-napi (octavás) istentisztelet, valamint az összes előírt körmenetek.

Körmenetei népesek és (1952 óta) fegyelmezetten rendesek. A körmenet

Körmenet 1935-ben ...

szokott útvonala a templomból kijövet a Bolyos féle ház, majd a polgári kör utcáján, és a gyógyszertár utcán felhalad, a főutcán végigmegy, illetve, tér vissza a templomba.

A hívek életében szokásosak még a nagybőjti időben az úgynevezett

és 1992-ben

“házi ájtatosságok”. Ezek többhelyütt szoktak megtartatni. Minden egyes helyen egy-egy kiemelkedő énekes vezeti az ájtatosságokat.

A pécskai hitélet nagy hiányosságának tartom azonban, hogy híjával van a hagyományos vallásos szokásoknak, mint például a templombúcsú ünnepe megtartásának, az oltár kerülésének, a vihar elé való harangozásoknak, a kivétel nélküli házszenteléseknek, a betegellátó pap kíséretének, a betlehemjárásnak, mely hiánya nagy fogyatékoság egy vallásos hitéletben.

Bérmálás 1959-ben

A magyarpécskai hívek erkölcsi életéről

Magyarpécska nagyközsége, fennállása óta, több háborút élt át. A háború pedig csak nyugtalanságot, tengernyi veszteséget, pusztulást, sok bánatot és erkölcsi leromlást hozott magával, melyből, csak természetes, Magyarpécskának is jutott. A nehéz idők itt is megteremtették a maguk keserű gyümölcsét, mint a lelkiesség csökkenését, a családjogi, közigazgatási és államérendek minden ágainak fejtelenségét. Persze minden súlyos és fájdalmas nyomokat nagyban megérezte az egyházi élet lelkiessége is. A templomok forgalma bár megnőtt, de például a fiatalság erkölcsi élete megtorpant, ami megnyilatkozik a szülők és főleg a nagyszülők, az előjáróság iránti tekintély tiszteletlenségében, az erkölcsi tiszta élet csökkenésében, a lendületesebb munkásélet kerülésében, a katonáskodás kényszerűségében, az adó-morál lanyhaságában, a családjogi vonatkozású lelkiismeretlenségben, a családi élet szentségének könnyeden való vételésében és az egyház iránti kötelezettségének semmibe vételésében. És mindezen sebekről panaszkodik nemcsak a népéért aggódó lelkipásztor, hanem a szülő, tanító és a többi népnevelő is. Nagy súlyos és felelősségteljes munka vár ezen a téren a jövőendő lelkipásztorra és valamennyi népnevelőre.

A magyarpécskai nép társas élete a csendes családi illetve tanyai hajlék, vásár- és ünnepnaponként pedig a sporttelep és a különböző szórakozási helyek, melyek kereteit - persze - az anyagi helyzet szabja meg.

A magyarpécskai nép nagy általánosságban távol tartja magától a szesz ital mértéktelenül való fogyasztását, előélete, ismétlem nagy általánosságban, józannak minősíthető.

A magyarpécskai nép táncai - sajnos - mindinkább elhagyják a népiesség jegyét, és inkább hajlanak az új, modern táncok felé. Összejöveleiben már egyre kevesebbszer fordul elő táncrendjében a csárdás, a körscárdás, vagy az oly jellegzetes népi "párnatánc", mely már csak inkább a tanyai nép szórakozásaiban fordul elő.

A magyarpécskai nép öltözete, fájdalom, teljesen modern. A bőségesen ráncos szoknya, a mellényke, a párta-viselet, a férfiaknál pedig a bő gatyka, bő ujjazatú ing,

mellényke, már csak emlékezetben él. Ez utóbbi még talán a tanyai öregeknél kedvelt

viselet, de a faluban már alig-alig látható. A magyarpécskai nép öltözte nagyban fordul a városi öltözet felé.

1914-es viselet
(Bojhos András és családja)

Hagyományos népi szokásai éppúgy nincsenek, mint hagyományos vallásos szokásaik. A rigmusos vőfényi lakodalmi hívogatások éppúgy kimentek a divatból, mint a rigmusos

asztali beköszöntők. Divatos ellenben még a lakodalmi “menyasszony tánca”, valamint a lakodalmi “kálátó”, vagyis a két lakodalmi háznál ünneplő násznépnek éjszakai átvándorlása egymáshoz, illetve a vőlegényi násznépnek a menyasszonyi násznéphez történő látogatása. Nem ment ki a divatból azonban még a “halotti tor”, szokásban van a szent Iván napi tűz-ugrás, és kedvelt szokás a nagyszombat esti, illetve Húsvétvasárnap hajnali Krisztus testének keresése. Dicséretes szép vallásos szokása még a magyarpécskai híveknek a Gyümölcsoltó Boldogasszony előtti úgynevezett “ezer-üdvözet” végzése.

Magyarpécska kulturális, gazdasági és ipari élete

Magyarpécska mezőgazdasági nagyközség, ami meghatározta a kulturális, a gazdasági és az ipari tevékenységek fejlődését is.

Csak természetesnek kell tartanunk, hogy Magyarpécska kulturális fejlődése azon öt szerzetesi kolostorból indult ki, mely már szent István apostoli magyar király idejében körülvette a községet. Ezek éreztették jótékony hatásukat a község megalapításától kezdődőleg a kulturális élet minden vonalán. Magyarpécska kulturális fejlődését előnyös földrajzi helyzete is elősegítette: a Maros vizén történő sószállítás tette már a kezdet kezdetén gazdaggá, kitűnően termő földjei pedig mindent hozzáadtak ahhoz, hogy kultúrájában hatalmas ívelésben lendüljön fölfelé.

Az 1930-as években sót már nem, de rönkfát még szállítottak a Maroson.

Ennek tudható be, hogy 1333-ban Magyarpécska már mint virágzó község szerepel a kronológiánkban, és, hogy 1335-ben szerepel a pápai tizedlajstromban. 1561-ben, bár a községet tűzvész pusztította, csakhamar újjáépül, egyházi élete - chronológiánk szerint is - már az 1700-as évek elején újraindult, iskolái ekkor működtek. Közigazgatása az 1700-as évek kezdetén pezsgésnek indul, 1752-ben (főpapi süveges és pásztorbotos) pecséttel látja el magát a község polgári hatósága, és ugyanazon évben már mint mezővárosról olvashatunk róla kronológiánkban. 1757-ben szervezett községi bírása is van, Nagy Solymosi Dávid személyében (lásd: “Magyarpécska közigazgatási élete” című fejezetben).

Gazdasági életében pedig, Magyarpécska az ő kitűnő földjei, jó minőségű terményeinek számára jól fizető piacot nyert az országban, már kezdettől fogva - de különösen a Trianon után, szintúgy a szerencsés földrajzi helyzettségénél fogva. A híres jó “pécskai fehér kenyérnek” még nagyobb keletje lett Aradon és annak környékében, melyet azelőtt a volt osztrák-magyar monarchia érájában bizony más községek termékei is uraltak. A gabonának akkoriban dús ára volt és ez a körülmény nagyban elősegítette a magyarpécskai népnek gazdasági fellendülését. Akkoriban épültek utcákat kitevő nagy házaik és terjedelmes tanyáik, de nemcsak Magyarpécska határában, hanem még a Maroson túl is Németszentpéter sváb község határában. Röviden tehát, Magyarpécska kisebb területen, szinte egyetlen piaci gazda lett a maga kitűnő földje termékeivel.

Magyarpécska községét hangyaszorgalmú munkás nép lakja, rendkívül takarékos és vagyonra szert tenni igyekvő nép. A tanya-gazdálkodás mintegy magával hozza ezt. A tavaszi, nyári és őszi munkaidőben hónapokon át nem jön be a gazda és családja a községbe, legfeljebb, ha élelmi vagy házi cikket kell beszereznie, ami munka- és időnyereséggel jár. Ezen sajátos helyzetük miatt a szülők gyermekeit a községben lakó nagyszülők nevelik, persze az elkényeztetés módjával. Legyen szabad erre nézve egy példát felemlítenem, melyet magától a buzgó óvónénikétől hallottam. Az óvónénike egy reggel belépve óvodájába kicsiny növendékei mindegyikének szájában csokoládét, csemege cukrot lát majszolni, és szintúgy valamennyiük kezében írónt, palavesszőt, palatáblát, füzetet és egyéb aprópénzen vásárolható csecse-beccsét vesz észre. Az óvónénike kikérdezi az aprószenteket, hogy honnan jutottak ennyi örömök birtokába? Mindannyian egyértelműen vallanak és kiáltják: “XY vette nekünk a bótból” (XY még ma is él.). A jó óvónénike lázas buzgósággal, de egyben sietséggel is, iparkodik kikutatni a Mecénás gyermekpalántát és a legnagyobb megdöbbenésére, talál is a zsebében még ötszáz és egynéhány lejt. Kivallatja az aranyszívű kis adakozót, hogy honnan szerzett pénzt, vagy kitől kapta azt? A

csőppség egyszerű ártatlanágával feleli: “Nagyapámtól”. Nosza rajta, a dajka elfut a kis delikvens nagyanyjáért, aki, midőn megkérdetik, nem késlekedik bevallani, hogy Ő adott unokájának 1000 lejt, hogy legyen neki öröme. Az ilyen jószívű Nagyanyó persze nem feledkezik el unokájának az iskolába való beíratása alkalmával a tanító lelkére kötni, hogy “aztán taníjják a gyereket, de ne szoríjják!”.

A jó módúság persze az igényeket megnöveszti. A ház díszesen, modernül épül, kényelmes úri berendezése dicsekszik, az öltözködése - amint azt már az előbbi soraimba szóvá is tettem - az úri divathoz közeledik és ma már, fájdalom, mit sem őrzött meg a régi népies szép magyar viseletből.

Zvér Pál műbútorasztalos alkalmazottai körében: Aradon, Szegeden és Kecskeméten dolgozott, 1928-ban nyitotta pécskai műhelyét, ahol 10-14 munkása volt. Kézi munkával készítette indiai diógyökér furníros, kristályüveggel és tükörrel felszerelt bútorait, melyeket az aradi Lengyel valamint temesvári, dévai, enyedi kereskedőknek szállított. 1941-ben munkatáborba internálták Rosiori de Vedere.

Magyarpécska ipari élete már kezdettől fogva határozott fejlődést igazol. Különösképpen vonatkozik ez bútorepítő iparára, mely nagy ívelésben lendült fel. Románia új határai Magyarpécska bútortáca számára új és kedvező körülményeket teremtettek. Arad, mint határmenti város bútorszükségletét szinte Magyarpécska bútortáca fedezte. Nagy táca támadt a pécskai erdők speciális fája, éspedig a topolya-nyárfa számára. Aradon és annak környékbeli városaiban egyszerűen híressé vált Magyarpécska bútortáca, mely egymásután létesítette Magyarpécska bútorepítő műhelyeinek szinte kisebbszerű gyárait. Így például: Zvér Pál a legfinomabb bútorokat előállító iparos műhelye, 18-20-as személyzettel működött, Galla Antal 10-12 szakmunkást foglalkoztatott műhelyében, Ordódi István szintúgy 10-12 személlyel dolgozott, míg Molnár István, Ekkel György, Lacsány János 6-8 személlyel dolgozott. - Nem kevésbé volt neves Magyarpécska csizmadiá-ipara. Lukács István és Szőke István csizmadiák remekbe-sikerült csizmái messze elismert portékái voltak Arad és környéke tácajának. - De nem hagyható megemlékezés nélkül Magyarpécska kenyérsütő ipara sem, melynek készítménye, a jó "pécskai fehér kenyér", keresett cikke a környékbeli tácaoknak.

Magyarpécska katolikus plébánosai

Magyarpécska az egyházmegye legrégebb plébániáinak egyike. A plébánia első alapításáról vajmi kevés adatunk van. Bizonyos az, hogy a lelkipásztorkodást szent István előtt már megkezdték a külföldi papok, akiknek a száma, az eszközölt meghívások folytán, megnövekedett. Sagredoi szent Gellért és társai a nagy szent Királytól Csanád-Marosvárra küldetvén, szerzetesi mivoltukból kifolyólag, a vidéket minden hierarchikus szervezet nélkül, pastoralis gondjaikba vették és kezelték, mintha plébániájuk lett volna. Juhász Kálmán Dr. szerint hierarchia, illetve plébániai szervezet csak az első század után keletkezhetett, de ez is elpusztult a tatárdúlás és a kunpusztítás következtében, és ekkor mentek tönkre a püspökségi levéltárak, szerzetesházak, plébániai iskolák, maguk a püspökségek. Ezek után fennáll az a tény, hogy 1333-ban pápai tizedlajstromokban fizetésteljesítő helynek van Magyarpécska feltüntetve. A milleneumi (1900-as) Schematizmus azt írja, hogy Magyarpécska létezett 1335-ben. Ezen időben Dr. Juhász feljegyzéséből kivehető, hogy a magyarpécskai plébánia híveit a községet körülövező szerzetesrendek szerzetesei részesítették lelki gondozásban. A török hódoltság idejében (1440-1680), mivel a község lakói maguk is széjjelszéledtek, papjaikkal együtt önálló plébánia nem létezhetett. A török világ megszűntével Magyarpécska, a különböző telepítések folytán, ismét benépesült és mint fiókegyház, az anyakönyvek tanúsága szerint, a tornyai anyaegyházhoz, mint plébániához tartozott. Az 1752-től helyben vezetett anyakönyveink is bizonyítják, hogy Magyarpécska ezen évben már, mint önálló plébánia létezett. Ugyancsak anyakönyveinkből kiviláglik, hogy Magyarpécska első adminisztrátor lelkészeit a minorita-rend szolgáltatta. Így egy 1757-ből való annalesünk tanúsága szerint a falunak egy Pap Pál nevű minorita volt (talán!) az első adminisztrátora, hiszen 1756. szeptember 24-én Vágrámi Engl Ferenc Antal csanádi püspök itthelyt bérnialást tartott, amikor is a plébánia adminisztrátorául fr. Pál minorita atya van feltüntetve, éspedig 1755-től 1759. november 28-ig.

2. P. Raphael 1759. november 28-ig.

3. P. Hadrian 1762-től 1763. augusztus 1-ig.

4. További annaleseink beszélnek egy P. Szilvási Máthéról, aki 1763. augusztus 1-től 1766-ig mint magyarpécskai adminisztrátor működik, hiszen, amint jeleztem is, az első paplak alapkövét Ő helyezte el.

5. 1766-tól már pécsújfalusi Péchy Istvánról olvasunk a magyarpécskai protokollumban. Ő volt a magyarpécskai plébánia első egyházmegyei lelkipásztora. Életrajzi adatai a következők: Egerben született 1714-ben, tanulmányait Egerben, Kassán és Budán végezte, mindig a nemesek convictusában. Nemesi előneve pécsújfalusi volt. A győri székesegyházban lett pappá szentelve 1749. április 26-án Zichy püspök Úr kezei által. Két és fél évig teológiai tanár volt. 1766-ban a csanádi egyházmegyébe lépett, és legott Magyarpécska beiktatott plébánosa lett. 1778-ban pécskai, később az alsó-aradi kerület esperesévé lett kinevezve. E minőségében haláláig működött. Meghalt 1790. január 28-án, életének 76. évében. 24 éven át volt Magyarpécska lelkipásztora.

6. Török Antal 1790 március 10-től 1790 augusztus 16-ig volt Magyarpécska plébánosa. 1761-ben született Földváron. 1780-tól 1783-ig Budapesten a Centrálisban teológus volt, 1783 utolsó napján szentelték pappá. Esperes lett 1790 március 10-én, utána újbese nyői plébános, 1799-ben kanonok, címzetes battai apát, szemináriumi rektor, belvárosi plébános 1829-től 1832-ben bekövetkezett haláláig csanádi püspök volt.

7. Nagy Pál 1790-től 1809 szeptember 13-ig plébánoskodott Magyarpécskán és egyben ő lett a pécskai kerület esperese is. Előtte gyoroki plébános volt. Meghalt 1809 szeptember 13-án.

Magyarpécska plébánosainak sorában 1809-től 1815 január haváig üresedést találunk, mely idő alatt valószínűleg a plébánia nem volt betöltve, és annak vezetése az akkori segédlelkészekre volt bízva.

8. Az üresedést követő plébános Nyéki János, aki Temesvárott született 1786-ban; Nyéki Antal és Kőszeghi Katalin szülöktől. Édesanyja, néneje volt a nagynevű Kőszeghy László csanádi püspöknek. 1804-től 1808-ig hittanhallgató. 1809-től 1814-ig káplánkodik, legelőször Versecen. További papi működéséről semmit sem tudunk, csak annyi bizonyos, hogy 1815-ben magyarpécskai esperes-plébános lett, egyben Csanád vármegyei táblabíró. 1821-ben szentszéki ülnök, Arad és Temes megyei táblabíró. 1829 február 14-én életének 43. esztendejében, 14 évi plébánoskodása után, meghalt.

9. 1829-től 1843-ig Györfy Antal dr. plébánoskodott Magyarpécskán. Róla csak annyit tudok, hogy 1809-től 1810-ig a Szentírás-tudomány tanára a temesvári papneveldeben. 1810-től 1829 április 24-ig nagyszentmiklósi esperes-

plébános. Pécskára 1829 április 24-én került. 1843 október 31-én meghalt. Györffy Antal dr. anyai ágon rokona volt a későbbi Olajos József magyarpécskai apát-főesperes plébánosnak.

10. 1844-től 1873-ig Winkler János esperes-plébános vezette a magyarpécskai plébániát. Hittani tanulmányait a temesvári papneveldeben 1814-től 1818-ig végezte. 1823-tól 1844-ig a Szentírás tanára a temesvári hittani főiskolának. Róla írja világhírű tudós-papja a csanádi egyházmegyének, Dr. Kovács Sándor, hogy a budapesti Hittudományi Egyetem kifogásolta, hogy egyetemi képesítés nélkül adja elő a Szentírás tantervet a temesvári hittani főiskolán, miért is felszólítja a temesvári püspökséget, hogy Winkler Jánossal tétesse le a szükséges és vonatkozó szigorlatot. Winkler János magyarpécskai esperes 1847-ben jelenti egyházmegyei főhatóságának, hogy Herdt Alajos, helyben lakó papnövendék augusztus 3-án meghalt. Winkler János esperes 1873 november 8-án halt meg.

Winkler János
ESPERES-FŐISKOLAI
1844-1873

11. 1876-tól 1892-ig Magyarpécska plébánosa Dr. Szabados József. Született Szeged-felsővárosban 1818 március 17-én. Pappá szenteltetett 1841 augusztus 16-án. 1840-ben a püspöki aulában actuarius. Káplánkodott: Magyarpécskán, Makón, Szeged-belvárosban, 1842-ben a temesvári hittani főiskolán tanulmányi felügyelő. 1843-ban a bölcselőtan tudományok doktora, ugyanazon évben az egyházjog és történelem kisegítő tanára. 1844-től 1848-ig a logika, metafizika és bölcselőtan tanára. Plébánoskodott: 1849 - Szászán, 1853-tól 1862-ig Battonyán, 1862-től 1876-ig Apátfalván, 1876-tól 1892-ben bekövetkezett haláláig Magyarpécskán. 1887-ben esperes, 1881-től tiszteletbeli kanonok. Örök álmát a magyarpécskai temetőnek 1954 nyarán elkészített, papok sírkertjében alussza elődje,

Dr. Szabados József
ESPERES-FŐISKOLAI
1876-1892

Winkler János mellett.

12. 1893-tól 1909-ig Szathmáry Géza plébános vezette a magyarpécskai plébániát. Az Arad megyei Fazekasvarsádon született 1847 június 24-én. Tanulmányait a temesvári hittani főiskolán végezte. Pappá szenteltetett 1870 július 27-én. Segédlelkészkedett: Zádorkon, Újszentannán, Magyarpécskán, Perjámoson, Nagykikindán, Szeged belvárosban. Plébánoskodott: 1880-ban Szőregen, 1881-ben Nagylakon, Fakerten, Temesszlatinán, 1882-től 1888-ig Kisjenőn. 1888-tól 1893-ig Pankotán, 1893-tól Magyarpécskán. 1903-ban az Arad-kerület esperese lett. Az Ő nevéhez fűződik Csanád egyházmegye egyik legnagyobb és legszebb plébániájának felépítése, mely paplakhoz, később saját költségén, építtette a nagyméretű kápláni épületszárnyat, melyben az irodahelység és az egyleti szoba is foglaltatik. Azt mondják róla, hogy nem fordult hozzá megszorult ember, akin ne segített volna. Emme nagy- és jószívűségnek lett szomorú áldozatává, melynek folytán 1909-ben Szathmáry Géza önként mondott le a magyarpécskai plébániáról. Ma is érthetetlen, hogy Szathmáry Géza esperest, előkelő és jómódú rokonsága, nem mentesítette végzetétől. Szathmáry Géza 1921 január 16-án fejezte be életét, mint nagyzerzsébetlaki plébános.

Szathmáry Géza plébánoskodását két évi szünetelés követte a plébánosok sorában, mely időben Gaál István és Schneider Ede segédlelkészek, mint „administratori in spiritualibus et non in materialibus” vezették a plébániát. Schneider Ede még ma is kedvesen emlegetett káplánja Magyarpécskának. Még ma is él Tót (Pászti) Mihály magyarpécskai hívő, aki külön küldöttség élén járult, az akkor még alig pár napos, temesvári püspökhöz, Dr. Glattfelder Gyula 36 éves megyés főpásztorhoz, azon alázatos kérelemmel, miszerint új lelkipásztorként Magyarpécskára a néptől olyannyira kedvelt Schneider Ede káplánt tegye meg. Dr. Glattfelder azzal felelt a küldöttség kérelmére, hogy „ezt nem tehetem meg, mert Schneider még nagyon fiatal pap lenne Magyarpécskára.” Tóth Pászti Mihály a küldöttség vezetője erre azt válaszolta tiszta, egészséges paraszti logikájával: „Oszt, Püspök úr milyen fiatal ember még, és mégis ilyen korán püspök lett!” Dr. Glattfelder Gyula püspök erre nagyot nevetett, és azt mondotta: „No, ebben igaza van!” De Schneider Ede mégsem lett magyarpécskai plébános. Gaál István káplán pedig kedvelt majmáról volt emlékezetes, melyet kápláni szobájában őrzött.

13. Az előbbi két adminisztrátor 1911-ben adta át a plébánia vezetését Olajos Józsefnek, aki Óbébán született 1857. február 27-én. Pappá szenteltetett Temesvárott, 1880. december 15-én. Káplánkodott: Magyarszentmártonban, Németszentpéteren, Csanádpalotán, Gyertyámoson, Újszentannán, Szeged-

Rókuson, Csókán és Pécskán. Plébánoskodott: 1891-ben Lázárföldjén, 1898-ban Máslakon, végül 1911-ben Magyarpécskán lett plébános. 1909-ben a lippai kerület esperese, 1912-ben aradi főesperes, 1923-ban gelidmonostori címzetes apát, 1926. május 23-án pedig a temesvári székesegyház tényleges kanonokja lett. 1926-ban zsinatvizsgáló bíró, 1937-ben pápai prelátus.

Olajos József, bár erélyes kézzel vezette plébániáját Magyarpécskán, mely nem mindig váltott ki szeretetet hívei lelkéből, sok szép eredményt ért el lelkipásztorkodása során. Így az ő nevéhez fűződik az új nagy pécskai templom újrafestése, az égetett, színes, művészies kivitelű ablaküvegek behelyezése és az elhanyagolt állapotban lévő orgona teljes rendbehozatala és tökéletesítése, valamint a pécskai nagyharang beszerzése, Katona Mihály nagygazda költségén. Erélyes kézzel akarta rendezni az egyházközség anyagi ügyeit is, mint például a párbér áldatlan problémáját, mely dicstelen és sajnó sebe Magyarpécska

Olajos József
plébános
1911-1926

egyházközségének. Az 1912-es és '13-as évben nagy port vert fel szinte országzserte a magyarpécskai párbérharc, melyről akkoriban még az újságok is írtak. Magyarpécska hívő népe, mely tudott és tud imádkozni, vasárnapot megszentelni, pénzeket böjtölni és ha kell gyónni és áldozni, de papjairól gondoskodni nem tudott, és nem tud a jelenben sem. A nagy párbér probléma végleges rendezésére, az Egyházmegyei Hatóság kiküldte ugyan Jászai Géza címzetes szegedi püspököt és szegedi plébánost, de ő is azt jelenti az Egyházmegyei Hatóságnak 1912. december 29-én kelt jelentésében, hogy "a magyarpécskai párbérharc áldatlan ügyében semmi eredményt nem tudtam elérni". Még szomorúbb, hogy a helyzet azóta sem változott. Olajos József szigorú volt önmagával, de híveivel szemben is, a lelkipásztori szigorúság pedig nem a legkedveltebb pasztorális eszközök egyike. Érezték ezt a magyarpécskai hívek is Olajos lelkipásztorukkal szemben, miért is nem egy elkeseredett pécskai hívő fenyegette meg azzal a papját, hogy inkább református lesz, mint Olajos katolikus hívője. Ez készítette azután Olajos apát-plébánost a következő, inkább komikusan, mint tragikusan ható szószéki kijelentésére: "Már több betegőt hallottam, hogy reformátusok akartok lenni. Ez sem lesz baj. Én meg református pap leszek, és akkor is csak együtt leszünk." A magyarpécskai hívek Olajos József apát-

plébánosukat nem szerették, de nagy papi tekintélye miatt, felette tisztelték és nagyra becsülték. Nem szerették benne az érdes papi modort, de tisztelték a feddhetetlen tiszta és felette imádságos papi lelkületet.

14. Olajos József apát-plébánostól Lengyel István, volt csákovai esperes-plébános, vette át a magyarpécskai plébánia vezetését. Lengyel István Lengyel László és Kánya Mária szülöktől, 1867 augusztus 18-án született, Aradon. Középiskoláit Aradon, míg hittani főiskoláját Temesvárt végezte. Pappá szenteltetett 1899 január 18-án, Desewffy Sándor csanádi püspök kezei által. Káplánkodott: Nákófalván, Gyarmatán, Orsován, Apátfalván, Zsombolyán, Makón, Nagybecskereken és Szeged-Rókuson. Plébánoskodott: 1910-től 1916-ig Nagyjécsán, 1916-tól 1926-ig Csákován, 1917-ben Csákova kerületi esperese lett, 1926-tól napjainkig Magyarpécskán plébánoskodott. 1935-ben Arad-kerületi esperessé lett. 1938-ban Öszentsége pápai kamarásává nevezte ki, és 1949-ben, "aranymiséje" alkalmával, tiszteletbeli kanonokká lett. Lengyel István plébánoskodásával, Magyarpécska reneszánsz korát kezdte élni lelki életében. Lengyel István esperes-plébános már lelkipásztorkodása kezdetén pazarul osztogatta legcsillogóbb értékeit híveinek, melyekkel telve volt egész nagy lelke. Működése kezdetétől - lelkének minden

Lengyel István
esperes-plébános
1926-1952

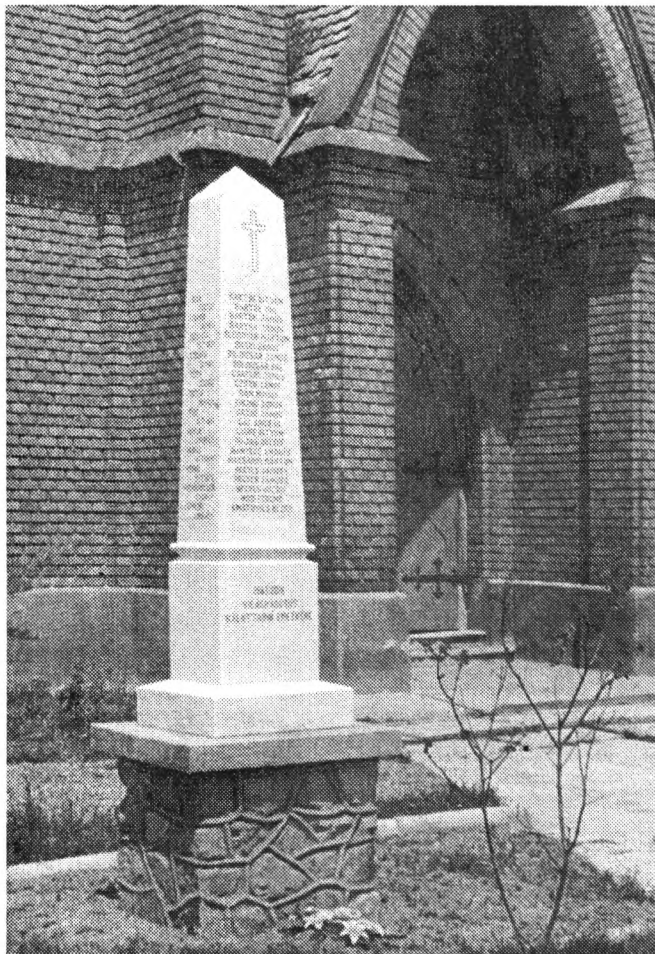
elevenségével - élő és cselekvő hitet, kivételt nem ismerő szeretetet, szívjóságot ültetett híveinek lelkébe. Pusztai utcai megjelenésében, szószéki beszédeiben, gyónatószékeiben, szentmiséiben, szentségek kiszolgáltatásaiban lelki szemei előtt csak egy szent cél lebegett: szeretetet adni híveinek, és szeretetre tanítani meg őket. Ez volt Lengyel István papi működésének fundamentuma s erre a gazdaságos alapra építette Ő fel, immáron 27 éves, papi életét. A felépítés nagyszerű munkájában pedig a szeretetnek legáldásosabb és legkifizetőbb eszközével élt az Eucharistiával. És mit eredményezett ez? Nagyarányú Jézus Szíve kultuszt, tömegszentáldozásokat, kongregációkat, Szent Antal kultuszt, temetői miséket, tömött templomot és elmélyedt hitéletet. Ezen monográfia írójának módjában áll párhuzamot vonni a régebbi és az újabb idők pécskai lelki-élete között, melynek kapcsán teljes

alapossággal állapítható meg, hogy Magyarpécskán Lengyel István esperes-plébános, pápai kamarás és tiszteletbeli kanonok lelkipásztorkodásával, új lelki élet kezdődött, és a lelkek újjászülettek a hit boldogító kegyelmében és a szép szeretetnek megtisztító fürdőjében.

15. Az Egyházmegyei Hatóság 1952. február 26-án Dr. Nagyhalmágyi (előbb Stéger) Sándor zimándi plébánost, tiszteletbeli esperest nevezte ki magyarpécskai lelkésszé. Dr. Nagyhalmágyi Sándor Nagyhalmágyon született 1901. december 13-án. Pappá szenteltetett Nagyváradon 1924. június 29-én, szent Péter és Pál apostolfejedelmek napján, Bielik Imre felszentelt püspök, nagyvárad-egyházmegyei apostoli adminisztrátor kezei által. Segédlelkésszé Facsádon, Magyarpécskán majd plébánosként Borssebesen és Zimándon működött. Dr. Pacha Ágoston Temesvár-egyházmegyei püspök 1948. december 21-én tiszteletbeli esperessé nevezte ki. *Dr. Nagyhalmágyi (Stéger) Sándor 1967-ig volt Magyarpécska plébánosa.*

Lelki gyakorlat Battonyán 1974-ben. A Pécskán született Bacsilla Sándor balról a 4., a jelenlegi szegedi püspök Gyulai Endre balról a 2.

A templomkertben a világháború
hősi halottainak 1996-ban emelt
emlékmű

Magyarpécska katolikus segédlelkészei (1826-tól)

1. Holló Albert
2. Patriczius Pongrácz
3. Varga Gaudenczius
4. Kurtz Antal
5. Czimegh József
6. Füzék István
7. Dollencz József, későbbi kanonok
8. Vajda Mihály
9. Holloch Bonofáczius
10. Fliegszender Joachim
11. Balogh Antal
12. P. Sárkány Elek
13. Niamessny Antal - gyertyámosi plébános
14. Orth József - későbbi Újszentannai plébános
15. Tarsóczky György
16. Dr. Szabados József, későbbi magyarpécskai esperes-plébános
17. Csapkai Ferencz
18. Grébeldinger János
19. Herdt Miklós
20. Szűcs Antal
21. Nagy János, későbbi kisiratosi plébános
22. Graff Simon
23. Babos József
24. Süts János
25. Kornis József
26. Tarsóczky György
27. Lendvay István
28. Fabrényi Károly
29. Kiss József

30. Girthi János
31. Heiler Peregrin
32. Aray Edmund
33. Klárik Szilvér
34. Vajda Mihály
35. Koszta István
36. Osszetzki János, későbbi szentandrászi plébános
37. Kriksz Béla
38. Schlauch Lőrincz, későbbi bíbornok-püspök
39. Mayor Pál
40. Fodor András
41. Kőszeghy Antal, 1856-ban degradáltatott
42. Szűts János, későbbi teológiai tanár
43. Patal Károly, későbbi majláthfalvai plébános
44. Gergely András
45. Kristof János, későbbi makói apát-plébános
46. Csintalan József, későbbi orczifalvai plébános, kitűnő latinista
47. Trávnik Rudolf, későbbi menyházai plébános
48. Kauten Mihály, későbbi nagyőszai plébános
49. Jurovics Ödön
50. Ehling Ferencz
51. Szeémayer János, apostata, verseci polgármester
52. Fischer Jakab, "a szegények papja"
53. Stein Ferenc
54. Pautschek Lőrincz
55. Reinlein Ádám, későbbi sándorfalvai plébános
56. Hoffmann János, későbbi földéaki főesperes
57. Gruber Antal
58. Dobsch Ferencz, későbbi nagylaki plébános
59. Neurohr Károly, későbbi szécsányi plébános
60. Halkoczi Márton
61. Kálmány Lajos, későbbi csanádpalotai plébános
62. Hettrich Jakab
63. Rózsa József, későbbi mezőkovácsházi esperes-plébános
64. Reinlein József
65. Eszes István
66. Kovács János (kiprédikálta saját magát)
67. Hold Ádám, későbbi lippai apát-esperes plébános
68. Máthé Joób, minorita szerzetes

69. Oehring Albert, későbbi kevermesi plébános
70. Dr. Kiss János, későbbi egyetemi tanár
71. P. Dobay Piusz, franciskánus
72. Városov Gyula, későbbi országgyűlési képviselő
73. Ackermann Endre
74. Antók Dániel, lovag - későbbi krassócsörgői plébános
75. Sztrachi János, későbbi bulcsi plébános
76. Groczky Péter, későbbi facsádi esperes-plébános
77. Michon Mátyás, későbbi königshofi plébános
78. Nagy József, későbbi pankotai plébános
79. Roósz Mátyás
80. Breizach Béla, későbbi szegedi nagyprépost
81. Karács István
82. Sóka Ignác, későbbi muzslai plébános
83. Schlosszer Mátyás, későbbi németszentpéteri plébános
84. Sulyok István, későbbi teológiai tanár, nagy polihisztor
85. Zatykó Fridolin, minoritarendű szerzetes
86. Tamassy Lajos, későbbi mezőkovácsházai plébános
87. Györfy Gyula, későbbi csukási plébános
88. Ballauer Kristóf, későbbi szakálházai plébános
89. Barta István, későbbi csanádapácai plébános
90. Hankó György, későbbi majláthfalvai plébános
91. Niedermayer Antal, később apostatált zenetanár
92. Szathmáry Géza, későbbi magyarpécskai esperes-plébános
93. Hoffmann Béla, későbbi ürményházai plébános
94. Lokaicsek Fülöp, későbbi perlaki plébános
95. Farkas Szilárd, későbbi ürményházai plébános
96. Lengyel József, későbbi nagylaki plébános
97. Packy Péter, későbbi mehádiai plébános
98. Mazur Molnár László, későbbi sándorházai plébános
99. Géhl Ottmár, későbbi németsági főesperes
100. Fábrián József, későbbi keresztési plébános
101. Dr. Szántó Géza, későbbi teológia tanár és kevermesi plébános
102. Glász Ferenc
103. Márffy József, megőrült
104. Zsidek Sándor, későbbi kisteleki plébános
105. Vagáts Ödön, későbbi magyarbánhegyesi plébános
106. Dr. Henny Ferenc, későbbi Szeged-rókusi apát-plébános
107. Lessnyák József, későbbi agai plébános

108. Hammer Jenő, “széphangú pap”
109. Konecsny János, későbbi nagykamarási plébános
110. Fejér Imre, apostata
111. Fülöp Lajos, apostata
112. Hollóssy Ferencz
113. Schneider Ede, későbbi lovrini főesperes
114. Gaál István, apostata a híres színész öccse
115. Balázs Mózes, későbbi torontálkeresztési plébános
116. Hodor István, apostata
117. Czirbusz József, apostata
118. Dr. Bodor József, későbbi kétegyházi plébános
119. Leimetter József, későbbi bánlaki plébános
120. Szíjjártó István Géza, apostata
121. Kiss Károly, későbbi nagyiratosi plébános
122. Takács Miklós, későbbi kunágotai plébános
123. Prokop Sándor, későbbi kétegyházai plébános
124. Csótó Nagy István, későbbi nagylaki plébános
125. Takács Vincze, későbbi nagyiratosi esperes-plébános
126. Oláh Venczel, későbbi borossebesi plébános, gyorsíró tanár
127. Funk Ferenc, későbbi bogárosi plébános-esperes
128. Dr. Stéger Sándor, okleveles hittanár, későbbi pécskai esperes lelkész
129. Borsos Lajos, későbbi nagylaki plébános
130. Hampel Károly
131. Magdás István, későbbi gyulavarsándi plébános
132. Hampel Károly, későbbi varjasi plébános
133. Boldis József, későbbi óbesenyői káplán
134. Balogh István, moravicai plébános
135. Galló Géza
136. Tóth István, későbbi csermői plébános
137. Boldis József, apostata
138. Peuker Leó, apostata
139. Morariu Antal, apostata
140. Markovicz János, későbbi Újszentannai káplán
141. Müller Jenő
142. Szoboszlay Aladár, későbbi aradi majd sági plébános

(56-os tevékenységéért 1958-ban Temesváron halálra ítélték és ismeretlen helyen kivégezték.)

Magyarpécska katolikus kántorai

Az egyházközség hitéletének vezetésében nem kis szerepet tölt be a kántor, aki, ha hivatala magaslatán áll, jobbkeze lehet papjának a lelkek Istenhez való vezetésében. A kántor mint “rector chori” a népének vezetésével és rendes, illetve rituális orgonajátékával kell emelje a lelkek áhitatát. A buzgó kántor, a hívek lelki életében csak épít, míg a kötelességeit hanyagul teljesítő kántor - akarva, nem akarva - romboló munkát végez. Ezért kívánja meg az Egyház kántoraitól a fegyelmezett életet. Az ügybuzgó kántor alkotó munkája kiviláglik a templomi hívek tömegénekéből. “Ahol a hívek tömegben énekelnek, ott a kántor jó munkát végez”, mondotta Dr. Pacha Ágoston püspök, és így is van ez. A hívek szeretnek énekelni, és ha kántoruk szereti hivatását, úgy a kántornak máris nyert ügye van.

A “Canonica visitationkból” tudjuk, hogy a magyarpécskai egyházközség első kántora Vajda Béla volt, aki Apátfalván született és Békésről került ide. Nyéki János, akkori plébános hozatta ide. A Canonica visitatio írja róla, hogy erős egészségű, családos, 42 éves, orgonajátékban jártas, jó erkölcsű és ügybuzgó férfiú volt. Az ő idejében épült a mai kántorlak. Vajda Béla 1821-től működött haláláig.

A könyveinkből, ugyan nem tudjuk bizonyosan, de valószínűnek tartjuk, hogy az egyházközség második kántora Zabojszki Mihály volt, aki 1875-től 1913-ig működött, mint magyarpécskai kántor. A plébánia-hivatalban elfekvő iratok szerint, Zabojszki Mihály itteni működésének ideje alatt, nem tudta megnyerni sem felettes hatóságának, sem híveinek a tetszését. Zabojszki Mihály 1913 augusztus 15-én halt meg.

A magyarpécskai kántori állás kitűnő javadalmazását bizonyítja, hogy a Zabojszki Mihály halálát követő pályázat kiírására, összesen 16-an jelentkeztek, az ország kiválóbb helyeiről. Így: Farkas József bátai, Ördög Gyula kézdivásárhelyi, Zabojszki István majláthfalvi, Gábor László pécskai, Takács Gábor rákosfalvai, Régenhold János a neves orgonaépítő fia, Rochbacher Nándor, Mezei István vingai, Leitner Gyula ecsegi, Fodor Géza mezőkovácsházai,

Fehérvári Géza aradi, Pálffy Pál székudvari, Márton József pécsi, Precsinszki N. kiskécskai, Krajcsovics József nagykanizsai és Almási László aradi kántorok jelentkeztek, a helybeni megüresedett kántori állásra. - A pályázottak közül elsőrendű képesítést nyert Régenhold János pankotai kántor, míg másodosztályú képesítést nyertek Gábor László és Almási László kántorok. A többiek harmad- és negyedosztályú képesítést kaptak. A kántorválasztást meglehetősen zajos, érdes és elmérgesedett korteskedések előzték meg, melyekről a plébánia-hivatal irattárában levő ügyiratokból nem kellemes olvasni. A választásból Almási László került ki győztesen, kinek neje a helybeni születésű Kelemen Mária volt. A választást megfellebbezték, de eredménytelenül. Almási László kántornak organajátéka értékes.

A magyarpécskai kántor javadalmazása: 50 kataszteri hold haszonélvezése, mely után az adókat és illetéket a kántor fizeti. 112 korona készpénz és 20 és fél öl tüzelőfa a lakásra szállítva. Lakás: természetben. Az egyházi hatóság által előírt stóla-illetmények.

A magyarpécskai kántor kötelességei: minden nyilvános istentisztelet alkalmával énekével és organajátékával személyesen Istent dicsérni, a szentmise fényét emelni és a hívők áhitatát támogatni, az előírt latin mise és egyéb szertartások responsoriumait, az előírt choralis dallamai szerint énekelni, népéneket bevezetni, mivégből, a gyermekeket az iskolákban, az iskolai hatóság által kijelölt órában, a felnőtteket a templomban, vasárnap délutánonként éneklésre tanítani és velük énekelni. A kántor köteles templomi énekkart szervezni és fenntartani, ezzel és a néppel felváltva énekelni.

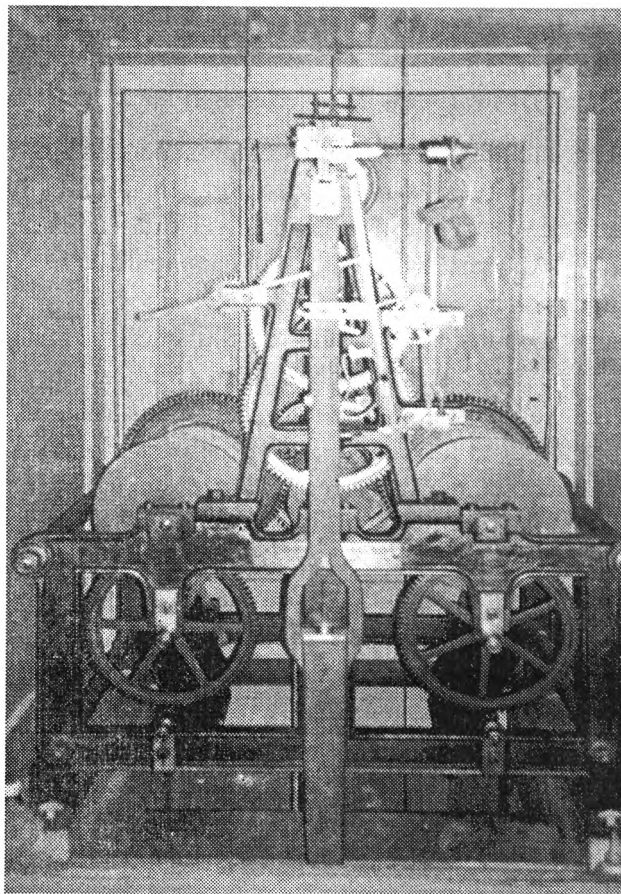

A magyarpécskai katolikus templom sekrestyései

A sekrestyés a templom szolgálja. A templom pedig a királyok királyának földi udvara. A sekrestyés és harangozó minden dolgát oly pontosan és lelkiismeretesen kell végezze, mint aki a mennyei király udvarának szolgálja. A Szentírás mondja: “Átkozott, ki az Úr dolgát hanyagul végzi!”.

A magyarpécskai egyházi vezetőség kezdettől fogva vigyázott arra, hogy szép templomának gondos, megbízható és lelkiismeretes szolgálói legyenek a sekrestyések és harangozók személyeiben. Mint a múltban, úgy a jelenben meg is látszott ez a magyarpécskai templomon, mely a tisztaság, rend és csinosság terén első helyet foglal el az összes környékbeli templomok között. Itt nem fordulhatott elő az az eset, melyről az egyik veszprémi egyházmegyei plébánia templomával kapcsolatban olvastam, hogy ott egy hétfőn délelőtt váratlanul megjelent Dr. Czapik Gyula, akkori veszprémi püspök (jelenleg egri érsek), és a templomot kitakarítatlanul találta. Legott maga a püspök seprűt ragadott, és titkára segítségével takarította ki a templomot.

Visszamenőleg - sajnos - nem találjuk sem írásos, sem pedig hagyományoktól reánk maradt nyomát a templomot szolgáló sekrestyések és harangozók neveinek. A legutolsó idők harangozói: Almási László, Kurunczi János, Badalik János, Csordás Gábor, Kelemen Orbán, Móra Pál, Molnár András és Katona Mátyás (1952. április 1-től).

A toronyóra szerkezete.

Magyarpécska papi szülöttei

Egy egyházközség lelki-élete előrehaladottságát, nem utolsó sorban, bizonyítja a község papi szülötteinek száma. Ebben pedig Magyarpécska egyházközsége nem szűkölködik. Magyarpécska összesen 12 papot nevelt, köztük igen neves, gazdag múlttal dicsekedhető papot.

Pécski János 1369-ben aradi kanonok. (Károlyi Oklevéltár I. 314.)

Pécski Máthé 1516-tól - 17-ig, szintúgy az aradi társas káptalan tagja. (Országos Levéltár: Dipl. Oszt. 22. 886. sz.)

Issekutz János, aki Magyarpécskán született 1781-ben. Issekutz 1800-tól 1804-ig teológus a nagyszombati papneveldeben. Pappá szenteléséről ugyan nincs nyom, de bizonyítja ezt az 1805. szeptember 15-én tartott első szentmiséje a magyarpécskai régi templomban. Kápláni működéséről nem tudunk. 1809-től 1814-ig Óbébán, majd 1821-ben bekövetkezett haláláig Freidorfon volt plébános.

Follymonovi Folly Emil Magyarpécskán született 1842. április 7-én, Folly Emil és Rosen Josefa szülőktől. 1853-tól 1861-ig küsszemináriumista, 1861-től 1865-ig teológus, 1865. augusztus 26-án szentelték pappá, Bonnáz Sándor csanádi püspök kézfeltétele által. Kápláni állomáshelyei: Németszentpéter, Újarad, Aradszentmárton és Lovrin. 1871-ben a temesvári szeminárium vicerektora. 1873-ban püspöki szertartó és szentszéki jegyző. 1876-ban szentszéki tanácsos, jeruzsálemi templom tiszteletbeli kanonokja, a jeruzsálemi templom lovagja, pápai kamarás. Időközben Erzsébet magyar királyné gyóntatója, és mint ilyen, kitüntető magas tisztségéért igen értékes, drágaköves gyűrűvel ékesítettetett fel. 1885-ben csanádi kanonok. 1886-ban zsinatvizsgáló bíró. 1887-ben a Boldogságos szent Szűzről elnevezett rayki prépost. 1887-től 1892-ig papneveldei rector, pápai prelátus, 1893-tól 1898-ig csanádi főesperes. 1898 augusztus 8-án halt meg a Károly féle meleg fürdőben.

Kurunczi Lajos Magyarpécskán született 1862 augusztus 25-én. 1883-tól 1867-ig teológus a temesvári szemináriumban. Pappá szenteltetett 1887. június 29-én Bonnáz Sándor csanádi püspöktől. Káplán Alsóeleméren, Ócsanádon és Németschernyán. Plébánoskodott 1895-től 1896-ig Istvánföldön,

1896-tól 1899-ig Bocsáron, 1899-től 1907-ig Tamásfalván, 1907-től haláláig Medgyesbodzásan.

Szólinger Antal 1864. április 9-én született Magyarpécskán. 1881-től 1889-ig kisszeminarista. 1899-től 1893-ig teológus a papneveldeben. Pappá szentelték Temesvárott, 1893. július 6-án, Dessewffy Sándor csanádi püspök által. Káplánkodott: Battonyán, Csanádapácán, Kisteleken, Mercifalván, Temesvár-Józsefvároson, Újpecsen, Zichyfalván és Szenthuberten. Plébánoskodott: 1899-től 1921-ig Nagytószegen, 1921-től 1924-ig Nagylakon, 1924-től 1929-ig Kisjenőn, 1929-től 1933-ig Növrincsen. 1933. március hó 1-ével nyugdíjas lett, s mint ilyen Fratelián tartózkodott. 1943. június 13-án, szent Antal napján Dr. Pacha Ágoston temesvári püspök, aki Szólinger Antalnak iskolás osztálytársa volt, felkeresve Őt nyugdíjas lakásán, leoldván derekáról vörös övét, névnap megköszöntése közben kinevezte Szólinger Antalt tiszteletbeli esperessé. 1945. szeptember 30-án halt meg Fratelián, életének 82., papságának 52. esztendejében.

Györfy Gyula 1868. november 22-én született Magyarpécskán. 1880-tól 1887-ig kispap a temesvári szemináriumban. 1887-től 1891-ig teológus a temesvári hittani főiskolán. Pappá szentelődött 1891. december 15-én, Dessewffy Sándor csanádi püspök kézfeltétele által. Káplán Magyarpécskán, Aradszentmártonban, közben betegeskedik, majd Szenthuberten, Nákófalván, Kisjécsán, Bakován és aztán folytatja káplánkodását. Plébánoskodott: 1898-tól 1903-ig Székelykevény, 1903. március 1-től 1918-ig Csukáson. Meghalt 1918. február 1-én Csukáson, életének 50., papságának 27. évében.

Sipos István Magyarpécskán született 1887. augusztus 5-én. 1885-től 1893-ig kisszeminarista. 1893-tól 1897-ig teológus a temesvári papneveldeben. Pappá szenteltetett 1897. július 2-án, Dessewffy Sándor csanádi püspök Úrtól. Mint káplán működött: Zichyfalván, Nagyöszön, Mercifalván, Orcifalván, Gátalján, Aracson, Szentmártonon, Kisiratoson és Makón. 1911. szeptember 1-től a Katolikus Népszövetség főtitkára Budapesten, ottani kiváló működésével nyerte el, a veszprémi püspökség elismeréseképpen, a szentszéki tanácsosi címet. 1914-ben lelkiismerete szavát követve kilépett az egyházmegyei szolgálatból, és szent Ferenc rendjének lett tagjává. Mint ilyen, szinte országos eredményű munkásságot fejtett ki, amelynek jele volt a rendi definatori rangja. Súlyos asztmája következtében halt meg.

Dr. Mester János Magyarpécskán született 1879. szeptember 15-én. 1890-től 1898-ig kisszeminarista Temesvárott. 1899-től 1905-ig a római Hungaricum Germanicum Intézet növendéke, hol hittani és bölcsészeti doktorátust szerzett. Pappá szentelték 1905. október 29-én, Rómában. Segédlelkész volt 1905-től 1908-

ig Temesvár-gyárvárosban, egyben az ottani apáca-nővérek gyóntatója. 1908-tól 1909-ig a temesvári hittani főiskola tanulmányi felügyelője, az erkölcstan és lelkipásztorkodás-tan, valamint a bölcslelettudományok tanára. 1909-től 1919-ig az Egyházmegyéből a Jézus Társasága rendjébe bocsájtattott el, ahonnan 1919-től 1922-ig ismét a temesvári hittani főiskolának lelkipásztorkodás- és erkölcstan tanára, 1922-től pedig a budapesti Erzsébet Nőiskola egyetemi tanára. Nagy volt tudományos munkálkodása, melynek kapcsán nagy névre tett szert a "XIX. század olasz népnevelése" című művével, mely európai hírű volt a világirodalom életében. 1938-ban pápai prelátus lett. 1945-ben nyugállományba vonult. 1954. június 1-én halt meg. Erőslelkű és ingathatatlan jellemű volt, mint pap, nagy tudós volt, mint férfiú.

Borsos Lajos Magyarpécskán született 1910. május 12-én Borsos József és Kiss Rozália szülöktől. 1922-től 1933-ig papnövendék a temesvári teológián. Pappá szentelték 1933. április 17-én. Pappászenteléséről így ír az "Aradi Közlöny" napilap: "Fiatal papot szenteltek Pécskán" címmel. "Nagy ünnepség keretében szentelték fel a magyarpécskai templomban Borsos Lajos római katolikus papot. A papszentelésre eljött Pécskára Pacha Ágoston temesvári megyéspüspök, nagy papi kísérettel és két nővérel. A pécskai hívek, a paplak előtti téren, nagy ünnepséggel fogadták a püspököt, és húsvét hétfőjén reggel, eddig még soha nem látott tömeg lepte el a templomot, amelyben sokan már nem fértek el. Pacha Ágoston püspök mennyezet alatt vonult be a templomba, és a szentbeszédében megemlékezett a felszentelt pap atyjáról, akit néhány évvel ezelőtt temettek el és édesanyjáról, aki súlyos betegen vitette el magát fia felszentelési ünnepségére. A főpap egységre és egymás iránti szeretetre szólította fel a pécskai híveket, akik könnyezve hallgatták Főpásztoruk beszédét. A papszentelés részleteit Stéger Sándor dr. okleveles hittanár egy emelvényről ismertette a hívekkel, akiknek nagy tömege nem láthatott az oltárig. Borsos Lajos újonnan felszentelt pap vasárnap április 23-án tartja első szentmiséjét a

pécskai templomban, amit nagy érdeklődéssel várnak a pécskai hívek. Pacha Ágoston dr. püspök fogadtatásán egy Szívárdista kisleányka virágcsokrot nyújtott át, azután a kongregációk nevében ifj. Harsányi István köszöntötte a püspököt, akit a község nevében Borsos András községi bíró, az egyházközség nevében Karácsonyi Géza alelnök köszöntött, s este 9 órakor a katolikus dalárda és az ifjúság Kárpáthy tanító vezetése alatt, lampionos szerenádét adott a püspöknek, kinek megjelenése nagy hatással volt a pécskai hívekre.” Segédlelkész volt: Magyarpécskán, Karánsebesen, Resicán, Csákován és Újpecsen. 1938-tól 1942-ig plébános volt Nagylakon. 1942. február 18-tól külföldön tartózkodik.

Bolyhos Mihály Magyarpécskán született 1913. november 13-án. Pappá szenteltetett 1936. augusztus 23-án Németszentpéteren. Káplánkodott: Csákován, Karánsebesen, Temesvár-Józsefvárosban majd plébános lett Gyulavarsándon.

Bacsilla Sándor Magyarpécskán született 1920. február 29-én Bacsilla Antal és Bisztreczki Etel szülőktől. Pappá szenteltetett 1944. május 21-én Magyarpécskán. Rövid idejű katonáskodása után külföldre távozott. Segédlelkész Battonyán és Csanádapácán.

Bacsilla Sándor 1926-ban szüleivel és testvérével, Antallal és 1967-ben, mint felszentelt pap.

Magyarpécska nevesebb diplomás szülöttei

1. Klebelsberg Kunó gróf, 1875-ben született Magyarpécskán, 1914-ben közoktatásügyi államtitkár, 1916-ban munkapárti képviselő és Tisza politikai államtitkára. Ezt követően a munkaügyi hivatal feje. Mindkét nemzetgyűlés tagja, előbb a Keresztény, majd az Egységes pártnak jelöltjeként. 1922-ben Bethlen kormányában belügyminiszter, majd 1922-től közoktatásügyi miniszter.
2. Issekutz Marczel - volt országgyűlési képviselő.
3. Issekutz László dr. - európai nevű, aradi szemorvos.
4. Issekutz Sándor - végzett közgazdász.
5. Issekutz Béla - csanádmegyei főjegyző
6. Borsos Gyula - a csanádi takarékpénztár volt igazgatója.
7. Sipos István - dijon-villei bányamérnök.
8. Kovács János - végzett közgazdász.
9. Jakab Imre - gyógyszerész.
10. Gyüdi József - gyógyszerész.
11. Lelik Ferencz dr. - budapesti kórházi orvos.
12. Ekkel Zoltán dr. - temesvári orvos.
13. Zvér Márton dr. - nagyszentmiklósi orvos.
14. Lacsány László dr. - szegedi orvos.
15. Kiss László dr. - marosvásárhelyi orvos.
16. Laza István dr. - kolozsvári törvényszéki elnök.
17. Ekkel György dr. - ügyvéd.
18. Rohács József - párizsi mérnök.

Kovács János
Budapesten kapott
közgazdaságtudományi diplomát.
(1903 - 1989)

Nisz tanító osztálya 1932-ben. A képen szerepel a szövegben említett Lacsány László dr., Lelik Ferenc dr. és Zvér Márton dr.

Dr. Zvér Márton született 1926. Elemi iskoláit Pécskán végezte, a kolozsvári piarista gimnáziumban érettségizett majd a marosvásárhelyi orvosi egyetemet végezte el. 1953-ban a nagyszentmiklósi tüdőgyógyászati rendelőt szervezete meg, ahol azóta is, immár nyugdíjasan, dolgozik. A képen, mint a Máltai Szeretetszolgálat nagyszentmiklósi csoportjának vezetője látható.

A magyarpécskai római katolikus egyház vallásos társulatai

A katolikus egyháznak mai modernségéhez, időszerűségéhez tartozik a vallásos társulatok munkába állítása, mert lelki, szociális, tudományos feladatainak csak így tud megfelelni. Az egyház egyesületi munkája szakszerű. Csak a szakképzettség és a szakszerűség bír ma értékkel. Az egyház híveinek sokaságában és sokféleségében, feladatainak tömegében s nagyszerűségében oly hihetetlen tág távlatban mozog, hogy reális valóságokat és eredményeket csakis szakszerű rendezés által érhet el. Az egyháznak ma elsősorban arra van szüksége, hogy vallásos társulataival erősítse és alapozza meg közösségének hitéletét. A társulatok tehát egyszerűen szükségesek, szinte nélkülözhetetlenek, s ha a lekipásztor kitér előlük, az vagy maradiság vagy szegyenletes lustaság, de semmi esetre sem időszerű apostoli lelkület.

Az egyház eme felfogását már Szathmáry Géza magyarpécskai esperes plébános is megértette, amidőn megalakítja a Magyarpécskai Rózsafüzér Társulatot, 90 taggal, tehát valószínűleg 6 rózsával. Ez idővel 40 rózsára, tehát 600 tagszámra emelkedett fel. Itt kell megemlítenem Oláh Venczel egykori (1920 - 1934) magyarpécskai segédlelkészt, aki agilis és szakértő munkásságával nagyszerűen emelte fel a Rózsafüzér Társulat lelki értékét, és lekipásztori szempontból való fontosságát. Ő emelte nagyban a Társulat taglétszámát, ő látta el a Társulatot díszes zászlóval, melyet 1927. május 25-én, áldozócsütörtökön áldott meg Lengyel István magyarpécskai esperes plébános nagy ünnepélyességgel. 1952. április 1-e óta a Társulatot dr. Nagyalmágyi Sándor vezeti. 1953. november első vasárnapján tett fogadalmat a társulat újonnan alakult férfi rózsája, 15+2 taggal. Ma a Rózsafüzér Társulat taglétszáma 713.

Amint kronológiánkból kitűnik, Olajos József magyarpécskai esperes plébános 1912. december 8-án alakítja meg Magyarpécscska második vallásos társulatát: az Oltáregyesületet, mintegy 26 taggal. Ezen - különben a hívek lelki életében magasztos hivatásra jogosult - társulatról a kronológia keveset jegyez fel. Bizonyos, hogy az 1920-as és 30-as években még az istentiszteletek rendjében állott a hó minden második-vasárnapi Oltáregyleti ájtatosság.

Ennél sokkal közkedveltebb társulatként szerepelt a magyarpécskai hívek lelki életében a Jézus Szent Szíve Társulat, melyet kronológiánk szerint 1915. február 18-án alapított Olajos József magyarpécskai esperes-plébános, az Egyházmegyei Hatóság 841/1915-én kelt engedélyével. A társulatnak kezdetben 1031 tagja volt. A Szent Szív Társulat kezdeti működéséről keveset tudunk, annyi bizonyos, hogy külön

ájtatossága volt. Elejétől fogva külön lelki bensőséggel tartatott meg, a hónap első-pénteki napja is, amelyeken a társulati tagok - még ma is - közös szent áldozáshoz járulnak. Ezen a napon a társulat szándékára végzett szentmise után, Jézus Szent Szíve ájtatosság tartatik. - Az 1920-as évek közepe után, 1927-ben Lengyel István esperes-plébános újjáéleszti a Jézus Szíve kultuszát egyházközsége életében, átadván a Társulat vezetését Stéger Sándor (1924 - 1934) akkori magyarpécskai segédlelkésznek, aki a tagok számát 1031-ről 1291-re duzzasztja. Ugyanő az 1926-os évnek második felében - mint kronológiánk is említi - egy díszes lobogót készített a Temesvár-józsefvárosi apácanővérekkel a Társulat számára, 5764 lejes költséggel, melyet 1927. június 27-én áldott meg Magyar Pál temesvári apát-

kanonok, az azon a napon tartott Jézus Szíve Napnak fényes ünnepségei keretében. 1950-től a Társulatot Müller Jenő magyarpécskai segédlelkész vezeti dicséretes buzgósággal.

Nem mellőzhető a magyarpécskai vallásos társulatok rendjéből Szent Ferenc III-ad rendjének társulata, mely habár ma már kihalt, mégis a múltban jelentős és szép szerepet töltött be az egyházközség életében. Tagjai voltak: Dóka Mária, Bella Mihály, Nagy (Irha) István, Katona István, Katona János, Bella Rozália, Kabát Rozália, Kukkert Jánosné, Handula Mária, Komáromi Ágnes, akik Handula Mária kivételével ma már nem élnek. Magyarpécska mai lelkipásztorainak fontos és szorgos kötelességük, hogy Szent Ferenc III. rendjét mielőbb ismét életre hívják, ami nem is marad el.

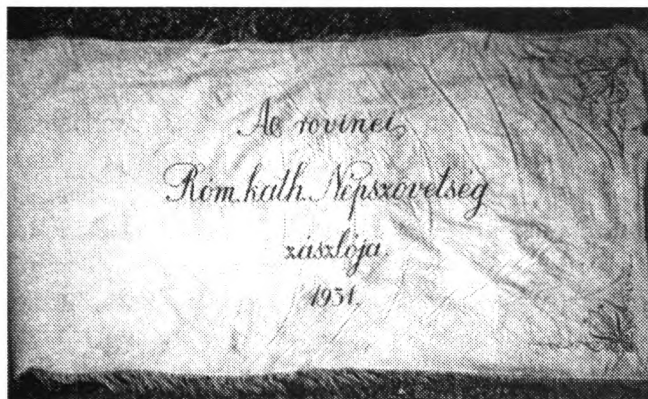
A magyarpécskai hitélet lendületes előhaladása történik 1930. március havában, amidőn Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkész, Lengyel István

esperes-plébános buzdítására, megalakítja a Magyarpécskai Leányok Mária Kongregációját, s melyet annak megalapítása után vezetésre átad Lengyel Istvánnak. A leánykongregáció ünnepélyes tagavatása (18 taggal) 1930. március 25-én Gyümölcsoltó Boldogasszony napján történt. Ennek épületes és lelkes hatása következtében alakul meg 1931. március 1-én a Magyarpécskai Asszonyok Mária Kongregációja, mely a Segítő Boldogasszony oltalma, Lizieus-i Szent Teréz pártfogása alatt alakult meg 1931. március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepnapján. Mindkét kongregáció létesülése és példás működésének szinte szükségszerű folyamánya kellett legyen a magyarpécskai Ifjak Mária Kongregációjának megalakulása, ami 1931. február havában már meg is történt. Ezen ifjak kongregációját Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkész alakította meg, és vezette, de 1933. tavaszán azt - nagy elfoglaltságára való tekintettel - ideiglenesen átadta Lengyel István esperes-plébánosnak. Az Ifjak Mária Kongregációjának tagavató ünnepségét Dr. Pacha Ágoston végezte, 1932. május 15-én, a megérkezésével kapcsolatos ünnepségek alkalmából.

Kedves kis alakulata volt a magyarpécskai egyházközségnek a Gyermek Szívgyárdája, melyet 1930. őszén alakítottak Oláh Vencel és Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkészek. Az ünnepélyes tagavatást P. Márton Bernát tartotta 1931. május 2-án, a Rózsafüzér Társulat kis Missiója alkalmával. A gyermekek Szívgyárdája zászlót is kapott Kádas Gyuláné nemeslelkű adományozásából, melyet 1933. március 24-én avatott fel Dr. Kienitz Géza pankotai plébános, szentszéki tanácsos, aki ugyanakkor 14 új tagját avatta fel a Szent Szív Gárdájának.

A magyarpécskai egyházközség nagy átfogójú szervezete volt 1928-tól az 1940-es évekig, a Római Katolikus Népszövetség, mely, a maga 22 csoportjával, a község javarészét ölelte magába. Egyetlen célja a széles katolikus néptömegek öntudatának felébresztése és ápolása volt. El is érte ezt a maga szervezettségével,

évenkénti többszöri népszerű előadásaival, évenkénti tartalmas, eleven naptáraival és egyéb kiadványaival, évenként október utolsó vasárnapján, Krisztus Királysága ünnepnapján rendezett templomi, vagy iskolai ünnepségeivel. A Római Katolikus

Népszövetség Magyarpécskán 1928. március 4-én alakult meg, a helybeni Polgári Körben rendezett nagy katolikus népgyűlés keretében, ahol elnökül Brezán József nagygazdát, míg ügyvezető igazgatóul Dr. Stéger Sándor magyarpécskai segédlelkészt választották meg. Az ünnepi beszédet Szilágyi Dózsa jeles premontrei népszónok

tartotta. A Katolikus Népszövetség 1931. június 14-én vasárnap délelőtt, bensőséges ünnepség keretében szenteltette fel zászlaját Sándor Imre, a Romániai Katolikus Népszövetség országos igazgatója által, aki külön ezen alkalomból látogatott el Magyarpécskára.

1942. év folyamán

alakult meg Galló Géza magyarpécskai káplán vezetésével a Magyarpécskai Leányok Erzsébet Egylete, kezdetben 16, majd később 46 taggal. Az egylet nem annyira vallásos célzattal, mint inkább erkölcs-társadalmi célkitűzéssel jött létre. Ez utóbbi célból az egylet heti kulturális házi előadásokat tartott, szabad idejüket társas szórakozásokkal, évenkénti kirándulásokkal, énekkari kedvtelésekkel tarkították. Csak veszteség, hogy az Egylet rövid élete után megszűnt működni.

A magyarpécskai római katolikus egyház jótékony hívei

Már a Szentírásban és a többi szent könyvben is olvashatunk áldozatkész, adakozó lelkekről, kik ajándékaikkal, adományaikkal gazdagították az Isten házát.

Tették ezt nemcsak templomaik ékességeinek fokozására, hanem lelkük üdvösségének is magasztos szempontjából. Bármilyen célzattal is tették ezt, dicséretre és megemlítésre méltó. Magyarpécska római katolikus egyháza - hála legyen a jó Istennek - bővelkedik az áldozatkész és jótékony hívő lelkekben. Hirdesse az alábbi pár sor dicső nevük emlékét az unokák előtt, kik hadd lelkesedjenek őseik magasztos és fennkölt példáján:

1754-ben Otth János egy piros egyházi zászlót adományozott a templomnak, Szent Anna és Szent Vendel képével.

1756-ban Lovász Mihály Aradvármegye főispánja egy misekönyvet ajándékozott a templomnak, melyet ma is őriz a templom az oratóriumában. Ugyanakkor a mai két mellékoltár képét a Segítő Boldogasszonyról (lásd kép) és Szent Mihály arkangyalról, valamint, egy oltárkövet adományozott templomunknak.

Ugyancsak 1756-ban Abrasamszky Gábrriel aradvármegyei ügyész egy aranyozott misekehellyel lepte meg a magyarpécskai templomot.

1791-ben özvegy Csordás Mátyásné egy fehér- és egy aranszövésű misemondó ruhát ajándékozott a templomnak, 45 forint összegben, Budáról.

1791-ben Szénási István magyarpécskai adótárnok egy rézből készült kelyhet adott a templomnak, 17 forintos értékben.

1806-ban Rohács János egy oltárterítőt készíttetett a templomnak.

1806-ban Nagy István hentes egy lámpát ajándékozott.

1807-ben Styefkó István szintúgy egy lámpával ajándékozta meg a templomot.

1808-ban Páner György asztalosmester egy miseruhát készíttetett a templomnak.

1906-ban Hajas Gábor adományozásából készült a tisztítóútz oltára.

Ugyanazon évben közadakozásból készült a Fájdalmas Szűz oltára.

1907-ben Katona Mihály és neje által készült el a mai Keresztoltár.

Ugyanezen esztendőben özvegy Lacsány Józsefné, született Sípos Terézia adományából épült a Lourdes-i szűz Mária oltára.

1923-ban emeltetett Magyarpécska templomának remekbe illő illusztris főoltára, amely az adományozó szándékára hősök emléke is. Az adományozó Tóthvesi József és neje, Kiss Erzsébet.

Ugyanazon évben ajándékozta meg a templomot Katona Mihály és neje, Boldizsár Anna, a legnagyobb haranggal. Részletesebben lásd a Harangok fejezetében.

Ugyanakkor létesült a templom második harangja, közadakozásból.

Nemkülönben ugyanazon időben állíttatott be a templom legkisebb, úgynevezett lélekváltságának harangja.

1927-ben Polonyi Andrásné fehér batiszt-lenből egy szószéktakarót 2500 lejes összegből, a temetőkápolnába ruhásszekrényül szolgáló bútort Lelik Péterné 700 lejes összegben, ugyancsak a temetőkápolnába egy áldozatókelyhet és szentségházat Cseri Mátyásné, született Molnár Erzsébet, egy rózsafüzér másodlobogót Bella Mihály 2000 lejben, a temetőkápolna részére egy misekelyhet Köles Jánosné, született Kovács Anna 12800 lejes értékben egy búcsújáró vezérkeresztet Diettrich József 4900 lej értékben, 1929-ben a két mellékoltárhoz szolgáló antipendiumot Polonyi Katalin adományozott a templomnak.

1930-ban Onyecki Mária egy krepdesin selyemből készült oltárterítőt, 1940-ben Berzi Amália óvónő egy taftselyemből való tabernákulum-függönyt, 1941-ben Kelemen Andrásné egy horgolt fehér antipendiumot, Roxin Jánosné egy horgolt fehér antipendiumot a főoltárra, egy fehér miseruhát Niesz Józsefné adományozott a templomnak. 1954. április havában, a magyarpécskai templom két mellékoltárának fehér színre való átfestési munkálatait Gyüre Imre helybeni asztalosmester ajándékképpen ajánlotta fel a templomnak.

Magyarpécska más vallásfelekezetei

Az I. világháború befejezésekor Magyarpécska szintiszta katolikus magyar község volt, közel 7000 lélekkel. Az akkori politikai irányvezetés (az 1920-as években) azonban megkívánta a tiszta magyar községekben is a görögkeleti román egyház létesítését, minek folytán 1929-ben megalakult az ortodox román egyház is, melyet első lelkészként Şiclovan Nicolae vezetett. Első hajléka a központi állami iskola egyik tanterme volt. Ez megszűnt az 1940-es évek vége felé. Magyarpécskán körülbelül 120-140 ortodox román lélek lakik.

A református egyház az 1931. évben alakult meg, hozzávetőlegesen 80 körüli lélekszámmal. A nagylaki anyaegyházhoz tartozik. 1938-ban épült az Úri utcában lévő imaházuk.

Kronológiánk már 1870-ben ír a helybeni zsidó egyház létesítéséről. Állítólag ugyanezen évben épült annak imaháza is. Az akkori zsidó hitközség közel 50 családból állott. Ez a létszám nemigen szaporodott azóta sem. Imaházukat az 1930-as években renoválták és ünnepélyes módon avatták azt fel újból, amelyen a katolikus egyház is képviseltette magát papjaival, és pedig Lengyel István esperesplébános, Oláh Vencel és Stéger Sándor akkori segédlelkészekkel. Első papjuk Schreier Adolf volt. Ma, mint fiókegyház, Aradhoz tartozik.

Egyebekben pedig, a katolikus magyar józan lakosság nem vetette el hitét a különböző szekták tanításai között. 15-20 egyénnek eltévelygése azonban megalapította a nazarénusok folyton fogyó táborát, mely ma már csak a düledező imaházában áll.

A baptisták, akiknek székhelyük Románpécskán van, a magyar katolikusság között nem találtak helyet. Kíváncsiságból el-ellátogatnak oda, de nem tetszik nekik a dogma nélküli gyülekezet.

Legújabb háborús esemény a Jehovisták társasága, mely "Made of America", amerikai találmány. Ennek inkább politikai, mint vallási rendeltetése nem lelkiséget,

hanem hatalmi túltengést céloz a többi történelmi egyházak között. Ma hivatalosan megszervezve nincs, hívei az esetleges látogatókból állnak.

Az 1938-ban épült református imaház

Magyarpécska közigazgatási élete

Az ember természetéhez tartozik, hogy vezetésre szorul. Vezetésre szorul nem azért, mert értelménél és akaratánál fogva gyenge, hanem azért, mert minden ember a maga világában a saját maga akaratát óhajtja követni, és ez beleütközik az ember természetéből folyó rendbe. Hogy ez a rend meglegyen, az ember maga érzi szükségét annak, hogy maga fölé vezetőket állítson, akik ezt a rendet elérni, fenntartani akarják és képesek: ez a közigazgatás.

Idők múltával, mint minden községben, úgy Magyarpécskán is kialakul lakosságban a kisebbség és a többség, és kialakulnak az érdekcsoportok, melyek szerint igazodik a falu vezetése. Nagy általánosságban állapítható meg, hogy Magyarpécskán három párt volt, és pedig a nagygazdák, kispapok és a földnélküliek pártja. Mindhárom pártnak bölcs és sokszor kevésbé bölcs tagjai kerültek a községi tanács székeibe. Ezek között voltak szűklátókörű, kislelkű, népszerűsége törekvő törpe lelkek, akik előtt nem a falu kulturális, erkölcsi és anyagi előhaladása volt a legfontosabb cél, hanem sokszor saját önző, kicsiny látókörű szellemi világuknak megfelelőbb szempontokat tartottak szemük előtt. Így, és ezért bukott el az idők folyamán a Maros folyó hídügye, a vasútállomás, a postahivatal, modernebb vágóhíd létesítésének kérdése, s ezért váltak közutaink rosszakká. Fájdalom, gyakran jutott érvényre a képviselők között az egymás iránti féltékenység, irigység emberi gyengéje, melyek miatt kátyúba jutott nem egy értékes terv vagy javaslat. Nem egy üdvös és egészséges javaslat lett elvetve azért, mert a képviselők féltették egyéni pozíciójukat és irigyelték azok előterjesztőinek esetleges népszerűségét. No, és nem is egyszer diadalmaskodott a "csak azért sem" haszontalan és oktalan elve, a magyarpécskai képviselők asztala felett.

Voltak Magyarpécskának kiváló községi bírái, akik közül annaleseink a következőket említik fel: Nagy Solymosi Dávid - Ő volt 1757-ben a falu első bírása, Győri László - 1774, Csordás Imre - 1887, Katona József - 1882, Kelemen István - 1883, Dónáth János - 1885, Sipos János - 1887, Hegyes Pál, Botka János, M. Kovács Mihály, Botka Mihály, Nagygyörgy István, Brezán József,

Borsos András, Csepella Gábor, akik szorgosan működtek együtt a falu érdemesebb jegyzőivel, mint: Issekutz Marczel (a későbbi Issekutz Marczel képviselő nagatyja), Issekutz Mihály, Bolyos Mátyás, Ernszt Márton, Mateovics Béla, Giurgiu Nicolae, Negrău Petru, Treuşan Traian és Duda Simion.

Kevésbé sorolhatók fel a községi tanácsosok nevei, akik a különböző politikai választások alkalmával jutottak a városházi "toronyaljába", és akiknek a számát - ha tudnók is -, végtelenbe kerülne azok felemlítése.

Sokkal fontosabb és érdekesebb - az utókor számára is - feljegyeznünk minden értékesebb adatot, mely többé-kevésbé összefügg Magyarpécska közigazgatási életével: így a község mai népesedésének számát. - Ma, azaz 1955 december 1-én a magyarpécskai lakosság száma 6027 lélek. Ebből 2811 férfi, míg

3216 a nők száma.

Végeredményben a magyarpécskai római katolikus hívők száma Magyarpécskán 6027, Románpécskán 2323, Szemlakon 216, összesen 8566 lélek.

Magyarpécska mezőgazdasági határa 6863 hektárnyit tesz ki az erdőségen kívül.

Magyarpécska lakóházainak száma: 1528

Magyarpécska tanyáinak száma: 462

Az ártézi kútakat 1911-ben fúrták.

Magyarpécska iskolai élete

Magyarpécska történetében nem utolsó helyen kell megemlékezzek, mint jelentős kultúrtényezőről, a község iskolaéletéről. Szomorú, hogy ennek évszázadok alatti felfejlődéséről, sőt még pontos keletkezéséről sem tudunk semmi biztosat. Az iskolának nincs annalese. Egy azonban bizonyos, hogy 1770-ben Magyarpécskán elemi iskola volt. Az iskola életében csaknem egy évszázadon át nevezetesebb és említésre méltó mozzanat nem fordult elő, illetve írott adatokat ezen időből nem találók.

Az első nyoma a meglévő iskolának az Aradvármegye Iskolái című könyvből tűnik ki, mely szerint Magyarpécskán 1770-ben elemi iskola állott.

Az 1835-ben tartott magyarpécskai Canonica Visitatio adja elő az akkori tanügyi helyzetjelentést, mely szerint Magyarpécskán két iskolaépület állott. Egy a Maros felé a templom mellett, ismeretlen alapítási évvel, melyet 1832-ben, mert roskadozott, alapjából újból építették és alkalmassá tették tanításra és tanító lakására. A másik iskolaépület a város közepén távol a templomtól, 1830-ban épült a község költségén. A régi iskolaépületben két osztály van, az egyikben fiú és leány vegyes osztály, míg a másikban csak fiúk vannak, akik írás-olvasást, számtant tanulnak s a többi tantárgyakat. Mindkét osztály tanítója kényelmes lakással bír. Az új iskolában pedig, épp úgy, mint a régiben, vegyes osztályok vannak. Itt is, a tanító, az iskolaépülettől külön álló két szobát bír, nappali és hálószobát. A régi iskolaépületben sem hálószobával, sem melléképülettel nem rendelkezik a tanító, holott ez nagyon szükséges lenne. A második osztály tanítója bír ugyan hálószobával, de ezt a saját költségén építtette, így írja ezt a Canonica Visitatio.

Tanítók

A nagyközség tanítóiról a Canonica Visitatio ezt írja: első tanítójuk Gyürki György volt. Nős férfiú, 40 éves, 4 gyermek atyja, tanításra képesített tanfőfiú volt. A második tanító Gruber István 50 éves, házas, 3 gyermekes, képesített ember volt, aki működött Makón, Buttyinban és Magyarpécskán. Jámbor és

módszeresen tanító volt. Harmadik tanító férfiú Simonics János volt. Tanítóképzője elvégzése után Buttyinban és Makón tanított, később jegyző lett, majd Magyarpécskán tanított. 48 éves és 6 gyermek atyja. Tanításában igen ügyes tanító volt. Mind a három tanító a latin és a magyar nyelven kívül a szláv és a német nyelvet is beszélte.

Iskolákról és az iskolás gyermekekről

A Canonica Visitatio jelzi még, hogy a magyarpécskai iskola nemzeti iskola volt. Tankötelesek a 6-tól 12 esztendőes gyermekek, számszerint 1200. Ezek közül 1834-ben 325-en jártak iskolába. 1835-ben azonban már többen jártak. Ezek az iskolákon kívül jelez a Canonica Visitatio egy görögkeleti nem egyesült iskolát is, amelyet azonban katolikus gyermekek nem látogattak.

Hitoktatás

A Canonica Visitatio előtti évtizedektől mindmáig a hitoktatás a plébániai személyzetnek, illetve papjainak elsőrendű kötelessége volt, melynek teljesítését a kerületi esperes évenként személyesen felülvizsgálta, azaz a hitoktatást ellenőrizte, s erről évenként pontos és lelkiismeretes jelentést tett a felettes Egyházmegyei Hatóságnak. Az utolsó évtizedekben a hitoktatás ellenőrzése és eredményesebbé tétele érdekében a hitoktatók úgynevezett hitoktatási naplót kötelesek vezetni, melyet ugyancsak a kerületi esperes évenként felülvizsgál és láttamoz. A magyarpécskai hitoktatók minden időben a helybeni plébánosok és káplánok voltak. (Névsorukat lásd A magyarpécskai plébánosok, illetve a Magyarpécskai káplánok című fejezetekben).

Nagyobb lendületet vett a község népoktatásügye az 1864. évtől kezdve, mikor Issekutz Mihály községi jegyző ennek fellendítése körül elismerésre méltó tevékenységet fejtett ki. 1865-ben Magyarpécskán már 4 tanerős iskola működött. Az iskola jellege 1870-ig római katolikus volt, ebben az esztendőben azonban községi kezelésbe mentek át, így azok községi iskolákká lettek.

1885-ben a Magyarpécska különböző részein elhelyezett 5 községi jellegű iskola 8 tanerővel működött, továbbá egy egytanerős izraelita iskola is fennállott.

A népnevelés ügyének fellendülése érdekében, az iskolák fenntartásával járó terhek a nagy anyagi áldozatot hozó lakosok vállaira neheztedek. Az akkori Aradvármegye közigazgatási bizottsága, a község terhein könnyítendő, felhívást intézett a község képviselő testületéhez, hogy iskoláinak állami kezelésbe való átvételét kérelmezze.

Magyarpécska község képviselőtestülete 1900. május 22-én tartott rendkívüli közgyűlésén tárgyalás alá vette a közigazgatási bizottság rendelkezését, és Povázsai

Soma, akkori községi főjegyző indítványára kimondotta, hogy az akkor már 13 tanerős iskolájának állami kezelésbe való átvételét kéri. Tette ezt annak tudatában, hogy ezáltal a nép terhein könnyít, de főként azért, mert iskolájának fejlődését, felvirágzását s így a községi népnevelés ügyének erősödését mindenkorra biztosítani óhajtotta.

Az akkori Aradvármegye egy községe sem biztosíthatott oly gazdag hozzájárulást, mint aminőt Magyarpécska biztosított, nevezetesen az állami népiskolák mindenkori elhelyezését megoldotta, kötelezettséget vállalt továbbá, hogy a tanítók részére természetbeni lakást vagy megfelelő lakpénzt, saját költségvetése terhére kiszolgált. Magára vállalta úgy a már meglévő, mint a jövőben létesítendő tantermek megfelelő bebútorozását, az iskolaépületek, tanítói lakások állandó karbantartását, tisztogatását és a tantermek fűtését. Átadta a Királyi Kincstárnak örök haszonélvezeti joggal az iskolai épületeket, és a 80000 korona értéket kitevő 138 kataszteri holdból álló iskolai alapvagyon, fizeti a község az állami iskola fenntartásához az összes állami adók 5 százalékát, mely utóbbi összeg évenként 3800-4000 koronát tesz ki, tandíjváltásg címén fizet évenként 1200 koronát.

A közoktatásügyi miniszter - a község ajánlatának elfogadása mellett - 1900 november 15-én 82068/900 szám alatt kelt rendeletével a községi iskoláknak, 1901. szeptember 1-én kezdődő hatállyal, állami kezelésbe való átvételét kimondotta, és a tankötelesek nagy számára való tekintettel, az átvett 13 tanerős iskolát a 14. tanerővel fejlesztette.

Ezen népiskolák államosítása alkalmából a közoktatásügyi miniszter a Királyi Tanfelügyelőhöz a következő tartalmú iratot intézte: "A tanfelügyelőnek, azon ügybuzgó és tapintatos működéséért, mely szerint az állami elemi iskola szervezési munkálatokat, a kérések minden oldalról való megvilágosítása mellett akként terjesztette fel, hogy jelentései alapján a szervezetek minden közbeeső intézkedés nélkül kimondhatók, és általában a tankerület vezetésében tanúsított buzgalmaért, elismerésemet nyilvánítom."

Az állami iskola szervezésével a község népoktatási viszonyai teljes rendezést nyertek, annak fejlődését anyagiak nem gátolják, mert a község dicséretre méltó áldozata és áldozatkészsége mellett az iskolák fejlődését a Királyi Kincstár is örömmel látja, és anyagi eszközökkel elősegíti. A népoktatási viszonyok rendezését és az állami iskolák rohamos fejlődését igazolja az, hogy az iskola, a tankötelesek számának emelése arányában 1904-ben a 15. és 16., 1905-ben a 17., 1908-ban a 18. és 1909-ben a 19. és a 20. tanerővel tovább fejlődik.

Az izraelita iskola a községi iskolák államosítása folytán, megszűnt.

1905-től kezdve a község, az általa biztosított kötelezettségek egy részét,

nevezetesen: az iskolai épületek jó karban tartását, tisztogatását, néptanító lakpénzét, a tantermek fűtését, az 5 százalékos iskolai adót és tandíjváltást évi 8000 korona összegben váltotta meg.

Azt, hogy mennyivel kedvezőbb helyzetbe jutott Magyarpécska község az iskolák államosításával, élénken igazolják a következő számadatok: a magyarpécskai állami elemi iskolák helyi jövedelme, a földbérlettel együtt, évenként 20050 korona, szükséglete pedig ma évenként közel 46000 korona, s így a községnek - községi jellegű iskolák fennállása esetén - évenként 25 - 26 ezer koronát kellene közköltség útján pótolni.

Az állami iskolával kapcsolatban iparos tanonciskolát is szerveztek, melyben a tanítást 6 elemi iskolai tanító látja el.

Az állami elemi iskola bebútorozása és felszerelése mintaszerű. A 20 tantermes iskolát évenként 1200 tanköteles növendék látogatja.

Az állami iskolai gondnokság elnöke Szathmáry Géza magyarpécskai római katolikus lelkész volt a szervezés idejétől 1909-ig, ki Povázsay Somával és a gondnokság tagjaival egyetemben nagyon sokat fáradozott, hogy a község népoktatásügyét virágzóvá tegye, és az iskolát az ország első iskolái közé emelje. Az 1909. évben a községből eltávozván, a gondnoksági elnöki tisztségétől megvált. A gondnokság elnöke ez idő szerint Povázsai Soma községi jegyző.

Az 1906-os években a következő tanerők működtek a magyarpécskai állami elemi iskolánál: Szomorú István igazgató-tanító, Darvas Ferencz, Fialkovits Gyula, Jakab Imre, Juszt Sándor, Kölln Ödön, Kölln József, Marosy Károly, Réty Gyula, Simon Károly, Weidmann Péter és ifjabb Brenner József tanítók, továbbá: Csatlós Mária, Mauthner Berta, Kelemen Anna, Turtsányi Mária, Markovits Komélia, Simon Károlyné, Lovászi Janka, Schwarcz Magdolna tanítónők. Tanyán működtek: Mészáros József, Márton János, Laita János, Szendi Melinda.

Románia létrejöttével a tantestület eddigi tagjai nagyjából széjjelszedtek, nyugdíjba vonultak, illetve elhaláloztak. Szomorú István eddigi iskolaigazgató kezéből Laita János tanító vette át a magyarpécskai iskola vezetését. A széles látókörű igazgató szintúgy erélyes kézzel folytatta elődjének nagy szervezői munkáját, melynek végzésében Laita János igazgató kitűnő adminisztratív férfiúnak bizonyult. Az ő vezetése mellett működtek: Jakab Imre, Króhn János, Gömöri Károly, Kárpáthy Károly, Niesz József, Pap Jenő, Varga Károly, Heim József, Pap Jenőné, Pap Gabriella, Jakab Irma, Palkovits Júlia, Króhn Jánosné, Wild János, Szendi Melinda, Vekov János és Koncsek József. Az iskolás növendékek - Laita János igazgató jóindulata folytán - anyanyelvükön tanulhattak. Laita Jánosnak köszönhető, hogy Magyarpécska tiszta magyarajkú lakosú községben kivétel nélkül magyar ajkú tanítók működtek.

Magyarpécska sportéletéről

Magyarpécska történetében külön fejezetet kell szentelnem az ifjúság testi, erkölcsi fejlődésében oly fontos szerepet játszó sportéletnek.

A RAC 1934-ben.

Ebben Magyarpécska sajnos nem tekinthet vissza hosszabb időre, mert hiszen csak úgyszólván 1924-ben alakult meg az első formális sportegyesület PAC elnevezés alatt. Ennek megalapítói: Zvér Pál, Harsányi Márton és Lelik Ferenc voltak. A PAC egy pár évi működés után, 1927-ben, amikor is Magyarpécska (*hivatalos*) nevét Rovinére változtatták RAC-cá változott át. A RAC alapító tagjai voltak: Harsányi Márton, Lelik Ferenc, Zvér Pál, Auer József, Karácsonyi Géza,

Gergely Lajos, Dr. Lelik István és még többen. A RAC-nak szakosztályai is voltak, így tenisz, (vezetője Bényi László), teke, (vezetője Kovács Zoltán), birkózás és

A tenisz szakosztály 1934-ben.
Az előtérben Bényi László.

súlyemelés, (vezetője az országos viszonylatban is híres Angyal Péter). A RAC kezdeti menetében megfelelő sikert könyvelhetett el megyei viszonylatban is. Rivalításban állott azonban a szomszédos románpécskai Virtutea sportegyesülettel, mely rivalitás, az akkoriban határtalanul dühöngő vad sovinizmus folytán, állandó mértéktelen

viszálykodásokban és véres botrányokban dús mérkőzésekben nyert undorító kifejezést. Amint a tűz és víz nem elegyedhet, épp úgy a RAC és Virtutea megbékülése és egységes működése sem jöhetett létre, - ismétlem - az akkoriban túlfűtött sovinizmus miatt.

A Palóci strand a Maroson. 2 lécekből készült kosár volt nők és férfiak részére. A háttérben két működő vízimalom van.

A RAC működése 1944-ben szűnt meg, majd a két sportegylet Vöröscsillag név alatt egyesült 1949-ben.

Végül is, az 1954. január első napjaiban tartott nagy sportgyűlés határozata folytán, a két nagy reményű sportegyesület egy erős, Recolta elnevezésű egyesületben nyert új, erős demokratikus alapot a további biztató fejlődéséhez.

A magyarpécskai cigánysorról

Törzsökös bennlakója Magyarpécska lakosságának az a része, amely évszázadok óta jóban-rosszban osztozott a falu többi lakosának életsorsában: a cigányok. Tudósok tanítása az, hogy a cigányság Európa földjére az 1400-as években telepedett le, de magyarpécskai megjelenésének ideje sem írásban, sem szájhagyományban fel nem található. Különösen a magyarpécskai cigányságot tekintik ma olyannak, mint amelyik jóban-rosszban kitartottak a falu lakosságával: velük együtt éltünk át aszályt és árvizet, háborút és békét, jó és kevésbé jó napokat, sok búzát és rossz termést, ünnepet és hétköznapot. A falu maguknak elkülönített részén élnek ma is, mint mindig, az ő külön etnografikus életüket, és tény az, hogy a bűntények és törvénytelenések miatt is a helybeni cigányság visszamaradt sorban élő lakosság, amelyre az utóbbi években igyekeznek kultúrárt, és bizonyos jobb emberi életet rákészíteni. Vallásukra nézve nagyrészt ortodox románok, két-három régi család (Krajcár, Rostás és Idulok) a faluban házat épített magának, és elkülönítve lakik a csoportosan együtt élő cigány társaitól. Foglalkozásuk az ősi ló- és állatkereskedés, tollkereskedés, háztapasztás és muzsikálás. A magyar irodalomnak egy kedvelt nótája: (állítólag Balla Ignác) Olaszországban élő, idevaló születésű költőnek a verse, és ismét állítólag, az egyik Dankó családbeli muzsikusnak a zenéje), a helybeni cigánysághoz fűződik, és országszerte felkapott: “A pécskai cigánysoron nagy a sírás-rívás,/ a pécskai cigánysoron haldoklik a primás...”. Számuk ma körülbelül 500 lélek. Népesedésük szapora, családonként 4-5 gyermek. Szellemi világuk élénk, tanulékonyak. Közösségük már produkált két végzett középiskolást, akik jelenleg is közigazgatási pályán foglalatatoskodnak. A fiatalságuk (nem nagy tetszéssel) eszi az elemi iskolai tudományok keserű kenyerét. Lakásuk a közismert putri, minden utca és udvar nélküli rendtelenségben. Körülbelül 10 évvel ezelőtt Dr. Băneş helybeni ügyvéd egészségi okokból, a jelenlegi falurészükből át akarta őket telepíteni a Kiskaparás felé, és az új falurész építkezését higiénikus szempontok érvényesítésével akarta megvalósítani. Ez a terv azonban, a község mosolygása és pénztelensége miatt, csődöt mondott.

Befejező Magyarpécska múltjához

Midőn Magyarpécska múltjának megírását befejezem, érzem, hogy hiányos, látom, hogy a kép, melyet az ősrégi nagyközség múltjáról rajzoltam, nem tiszta, a fogalmak - miket az olvasó magának e történeti sorokról alkothat - kimerítőek nem lehetnek. De mentse ki a fogyatékoságot ama körülmény, hogy túl hiányos adataim nyomán többet és jobbat nem nyújthattam.

Visszapillantva mégis e történet homályos lapjaira, annyit azokból megtanulhatunk, hogy Magyarpécska nagyközsége - bár kis pont a Föld kerekén - mégis minden időben s körülmények között felfogta azon hivatást, melyet a társadalomban betöltenie kellett.

Magyarpécska, mint az ország számtalan városa és községe, nehéz időköt élt át, mint a tatárjárást, a kun pusztítást, a török hódoltságot, az első és a második világháborút, valamint az előbbieket közötti nem egy kolera, pestis és váltóláz pusztító nyavalyáit, melyek viharában Magyarpécska nem tűnt el a föld színéről, hanem hűségesen töltötte be azon szerepet, mely neki jutott osztályrészül, "áldozott vért, vagyont és életet."

Meggyőződéssel hiszem, hogy Magyarpécska büszke népe erőt és lelkesedést merít a szenvedések múltjából, és az ősoktól örökölt ékes tulajdonságokkal felvértezve, győzni fog a jövőben is.

Így engedje ezt a Mindenható Gondviselés!

A szerző jegyzetei

1. Zeiner Alfréd: Arad múltja
2. Monumenta Vaticana I. 160.
3. A helység neve az egész középkoron át “Pécsk” volt, valószínűleg alapítójáról kapta nevét. Az 1335-ös pápai tizedlajstromban előforduló “Petk” téves leírás lehet “Peck” helyett (Mon. Vat. I. 160). 1421-ben Pechk (Magyar Orsz. Levéltár, diplomatikai osztály, 11118 számú oklevél). Ugyanilyen írással fordul elő 1517-ben (Magy. Orsz. Levéltár, Diplomatikai osztály, 22886 számú oklevél), továbbá 1549-ben (Magy. Orsz. Levéltár- Kolozsmonostori konvent levéltára: Komitatus Csanád 20), 1560-ban (Magy. Orsz. Levéltár, Dikális lajstromok). “Peczk” kiírással fordul elő 1555-ben (Magy. Orsz. Levéltár, Dikális lajstromok), 1653-ban (az Esztergomi Főkáptalan levéltára cap. 67, fasc. 8, nr. 20) és 1660-ban (ugyanott, Cap. 67, fasc. 8, nr. 10). A “Pecyk” alak található 1558-ban (Orsz. Levéltár, Dikális lajstromok), “Pesk” 1559-ben (Orsz. Levéltár: Urbális összeírások nr. 11-41).

“Pechke” név olvasható az 1564-es dikális lajstromokban, “Feszky” (tévesen “Peczky”, azaz “Pécski” helyett) egy 1567-es oklevélben (gr. Károlyi család levéltára, 62, 95), “Peczk” (olvasandó “Pécsk”) elnevezéssel találkozunk 1654-ben (Orsz. Levéltár: Liber Regius II. 67.).

“Pétska” (pétskaiak) kiírással először 1657-ben találkozunk (Orsz. Levéltár,: Neoregistrata acta, Fasc. 1838, nr. 61), majd 1665-ben “Peczka” (olvasandó Pécska”) (Leleszi Orsz. Levéltár, El. Stat. B. 78 és F. 62). “Pecskés” (alias “Pécske”) 1702-ben (Esztergomi Főkáptalan Levéltára, kapt. 67, fasc. 8. nr. 16).”Petska” 1720-ban (Mappa von dem Temesvarer District im Jahr 1720- bécsi katonai levéltár - ezen térkép Juhász Kálmán tulajdonában), egy másik, 1723-ban kelt Mercy féle térképen (közölve Dr. Szentkláray: Száz év Délmagyarország történetéből) “Petscka” szerepel.
4. Országos Levéltár, Dipl. oszt. 11118 számú oklevele

5. Orsz. Levéltár, Kolozsmonostori lt. Comitatus Csanád 20)
6. Károlyi Oklevéltár, I. 314.
7. Országos Levéltár: Dipl. Oszt. 22.886 szám
8. Bpesti Egyetemi Kvtár kéziratára: Collectio Hevenessiana, tom. 60, pag. 60)
9. Orsz. Levéltár: Dikális lajstromok
10. Stéger Vendel világosi községi jegyző könyvtárából
11. Göttingai defter
12. Orsz. Levéltár: Urbális összeírások
13. Orsz. Levéltár: Dikális lajstromok
14. Gr. Károlyi levéltár, 62. 95.
15. Esztergomi Főkáptalan levéltára: capsa 67, fasc. 8, nr. 20
16. Orsz. Levéltár: Liber Regius 11. 67.
17. Orsz. Levéltár: Neoregistrata Acta, fasc. 1838. nr. 61
18. Leleszi Orsz. Levéltár: El. Stat. P. 78. F. 62.
19. Orsz. Levéltár: urbális összeírások
20. Somogyi-Pesty
21. Orsz. Levéltár: Urbális összeírások 81. 9.
22. Protocollum I, Ord. Script. Alm. Dioec. ad 1756
23. U.O.
24. U.O.
25. U.O.
26. Orsz. Levéltár: Urbális összeírások, 141.I.
27. Az 1912 március 3-9 között tartott Nagymisszió programja:
 - Március 3.-a, vasárnap
 - este 6 óra. A hívek a templomban gyülekeznek, onnan körmenetileg a plébániához vonulnak a missziós papokért, kiket a templomba kísérnek. Első szentbeszéd.
 - Március 4.-e, hétfő
 - reggel 8 óra: Az összes iskolásgyermek minden iskolából a templomba vezetetik, a tanyaiak is. Szentbeszéd a gyermekek részére, utána a tanyai gyermekek gyóntatása és áldoztatása.
 - 10 órakor: Ünnepi gyásmise a plébánia híveiért
 - délután 2 óra: Szentbeszéd nők részére (csak férjes és özvegy nők jelenhetnek meg a templomban). Utána a gyermekek gyóntatásának folytatása.
 - este 6 órakor: Szentbeszéd esti ájtatossággal mindenki számára.
 - Március 5.-e, kedd
 - reggel 6 óra: Csendes szentmise, utána reggeli ájtatosság és szentbeszéd. 6

órákor megkezdődik a gyóntatás is. Minden órában szentmise és áldoztatás.

reggel 8 óra: Deákmise, áldozás, a külső iskolások gyóntatása és áldoztatása
délután 2 óra: Szentbeszéd a leányok részére, a tanyaiak is bejönnek (csak leányoknak szabad megjelenni). Utána ezek gyóntatása.

este 6 óra: Szentbeszéd, általános és esti ájtatosság, a Bold. Szent Szűz tiszteletére. Ezen ájtatosságon fehérruhás iskolás leányok és fiúk gyertyával állnak dísz az oltár körül.

Március 6.-a, szerda

reggel 6 óra: Csendesmise, gyóntatás, áldoztatás, reggeli ima, szentbeszéd mindenki számára. Minden órában szentmise, gyóntatás és áldoztatás.

délután 2 óra: Szentbeszéd az ifjúság részére, megjelennek a legények, inasok, az ismétlős iskolások, a tanyaiak is, utána ezek gyóntatása.

este 6 óra: Szentbeszéd és esti ájtatosság.

Március 7.-e, csütörtök

reggel 6 óra: Szentmise, gyóntatás, reggeli ájtatosság, utána szentbeszéd ájtatossággal. Minden órában szentmise, gyóntatás és áldoztatás.

délután 2 óra: Szentbeszéd házas férfiak részére, kizárólag ők és özvegy férfiak vehetnek részt. Utána gyóntatás. A férfiakat külön felhívják a gyónás elvégzésére!

este 6 óra: Szentbeszéd mindenki számára, utána a legyszentebb Oltáriszentség tisztelete. A férfiak felkéretnek, hogy ezen ájtatosság alatt a sekrestyében átveendő gyertyával szent őrdísz-szolgálatot teljesítsenek a szentélyben, vagyis égő gyertyával állják körül a trónján megjelenő Szentségi Jézust.

Március 8.-a, péntek

reggel 6 óra: Csendes mise, gyóntatás, reggeli ájtatosság, utána szentbeszéd.

Prédikáció után a gyóntatás folytatása, minden órában szentmise és áldoztatás.

délután 2 óra: Gyóntatás.

délután 3 óra: Böjti szentbeszéd.

este 6 óra: Szentbeszéd, utána Jézus Szent Szíve-ájtatosság. Ezalatt az ifjak és iparos ifjak állnak fel égő gyertyával a kezükben a Szentségi Jézus körül. Gyülekezés és felvonulás az iskolából.

Március 9.-e, szombat

AZ ÖRÖKÖS SZENTSÉGIMÁDÁS NAGY NAPJA
MAGYARPÉCSKÁN

reggel 6 óra: A legyszentebb Oltáriszentség kitétele, utána szentmise, gyóntatás, szentbeszéd. Prédikáció után a gyóntatás folytatása. Minden órában szentmise és áldoztatás.

dél előtt 9 óra: Befejező szentbeszéd, utána ünnepélyes püspöki szentmise. Ájtatossági tárgyak megáldása, ú.m.: imakönyvek, rózsafüzérek, feszületek,

érmek.

A szentségimádásra felkéretnek a következő rendben:

reggel 6-7-ig a hívek általában, 7-8-ig a leányifjúság, 8-9-ig a tanulóifjúság, 9-11-ig szentbeszéd és szentmise, 11-12-ig az Olvasótársulat, 12-től 1 óráig Szt. Ferencrend, 1-től 2-ig Jézus Szíve társulata, 2-től 3-ig a férfi közönség, 3-tól 4 óráig az iskolás gyermekek, 4-től 5-ig az úrinők, 5-től-6 óráig a nőközönség általában.

este 6 óraker: Szentbeszéd és szentségbetétel. Ezen ájtatosságnál az összes nagyleányok jelennek meg égő gyertyával az Úr Jézus tiszteletére. Gyülekező és felvonulás az iskolából.

Szeretettel kérem kedves híveimet, hogy a Mária- és szentségi ájtatosságokra kedden, csütörtökön és pénteken este, valamint a szentségimádás napján este, szombaton az Oltárt élő virágokkal felékesíteni szíveskedjenek.

Magyarpécskán, 1912 február 18.-án

Olajos József esp. pleb.

28. Az 1926-os szentáldozási és bérmálási ünnepségek programja

Május 12.-én

1. fél 5 óraker: Őméltósága, az Apostoli Kormányzó Úr megérkezése és fogadása

2. 5 óraker: májusi ájtatosság, tartja Őméltósága

3. Őméltósága átkísérése a templomból a plébániára

Május 13.-án

1. 8 óraker Őméltóságát az elsőáldozók és a keresztszülők átkísérik a plébániáról a templomba

2. Elsőáldozási szertartás, tartja Őméltósága. Az énekeket az iskolai énekhar énekli

3. A szertartás után Őméltósága az elsőáldozókat megbérmálja

4. A bérmálás befejeztével az elsőáldozók Őméltóságával átvonulnak az iskola dísztermébe, hol együtt reggeliznek

5. reggeli után hazakísérik az Apostoli Kormányzó Urat a plébániára

6. 9 és 10 óraker csendes szentmisék

7. fél 11 óraker: ünnepi apáti nagymise, előbb predikáció

8. 3 óraker: ünnepi apáti vecsernye

9. 4 óraker hittani vizsgálat a 4., 5. és 6. osztályokban

10. 6 óraker: májusi ájtatosság predikációval, tartja Őméltósága

Május 14.-én

1. 8 óraker a bérmálandók és bérmakeresztszülők átkísérik Őméltóságát a tempomba

2. Püspöki ünnepi szentmise (süveges), 3. Szentbeszéd, tartja Őméltósága,

4. Bérálás, 5. Az Apostoli Kormányzót hazakísérik a megbérmáltak 6. Tisztelgések, fogadtatások, 7. 5 óraker elutazás Aradra.

29. Az 1927 június 26-án megtartott Jézus Szíve Napja programja

délelőtt 7 óraker: A Szentlélek segítségül hívása orgonás csendes szentmise előtt, tartja Stéger Sándor, Jézus Szíve társulati igazgató, segédlelkész

délelőtt 8 óraker: énekes nagymise Jézus Szent Szíve tiszteletére, tartja Oláh Ferencz segédlelkész, utána szentbeszédet mond Lengyel István esp.-plebános.

délelőtt 9 óraker: énekes nagymise Jézus Szent Szíve tiszteletére, tartja Lengyel István esp.-plebános

délelőtt 10 óraker: ünnepélyes apáti szentmise, első evangélium után a Jézus Szent Szíve Társulat új zászlájának felszentelése, utána alkalmi szentbeszéd s a szentmise folytatása, tartja Mélt. és Főtisztelendő Magyar Pál prelátus, kanonok Úr.

délután 3 óraker: Jézus Szent Szíve tiszteletére ájtatosság, a legméltóságosabb Oltáriszentség kitétele mellett. A szentbeszédet tartja p. Dr. Trefán Timotheusz Atya, máriaradnai házfőnök, az ájtatosságot pedig Főtisztelendő Dr. Monay Ferencz min. rendi exprovinciális, aradi plébános.

délután fél 5-től fél 6-ig szent Ferencz III. rendjének ájtatossága, tartja p. Dr. Trefán Timotheusz.

délután fél 7 óraker: szentbeszéd Jézus Szent Szívéről, tartja Manoeuvre Péter szentszéki ülnök, orsovai plébános, utána rövid ájtatosság, gyertyás körmenet a legm. Oltáriszentséggel, s visszatérés után a templomban Te Deum.

Szómagyarázat

alapítványok - itt: misealapítvány - az alapító által rendelkezésre bocsátott alaptőke hozamának fejében az egyház kötelezte magát az alapítólevélben meghatározott misék elmondására. Az egymást követő gazdasági válságok az alapítási tőkék elértéktelenedéséhez vezettek.

áldozópap - főlszentelt pap

alkóv - Szobában elkülönülő, de ablaktalan fülke.

szt. Anna - szent Joáchim felesége, Szűz Mária édesanyja.

annales - Történelmi évkönyv. Krónika.

szt. Antal, páduai - Lisszabonban született, a XIII. században élt 'goston/, majd ferencrendi szerzetes, Marokkóban térített, majd remeteségben élt, később missziókat szervezett, Pádua mellett halt meg. Halála után nagy tisztelet övezte, sok imameghallgatást tulajdonítanak közbenjárásának.

antependium - gazdagon díszített terítő, mely az oltár hívek felőli oldalát takarja.

apát-plébános - olyan plébános (l. ott), akinek apáti címe is van. A mohácsi vész után a királyok a világi kézre került vagy megszűnt apátságokat a világi (nem szerzetes) papoknak adományozták. Egyházi szertartásoknál főpapi jelvényeket viselhettek.

apátság - önálló, független szerzetház, melynek élén az apát áll. Több apátság alkothat egy kongregációt, melynek az apátok mellett egy közös előjárója, a főapát van.

apostata - hitehagyott, itt a papságból kilépett

apostoli adminisztrátor - l. apostoli kormányzó

apostoli kormányzó - A pápa által ideiglenesen vagy állandó jelleggel, az egyházmegye élére püspöki jogkörrel kinevezett "adminisztrátor". Rendszerint a püspök halála vagy akadályoztatása esetén látja el a püspöki teendőket. Nálunk az I. világháború után a politikai határok megváltozása miatt, a kommunizmus idejében pedig a püspökök kinevezését nehezítő

körülmények miatt működtek.

aranymise - A pappászentelés 50. évfordulóján mondott mise.

bencések - A legrégebb ma is fenálló nyugati szerzetesrend, alapítója nursiai szt. Benedek (megh. 543), a helyhezköttöttségben, az élet állandó jobbításában és az engedelmisségben jelölte meg a rend alapjait, célul a keresztény tökéletesség elérését, eszközül az imádságot és a munkát írta elő. (Ora et Labora). Első kolostora Montecassinon keletkezett 529-ben.

XV. Benedek - (1914-1922), az első világháború alatt kifejtett békéltető szándékú tevékenysége miatt "békepápanak" nevezték. 1917-ben új egyházi törvénykönyvet léptetett életbe, a hitélet fellendítéséért is sokat tett.

bibornok - Bíboros, a pápa után következő legmagasabb rangú főpap(ok) címe.

Canonica Visitatio - A püspök rendszeres egyházi látogatása, illetve ennek során készült irat, amely egyházzjogi előírásokat tartalmazhat.

előírt choralis - Előírásban megszabott, elrendelt gregorián ének.

convictus - Papi szeminárium, papnevelő intézet.

definitor - megfogalmazó (egyházi, jogi perek résztvevője)

domonkos rend - Prédikáló testvérek rendje. Az előkelő spanyol Guzman családból származó szt. Domokos alapította 1216-ban az eretnekek elleni küzdelem céljából. Eredetileg ágostonos rend volt, de a bolognai káptalan határozatából 1220-ban a tökéletes szegénységet hirdette.

donatio - Földbirtok adományozása.

egyházak - Itt: templomok.

egyházközség - A híveknek azon szervezett csoportja, amely egy plébániához tartozik. Több egyházközség esperesi kerületet, több ilyen főesperesi kerületet alkot. Több főesperesi kerület alkotja az egyházmegyét, amelynek élén a (megyés)püspök áll. Több püspökség érsekségbe tömörül. Egy ország érsekei közül az egyik a primás (Magyarországon hercegrímás l. ott). Magyarországon két érsekség működött, a kalocsai és az esztergomi, ez utóbbi vezetője volt a hercegrímás. Jelenleg Erdélyben és a Partiumban négy római-katolikus püspökség működik. A szatmárit 1804-ben választották le az egriről, a többi- Temesvár (Csanád), Nagyvárad (Bihar) és Gyulafehérvár szent István alapítása. Gyulafehérvár 1994. óta érseké.

epemirigy járvány - Bubópestis, állatról (rendszerint patkányról) bolhacsípéssel emberre terjedő fertőző betegség. A történelem során sokszor megtizedelte az emberiséget ez a kór (a tatárjáráskor pl. 25.000.000 halálos áldozata volt Európában). Az 1830-as az utolsó nagy járvány volt vidékünkön.

- Erzsébet királyné** - Ferenc József felesége, a magyarok pártfogója, a kiegyezés egyik kidolgozója. Anarchista merénylet áldozata lett.
- esperes** - Egyházmegyei kerületet vezető pap.
- eucharistia** - Oltáriszentség. Misében megáldott kenyér (ostya) és bor.
- eucharisztikus** - Az oltáriszentség tiszteletével kapcsolatos.
- Fájdalmas anya oltára** - Mária oltár, melynek oltárképe vagy szobra a Fájdalmas Szűzet ábrázolja a kereszt tövében.
- ferences, szent Ferenc rendje** - Assisi szent Ferenc alapította a XIII. század elején, célja a népszerűség, az egyszerű nép körében való igehirdetés. Az egyik legbefolyásosabb szerzetesrend mind a hitélet, mind a kultúra terén.
- főesperes** - Fődiakonus, a középkorban a püspök széles joghatósággal bíró helyettese. Ma a főesperesi kerület élén álló és azt irányító, az ünnepélyes püspöki szentmisében segédkező pap (l. még egyházközség).
- főispán** - A királyi vármegyét vezető tisztség
- földesúri jogok** - Nagyobb földbirtokkal járó feudális kiváltságok.
- görög katolikus (unitus) egyház** - A nagy kelet-nyugati egyházszakadás (szkizma, 1054) során vált szét a mai görögkeleti (ortodox) egyház a római katolikustól. Az elválással már szinte egyidőben megindultak az újraegyesítésre irányuló (úniós) kísérletek, amelyek azonban a XVI. századig csak kisebb sikereket értek el (örmények, koptok). A jezsuiták fellépésével térségünkben fellendült az újraegyesülési mozgalom, előbb a rutének (1596) majd az erdélyi román ortodoxok egy része is kérte a pápa fennhatóságát (1698). Utóbbiaknak létesült a gyulafehérvár-fogarasi érsekség Balázsfalván (1701). A görög katolikus egyház elismeri a pápa fennhatóságát, liturgiája (szertartásrendje) viszont nem teljesen azonos a római katolikussal. Az unitus egyház a vallási újraegyesülésen kívül fontos szerepet töltött be a nyugati eszmékör terjesztésében. 1912-ben Ferenc József a magyar görög-katolikusoknak Hajdúdorogon püspökséget alapított. Az egyesítésre irányuló törekvések a szerbség körében nem jártak eredménnyel.
- gyóntatószék** - Gyóntatásra (a bűnöknek a feloldozás végett papnak való elmondására) készített, a gyónót és gyóntatót rendszerint ráccsal elválasztó bútordarab.
- hercegprímás** - Egy ország minden püspöke és érseke felett álló egyházi méltóság a prímás, mely címet 1279 óta az esztergomi érsek viselt (aki, többek között a magyar királyokat is koronázta). 1714-től a magyarországi prímás a római

szent birodalom hercegi címét is viseli.

hierarchia - Megszabott alá- és fölrendeltségi viszony, a hatalom gyakorlásának rendszere.

Hungaricum-Germanicum Intézet - Collegium-Germanicum-Hungaricum, papnevelő intézet Rómában, melyet III. Gyula pápa alapított 1552-ben.

izaupoliszi püspök - Címzetes püspök: a pápa megszünt egyházmegyék (például az izaupoliszi) élére nevezett ki püspököt, akinek jogi hatalma nem volt ugyan, de főpapi jogosítványa igen -rendszerint egy megyéspüspök mellett látott el segédpüspöki feladatokat.

szt. János, keresztlő - Jézus előhírnöke, az Isten országának és a Megváltó eljövételének hirdetője. Híveit lemosással megkeresztelte. Herodes Antipas Salome kérésére fejét vétette.

Jézus Szíve Társulat - A Jézus Szíve tisztelet ápolására létesült lelkeségi csoportosulás. A kultusz lényege, hogy Jézus szívét mint testének (a vérzés helyének) és mint erkölcsi, érzelmi életének központját tekinti.

Jézus Társaság - Jezsuita rend, a reformáció előretörésének korában (XVI. sz.), a katolikus egyház megreformálására alakult szerzetesrend. Eszközei között szerepelt a tudomány, az apostoli buzgóság és az egyéni életszentség hirdetése.

kanonok - Káptalan tagja (l. ott)

káplán - Segédlelkész.

káptalan - (Capitulum-fejezet, amelyet a Szentírásból vagy szabályokból felolvasnak.) majd a gyűlésnek s az intézménynek neve. a) kanonokok testülete, van székes és társas káptalan. Előbbi a püspöki székhelyen (érseki székhelyen a főkáptalan), utóbbi más egyházaknál működik, feje a nagyprépost illetve a prépost. Az istentisztelet fényének az emelése és a püspöknek való tanácsadás mellett, régebben feladata volt a püspökválasztás. Iskolát is tartott fenn, nálunk hiteles-hely gyanánt is működött. b) szerzetesek kormányzó-gyűlése

szt. Károly, boromei - 1538-1584. Bíboros, milánói érsek. Sokat tett a XVI. században nehézségekkel küzdő katolikus egyház megerősítéséért. A tridenti zsinat egyik jelentős szervezője volt (ez az 1545 és 1563 között megtartott gyűlés rendezte a katolikus egyház szinte összes kérdését, a hierarchia, a papság és a hívek viszonyát, nagyban hozzájárult az egyház korszerűsödéséhez.)

Katolikus Népszövetség - a magyar katolikusok szervezete, melyet 1905-ben alapítottak, célja mind a vallásos mind a nemzeti öntudat ápolása és

nevelése ú.n. "katolikus napokon", naptárak, olcsó havi füzetek segítségével. Nálunk főleg az első világháború után fejlődött.

királyi kamarás - **I.** Királyi kincstárnok. **II.** Bizalmas udvari, rendszerint az uralkodó személye körüli szolgálatot teljesítő nemes. **III:** Uralkodótól adományozott kitüntető cím (viselője).

Kiss malom - A pécskai köznyelvben az egykori gőzmalom első tulajdonosának nevét máig őrző létesítmény.

kolera - Fertőzött vízzel vagy élelmiszerrel terjedő, kiszáradáshoz vezető hasmenéssel járó betegség. Délázsziából kiindulva a XIX. században több világméretű járványt okozott.

kolostor - Szerzetesek háza (claustrum) A szerzetesélet igényei szerint épül, építési szabályait szt. Benedek határozta meg először. A hitélet mellett a kultúra központjai is. Más elnevezések: monostor (monasterium), zárda, rendház.

koporsós szentmise - Ünnepeyes gyászmise (requiem), melynek során egy jelképes koporsó előtt mondják el a "libera" szövegét.

középkor - A(z európai) kereszténység megjelenésének és elterjedésének kora: Krisztus születésétől (vagy a római birodalom bukásától) Amerika felfedezéséig (1491) vagy a reformáció megjelenéséig (1517) számítják.

kronológia - Időrend, itt időrendbe foglalt események.

lazarita - Misszióistársulat, melynek feladata a nép illetve a hitetlenek között a katolikus hitet terjeszteni. Páli szt. Vince alapította 1625-ben. (1. még: misszió)

XIII. Leó - 1878-1903. A XIX. század elvilágiasodó, forradalmi és helyenként egyházellenes hangulatában, világi hatalom hiányában is sikerült helyreállítania a Szentszék tekintélyét, ezért a legnagyobb pápák között említik. A Milleneum alkalmával enciklikákban (levelekben) üdvözölte a magyarságot, és ő járult hozzá a Magyarok Nagyasszonya ünnep bevezetéséhez (október 8).

Lourdes-i szűz Mária - A délfraancia-oroszági Lourdesban egy kislánynak megjelent a Szűzanya. A jelenés nyomán a helység híres búcsújáró helyé vált.

Mária-kongregáció - nagy elterjedtségű hitbuzgalmi egyesület, mely különösen a Mária-tisztelet ápolására alakult. Többnyire jezsuita rendházakkal kapcsolatban működik. Az elsőt 1563-ban alapította Leunis János S.J. Az összes Márai-kongregációnak Rómában van a központja.

megyéspüspökök - Az egyházmegye élén álló katolikus pap (1. püspök).

- szt. Mihály arkangyal** - eredetileg Izrael népének, majd az egyháznak a védőangyala (arkangyal=főangyal), gyakran temetők védőszentje. Napja: május 8 és szeptember 29.
- mindenszentek** - Az összes szent és üdvözült közös ünnepe. Eredetileg május 13-án tartották. IV. Gergely tette át november 1-ére.
- minorita** - A ferences szerzetes rend egyik önálló ágához tartozó.
- misszió** - Általában a katolikus hitet terjesztő cselekedet. Itt: a nép számára tartott 1-2 hetes szentbeszédsorozat, ájtatosság és szentségfelvétel
- monostor** - (Magános) kolostor (l. ott).
- Oltáregyesület** - Budapesten 1859-ben alakult egyesület, melynek fő célja az oltáriszentség imádásának elterjesztése és a templomok kegytárgyakkal való felszerelése volt.
- oratórium** - A katolikus templomnak a szentély melletti, a sekrestye feletti terme.
- p.** - Pater, szerzetes pap.
- padisah** - I. szultán
- pápai kamarás** - A pápai udvartartáshoz tartozó személy. Teljesíthet tényleges szolgálatot a szentszéknél, de lehet kitüntetésképpen kapott cím is.
- pápai prelátus** - A pápai központi kormányzásban résztvevő főpap, ill. kitüntetésképpen kapott cím. Vörösgombos fekete reverendát és vörös övet viselnek.
- Phónix madár** - Az ókori egyiptomi és görög-római mitológiában magát minden 500 évben elégető de hamvából újra éledő madár. A hallhatatlanság és a megújuló élet jelképe.
- Pieta** - A Fájdalmas Anya ábrázolása a képzművészetben, amint ölében tartott halott Szent Fiát siratja.
- plébános** - az egyházközség élén álló pap
- premontrei** - 1120-ban szt. Norbert alapította kanonokrend (ötvözte a kanonok- és szerzetesi életmódot). A lelkióasztorkodás mellett kultúra-terjesztő és a földművelést segítő tevékenységükről (mocsarak lecsapolása, erdőirtás) váltak ismertté.
- prépostság** - káptalan (l. ott)
- püspök** - (Rendszerint egy egyházmegye élén álló) főpap, az apostolok utódjaként hármasság tanító, szentelő és kormányzó lelki hatalommal bír. A pápa nevezi ki a világi hatalom beleegyezésével, rendszerint három püspök vagy maga a pápa szenteli föl. Megilleti (fehér vagy aranyszínű)

püspöksüveg és pásztorbot használata, papokat szentelhet, bérálhat, adminisztratív döntéseket hozhat. Segítői a püspöki aula tagjai. A teljes jogú (megyés)püspökön kívül a pápa kinevezhet még címzetes püspököt is. (L. iszaupolisi püspök.)

püspöki aula - A püspököt az egyházmegye vezetésében segítő papok összessége.

püspöki szertartó - A szertartások intézője, irányítója.

püspökség - Egyházmegye, melynek élén a püspök áll (l. egyházközség).

rector chori - A kórus igazgatója.

requiem - Gyászmise.

requiem cum libera - l. koporsós gyászmise.

responsor(ium) - A nép (kar, kántor) válasza a pap énekére.

Rózsafüzér-Társulat - olyan vallásos egyesület, melynek tagjai hetenkénti nagy rózsafüzér (olvasó, rosarium) végzésére kötelezik magukat (15 Miatyánk, 15x10 Üdvözlégy és 15 Dicsőség), mely alatt a megváltás történet titkairól elmélkednek. Az első Rózsafüzér (Olvasó) Társulatok a XV. század végén alakultak.

sacrum cantatum de requiem - A gyászmise szent éneke.

Schematizmus - Sematizmus: itt névtár.

stallum - **1.** Nagy jövedelemmel járó állás. **2.** Díszes templomi pad.

stóla-illetmény - Papnak bizonyos egyházi szolgálatokért (pl. temetésért) fizetendő díj, melyet egyházmegyei szinten határoznak meg.

stukatúr - Nádazásra gipszes habarccsal készített vakolat.

szegedi Ferenc József Tudományegyetem - a hasonló nevű (a modern Magyarország első vidéki), Kolozsváron 1872-ben alapított felsőfokú intézménye az első világháború után, a (pécskai születésű) gróf Klebelsberg Kuno minisztersége idején alakult újjá Szegeden.

szentély - (Sanctuarium), a templomnak azon része, ahol a pap a misét végzi. Rendszerint néhány lépcsőfok választja el a templom hajójától.

szentírás-tudomány - biblikum-a szentírás tanulmányozásával foglalkozó tudomány

Szentolvasó Királynéja Ünnepe - eredetileg Savoyai Jenő pétervárad győzelmének tiszteletére tette kötelezővé XI. Kelemen pápa, majd X. Pius október 7-ére a lepantói győzelem (1571) napjára tette át (a pápának nagy érdemei voltak e csata megnyerésében, saját költségén hajóhadat állított)

szentszéki jegyző - A püspöki aula tagja.

szentszéki tanácsos - A püspöki aula tagja.

szentszéki ülnök - Szentszék tk. a római pápa és az egyház kormányzatban közreműködő központi szervek közös neve. (a pápa trónszékéről=katedra). Magyarországon a püspöki egyházmegyék ítélőszékét is szentszéknek nevezik.

szultán - A mohamadán uralkodók címe. Később a szultán szó helyett a padisah szót használták.

tabernákulum - Szentségház.

társas káptalan - l. káptalan

(pápai) tized - Különböző termények, állatok és bizonyos ipari jövedelmek után az egyházi személyeknek járó jövedelem, amelyhez való jogot az egyház isteni rendelésből származtatta. Magyarországon eleinte csak a püspököt illette meg, később számos monostor jutott a tized-szedés kiváltságához. Az alsópapság a tized egynegyed, nyolcad majd tizenhatod részét kapta. Az egyház a tizedről 1848-ban lemondott.

tumba - Erekllyetartó (a szentekkel vagy Jézussal kapcsolatos tárgyak elhelyezésére szolgáló tárgy). Itt: a koporsós gyászmisénél (l. ott) használatos jelképes koporsó.

váltóláz - malária, bizonyos szúnyogok terjesztette parazita-betegség, melynek jellemző tünete a szabályos időközökben (kórokozótól függően naponta, kétnaponta vagy háromnaponta) fellépő magas láz, melyet tünetmentes időszakok követnek. Ahol előfordul (elsősorban Afrika) ma is a gyermekek életét veszélyezteti elsősorban.

szt. Vendel - ír királyi családból származott (VI. sz.), barmokat őrzött, csodái hírére apáttá választották. A pásztorok védőszentje. Ünnepe október 20.

Veni Sancte - a Szentlélek-Isten segítségül hívására mondott mise. Az iskolaév elején is szokták mondani.

véres kard körülhordozása - A középkorban a nemesi hadsereg összehívása a véres kard körülhordozásával történt.

vicerektor - A papi szeminárium vezetőjének helyettese.

Zirc - apátságát III. Béla alapította, az 1548-ban elpusztult monostort a XVIII. században építették újra, 1814-től Zirc a cisztecita rend magyarországi központja. Könyvtáráról is híres.

szt. Zsigmond - Burgundia királya (VI. sz.), második felesége rábeszélésére megöleti első feleségétől származó fiát, majd ezért szigorú vezeklést vállal. Chlodimir frank király legyőzi, Orleansban családjával együtt kútba

fullasztja. Ünnepe május 1.
zsínatvizsgáló bíró - auditor, az egyházi bíróság tagja.

A szómagyarázatok fontosabb forrásmunkái

1. Glatz Ferenc szerk.: Magyarok Európában, I.-III., Budapest 1990.
2. Gratz Gusztáv: A dualizmus kora, I. - II. Budapest 1934.
3. Győrffy György: István király és műve, Budapest 1977.
4. Dr. Kovách Géza: Pécska. Fejezetek Pécska nagyközség történetéből, Pécska 1995.
5. Nemeskürty István: Mi magyarok, Budapest 1993.

Névmutató

A

Almási László 107
Angyal Péter 130
Atkány Károly 58
Auer József 129

B

Bába Anna 60
Bacsilla Katalin 30
Bacsilla Sándor 112
Badalik János 107
Bakos Ilona 58
Bakos Márton 33
Balázs család 18
Balog István 61
Balog János 61
Balogh József 58
Barta András 33
Barta család 59
Barta László 33
Bartok András 60
Bartók András 48
Bartok György 57
Bartok Ilona 59
Bartók János 33
Bartok Katalin 59
Bartók Sándor 33
Bedő György 61
Bedő János 78
Bedő József 33
Beke János 33

Bella Józsefné 61
Bella Mihály 33, 58, 116
Bella Rozália 116
Bényi László 130
Berkes Ilona 58
Bernáth Mihály 33
Berze István 60, 61, 79
Berze Istvánné 61
Bessenyei Béla kultúrotthoni igazgató 70
Bokor János 23
Boldizsár András 61
Boldizsár Anna 54
Boldizsár István 33
Bolyhos Ambrus 53
Bolyhos család 50, 75
Bolyhos György 60, 61
Bolyhos Mátyás 61
Bolyhos Mihály 112
Bolyos István 29
Bolyos Mátyás 61, 124
Borsos András 112, 124
Borsos Gyula 28, 113
Borsós János 58
Borsos Lajos 38, 111
Borsos Mihály 33
Botka Imre 57
Botka János 33, 123
Botka Mihály 123
Braun Ignác 27
Brenner József ifj. 128
Brezán István 78

Brezán János 59
Brezán József 33, 35, 60, 123
Brezán Mária 79
Burján Mihály 59

C

Cianadán Demeter 28
Cianadán Dumitru 33
Crucean György 28
Csatlós Mária 128
Csepella Gábor 124
Csepella János 33
Csordás Gábor 107
Csordás Imre 123
Csordás János 58

D

Danicskó Mihály 33
Darvas Ferencz 128
Détári József 59
Dóka Mária 116
Dónát János 27
Dónáth Borbála 58
Dónáth Gyula 28
Dónáth János 123
Dónáth János id. 48
Dónáth János ifj. 48
Dónáth József 28
Dónáth Lajos 29
Dónáth Sándor 29
Dorogi Anna 58
Dreier Ferencz 33
Dubnitzky Mária 58
Duda Simion 124
Dufala János 61

E

Ekkel György 92
Ekkel György dr. 113
Ekkel Zoltán dr. 113

Éliás család 25, 27, 29
Ernszt Márton 124

F

Farkas Mihály 58
Féri János 33
Fialkovits Gyula 128
Fodor István 33
Fodor Mihály 33
Follymonovi Folly Emil 109
Fóris Ádam 33
Friedmann Ábrahám 30
Friezenhahn Ferencz 28, 31
Fülöp Antal 28

G

Gaál (Úri) Pál 30
Gál Ilona 60
Gáli Katalin 23
Galla Antal 92
Garlati János 28
Garlati Lőrinc 60
Gergely Lajos 130
Giurgiu Nicolae 124
Gömöri Károly 128
Gruber család 75
Gruber István 126
Györfy Gyula 110
Györi Ilona 59
Györi László 123
Györki Mihály 33
Gyüdi József 113
Gyüre Imre 51
Gyürki György 125
Gyürky József 57

H

Hajas család 59
Hajas Gábor 60
Hajas György 33

Hajas Illésné 61
Hajas Imre 33
Hajas Mátyás 48
Halasi Anna 23
Haluska György 61
Haluska Pál 58
Handula Mária 116
Hanobik János 33
Hanyecz Ferencz 23
Harsányi István 29, 30, 48
Harsányi István ifj. 112
Harsányi Márton 25, 79, 129
Harsányi Mihály 57
Harsányi Terézia 58
Hegedűs Mária 58
Hegyes András 33
Hegyes Kovács Klára 60
Hegyes Mátyás 61
Hegyes Mihály 33
Hegyes Pál 48, 123
Hegyes Rozália 58
Heim József 128

I

Issekutz Béla 113
Issekutz család 50, 75
Issekutz János 24, 109
Issekutz János jegyző 54
Issekutz László dr. 113
Issekutz Marczel 27, 28, 113, 124
Issekutz Mihály 48, 124, 126
Issekutz Sándor 113

J

Jaczkó István 33
Jakab Imre 113, 128
Jakab Irma 128
Janik Balázs 33
Jávorcsik Anna 58
Juhász István 80

Juhász Katalin 23
Juhász Sándor 33
Jurik Mihály 48
Jurik Mihályné 61
Juszt Sándor 128

K

Kabát András 33
Kabát Anna 60
Kabát család 59
Kabát István 58
Kabát Mátyás 30
Kabát Pál 77
Kabát Rozália 116
Kádas Gyuláné 37, 38
Kakuszi Katalin 58
Kapsos Mihály 60
Karácsonyi Ferencz 33
Karácsonyi Géza 30, 112, 129
Karácsonyi Sándor dr. 29
Kardos János 82
Kárpáthy Károly 128
Kárpáthy tanító 112
Katona Antal 48
Katona Erzsébet 58
Katona György 81
Katona István 48, 116
Katona János 116
Katona József 48, 61, 123
Katona Mátyás 107
Katona Mihály 34, 50, 51, 54, 60
Kecskés István 33
Kecskés Mátyás 59
Kelemen András 27, 29, 48, 81
Kelemen Anna 23, 128
Kelemen család 81
Kelemen István 30, 48, 123
Kelemen Orbán 107
Kiss András 48
Kiss Erzsébet 57, 59

Kiss István 33
Kiss József 58
Kiss László dr. 113
Kiss Mária 60
Kiss Mihály 33
Kiss Rozália 50
Kiss Sándor 30
Klebensberg Kunó gróf 113
Kocsik család 59
Kocsik Erzsébet 59
Kocsik János 33
Kocsik Katalin 27, 81
Kocsik Mátyás 60
Kocsik Mihály 33
Kocsis Borbála 23
Kohut Galla József 33
Kokár József 61
Kokár Rozália 60
Köles András 33
Köles János 33
Köles Jánosné 61
Köles Jánosné, szül. Kovács Panna 35
Kölln József 128
Kölln Ödön 128
Komáromi Ágnes 116
Kőműves Antal 60
Kőműves család 59
Kőműves István 58
Kőműves János 25, 79
Kőműves Katalin 59
Koncsek József 128
Koncz család 50
Koncz Lajos 71, 72
Kóos család 27
Köteles örökösök 59
Kovács (Matyó) István 79
Kovács András 33
Kovács István 33
Kovács János 30, 113
Kovács Judit 58

Kovács Klára 61
Kovács nővérek 59
Kovács Pál 33
Kovács Pál ifj. 59
Kovács Zoltán 130
Kripp József 27
Króhn János 128
Króhn Jánosné 128
Kukkert Jánosné 116
Kuliner család 27
Kun Apolló 57
Kun Gábor 25, 78
Kurunczi István 33
Kurunczi János 33, 48, 107
Kurunczi János örököse 61
Kurunczi Lajos 37, 109
Kurunczi Mihály 33, 61
Kurunczi Mihályné 61
Kurunczi Sándor 29, 30

L

Lacsány család 50, 59
Lacsány István 33
Lacsány János 61, 92
Lacsány József 60
Lacsány Józsefné, szül. Sipos Terézia
49, 50
Lacsány László dr. 113
Laita János 128
Lakatos Anna 60
Laza család 59
Laza György 25, 78
Laza István dr. 113
Leitner István 30
Lelik András 27, 79
Lelik Antal 33
Lelik Ferenc 129
Lelik Ferencz dr. 113
Lelik István dr. 130
Lelik Mihály 33

Lengyel Mihály 33
 Löke Pálné 61
 Lovász Anna 23
 Lovász László 23
 Lovász Mihály 23
 Lovász Zsigmond 57
 Lovászi Janka 128
 Lukács István 92
 Lukács János 23
 Lukács József 33
 Lukács Mihály 33

M

M. Kovács Mihály 123
 Madacs Rozália 60
 Magyar Rozália 79
 Markovits Kornélia 128
 Marosy Károly 128
 Márton Borbála 59
 Márton János 128
 Mateovics Béla 124
 Máthé Anna 23
 Mauthner Berta 128
 Mester család 59, 79
 Mester István 27
 Mester János 58
 Mester János dr. 110
 Mester Mátyás 27, 33
 Mester Rozália 80
 Mészáros Anna 23
 Mészáros József 128
 Mezei Katalin 60
 Mezei Lőrinc 79
 Mezei Lőrincz 25, 58
 Mikláczy Nagy Anna 61
 Mikláczy Nagy József 29
 Miskolczy István 79
 Miskolczy Mátyás 59
 Molnár (Tuzok) István 30
 Molnár András 107

Molnár Balázs 14
 Molnár család 75, 79
 Molnár István 48, 92
 Molnár János 48, 58
 Molnár Zsuzsa 58
 Mómaucsik Ilona 23
 Móra Mátyás 33
 Móra Pál 80, 107
 Murányi János 33

N

Nagy (Irha) István 116
 Nagy (Irha) testvérek 50
 Nagy (Miklác) Pál 30
 Nagy András 33
 Nagy Erzsébet 59
 Nagy Gáspár 59, 79
 Nagy István 33, 57
 Nagy János 33
 Nagy Katalin 82
 Nagy Mihály 23, 30
 Nagy Pál 33, 58
 Nagy Péter Görgy 33
 Nagy Solymosi Dávid 90, 123
 Nagygyörgy István 123
 Negrău Petru 124
 Néveri Antónia 23
 Niesz József 128
 Nyilas János 57

O

Olajos Géza 33
 Ordódi István 92
 Ordódi Mihály 33
 Ördög család 57
 Ördög Katalin 60, 79
 Ördög Klára 59
 Ördög Rozália 27
 Oroszlán Katalin 27, 59

P

Pádár Rozália 61
 Palkovits Júlia 128
 Pap Anna 23
 Pap Gabriella 128
 Pap Jenő 128
 Pap Jenőné 128
 Pap Károly 48
 Pásztori János 57
 Péchy István 57
 Pécski János 14, 109
 Pécski Máthé 14, 109
 Pete Mátyás 33
 Petruska Mihály 23
 Pichler József 58
 Poharecz család 57
 Polonyi István 33
 Polónyi Mátyás 48
 Polonyi Mihály 33
 Povászsai Soma 48, 126
 Povászsay Soma 27, 128
 Prachthuzer József 28
 Prezóczki Gábor 33
 Prezóczki György 57

R

Rabi István 33, 61
 Rabi Zsuzsanna 59
 Recski József 33
 Reiner Adolf 28
 Réthy Rudolf 29
 Réty Gyula 128
 Rohács István 48
 Rohács József 113
 Roxin János 30
 Ruber József 33

S

Sandrik család 50
 Sandrik István 61

Sch. Varga József 61
 Schenk József 27
 Schnitz Borbála 59
 Schreiber család 27, 30
 Schreier Adolf 27, 121
 Schwarcz Magdolna 128
 Sepesi Dávid 23
 Simon Károly 128
 Simon Károlyné 128
 Simonics János 126
 Sipos család 50
 Sipos Erzsébet 58
 Sipos István 110, 113
 Sípos István 29
 Sipos János 48, 60, 123
 Sípos János bíró 53
 Sipos Lénárt 61
 Sipos Márta 59
 Sipos Teréz 60
 Sisa Mihály 48
 Sors József 28
 Steiner Ábrahám 28
 Stfeko István 57
 Stiller Mihály 59
 Suhajda István 33
 Szabó Anna 23
 Szabó család 59
 Szabó Ferencz 33
 Szabó Judit 60
 Szabóné Szénási R. 61
 Szántó József 57
 Szarka Erzsébet 78
 Széles család 59
 Széles Ilona 23
 Szeles Jakab 24, 80
 Szénási Erzsébet 58
 Szénási János 33
 Szénási Rozália 59
 Szendi Melinda 128
 Szendi Melinda könyvtárosnő 70

Szilvási József 33
Szirmy István 59
Szögvári Kiss János 61
Szőke István 92
Szólinger Antal 110
Szomolai József 58
Szomorú György 25, 81
Szomorú István 58, 128
Szomorú István igazgató-tanító 128
Szomorú József 27, 33
Szomorú Klára 59, 79
Szörfy Erzsébet 58
Szűcs Anna 60
Szűcs Mihály 23

T

Takács Katalin 59
Takács Mihály 23
Tamás Mihály 58
Tánczos Klára 58
Török János 33
Tóth Ágnes 59
Tóth család 59
Tóth Ferenc 58
Tóth Hevesi József 33, 50
Tóth István 30
Tóth János 58
Tóth József 33, 50
Tóth Katalin 60
Tóth Klára 60
Tóth Lajos 30
Tóth Mária 80
Tóth Mátyás 58
Tóth Mihály 33
Tóth Pál 33
Tótok Rozália 59
Treuşan Traian 124
Trubint Sándor 33
Turi Andrásné 61
Turi Erzsébet 59

Turi József 58
Turtsányi Mária 128

V

Vajda Krisztina 59
Vancsik Erzsébet 58
Váradi Anna 23
Váradi Ilona 58
Varga András 33
Varga család 59
Varga János 33
Varga Károly 128
Varga Mihály 61
Vég Aurél 59
Vekov János 128
Vrbny Vilma 61

W

Weidmann Péter 128
Wild János 128
Winkler János 59

Z

Zabos András 33
Zabos Imre 58
Zabos Mária 61
Zabos Mátyás 61
Zabos Pál 25
Zámbori Klára 59
Zámbori Pál 33
Zvér József 28
Zvér Márton dr. 113
Zvér Pál 90, 92, 129

A kiadó utószava

Egy marosparti mezőváros történetéből idéz fel mozzanatokot Dr. Nagyhalmágyi Sándor munkája: szomorú és örömteli eseményeket, pusztulást és újrakezdést, elnéptelenedést és letelepülést. Magyarpécska történetének vezérfonala azonban a munka: a kitartó, szívós, szorgos olykor konok munka, mely ma is sajátja e népnek, és amely érthetővé teszi, hogy miként válhatott oly virágzóvá ez a helység két évszázad alatt. Ha pedig figyelembe vesszük a szerző elkötelezettségét, és azt, hogy a művelődési élet a legutóbbi időkig a templom körül zajlott, nem kell csodálkozni azon, hogy a mű jelentős része a helyi egyház történetével foglalkozik.

A szerkesztés célja egy olvasmányos monográfia átnyújtása volt, ezért mind a szerző jegyzeteit, mind a szómagyarázatokot hátul, külön találja meg az olvasó.

Elsősorban a magyar történelemben nem annyira járatos fiatalokra gondolva írtunk egy-egy rövid (apr'betűs) ismertetőt a sorsdöntő eseményekről, hogy az olvasóban tudatossá váljék az országos és a helyi történések közötti kapcsolat.

A szómagyarázatokban kissé bővebben tárgyaltuk a (katolikus) vallással és egyházzal kapcsolatos kifejezéseket és neveket, arra számítva, hogy ezzel is hiányt pótolhatunk.

A névmutató a pécskai olvasóknak könnyíti meg azt, hogy őseik nevét e könyv lapjain felleljék.

A kézirathoz a lehető legnagyobb mértékben szerettünk volna hűek maradni, ezért nagyrészt megőriztük az eredeti írásmódot, sem értelmi változtatást, sem a kimaradt adatok felsorolását vagy kommentálását nem tartottuk feladatunknak, még akkor sem, ha az első világháborút követő események leírásában itt-ott érződik is, hogy a kézirat az ötvenes évek Romániájában íródott.

Hiányosságai ellenére ajánljuk e kis kötet elolvasását a pécskai lakosokon kívül mindazoknak, akik a "hétköznapi történelme" iránt érdeklődnek. Jó lenne, ha minél több fiatalban tudatosodna, hogy őseik milyen óriási erőfeszítéseket tettek több évszázadon keresztül azért, hogy a mai életkörülmények létrejöjjenek. És akkor valaki közülük, talán éppen ennek a munkának a gerincén meg fogja írni az immáron teljes monográfiát, melynek az lehet majd a címe: Magyarpécska múltja.

Előfizetők

ZÁGONI SZABÓ JÓZSEF
BACSILLA SÁNDOR
BARANYI MÁRIA
BEKE ILLÉS
BEKE ISTVÁN
BORSOS ISTVÁN
BUMBA PÉTER
CSEPELLA JÁNOS
CZANK ANDRÁS
EMILY SRL
HAJAS ERZSÉBET
HAJAS ISTVÁN
HANDULA TIBOR
HEGYES LÁSZLÓ
HORVÁTH ANTAL
KELEMEN JÁNOS
KELEMEN LAJOS
KISS MÁRIA
KOCSIK IMRE
KOCSIK JÓZSEF
KOCSIK ZOLTÁN
KONCSEK ILDIKÓ
KOVÁCS ERZSÉBET
KUN ERZSÉBET
KURUNCZI JÁNOS
KURUNCZI KÁROLY

LÉNÁRT ISTVÁN
MAGYAR SÁNDOR
MÁRKOS ATTILA
MESTER JÓZSEF
MOLNÁR ERZSÉBET
MÓRA TERÉZIA
NAGY ANDRÁS
NAGY ANDRÁS
NAGY ILONA
NAGY ISTVÁN
NAGY JÁNOS
PÁLINKÁS JÓZSEF
PÉCSKAI KOLPING CSALÁD
PÉCSKAI RÓMAI
KATOLIKUS PLÉBÁNIA
RABB MÁRTON
SCHVARZ ERZSÉBET
SINKA ISTVÁN
SZANDA LÁSZLÓ
SZEKERCZÉS JÓZSEF
SZIVÁK JÓZSEF
TAKÁCS ENIKŐ
TÚRI ISTVÁN
VÁRADY ATTILA
ZABOS ISTVÁN

Tartalomjegyzék

Előszó	5
Bevezető	7
Magyarpécska múltjából I. rész	
Az események időrendje	9
Magyarpécska múltjából II. rész	45
Tételes adalékok	45
A magyarpécskai római katolikus templom	47
A magyarpécskai római katolikus templom harangjairól	53
A magyarpécskai római katolikus templom orgonája	55
A magyarpécskai római katolikus egyház alapítványairól	57
A magyarpécskai római katolikus egyház leltára	63
A magyarpécskai római katolikus plébánia irattára	67
A magyarpécskai római katolikus plébánia könyvtára	69
A magyarpécskai római katolikus paplak (1756 - 1954)	71
A magyarpécskai egyház temetője	75
Magyarpécska útszéli keresztjei és szobrai	77
A magyarpécskai római katolikus hívek hitéletéről	83
A magyarpécskai hívek erkölcsi életéről	87
Magyarpécska kulturális, gazdasági és ipari élete	89
Magyarpécska katolikus plébánosai	93
Magyarpécska katolikus segédlelkészei (1826-tól)	101
Magyarpécska katolikus kántorai	105
A magyarpécskai katolikus templom sekrestyései	107
Magyarpécska papi szülöttei	109
Magyarpécska nevesebb diplomás szülöttei	113
A magyarpécskai római katolikus egyház vallásos társulatai	115

A magyarpécskai római katolikus egyház jótékony hívei	119
Magyarpécska más vallásfelekezetei	121
Magyarpécska közigazgatási élete	123
Magyarpécska iskolai élete	125
Magyarpécska sportéletéről	129
A magyarpécskai cigánysorról	131
Befejező Magyarpécska múltjához	132
A szerző jegyzetei	133
Szómagyarázat	139
Névmutató	148
A kiadó utószava	155
Előfizetők	156
Tartalomjegyzék	157

Készült a dévai **GRAPHO TIPEX** nyomdában

(tel: 054-234 500)

Igazgató: Farkas László

Alak: 70x100/16

Nyomdai ívek száma: 10 ív 80 g-os ofszetpapír,

0,25 ív 115 g-os műnyomópapír

Betűtípus: Times

**Jézus születésének hírül
adása**

(Mária és Gábor angyal)
"Üdvözlégy malaszttal
teljes"

(Lk 1, 28)

Bolyos család ajándéka

**A szentlélek eljövetele
(Pünkösd)**

"És eloszlott nyelvek
jelenének meg nekik"

(Apcsel 2, 3)

Kurunczi István ajándéka

**Jézus bemutatása a
templomban**

"Minden elsőszülött az Úrnak
szenteltessék"

(Lk 2, 23)

Issekutz család ajándéka

Jézus születése

"Dicsőség Istennek
békeesség az embereknek"

(Lk 2, 14)

Koncz család ajándéka

Jézus megkeresztelése

“Az én szerelmes fiam”

(Lk 3, 22)

Kiss Mihályné Sipos Terézia
ajándéka

**A 12 éves Jézus a
templomban**

“Hallgatta és kérdezte őket”

(Lk 2, 46)

Kegyuraság ajándéka

Utolsó vacsora

*“Vegyétek és egyétek ez az én
testem”*

(Mt 26, 26)

Sandrik család ajándéka

Szent család

*“A Te születésed örömet
szerzett az egész világnak”*

(Ünnepi zsolozsma)

Jézus vért izzadása

*“Ne az én akaratom, hanem a
tiéd legyen” (Lk 22, 42)*

Nagy (Irha) testvérek ajándéka

Jézus kereszthalála

*"Atyám a Te kezébe ajánlom
az életemet"*

(Lk 23, 26)

Hívek ajándéka

Mária mennybevitele

*"Mária a legjobb részt
választotta"*

(Lk 10, 42)

Jézus mennybemenetele

"Az úr felvéteték a mennybe"

(Mk 16, 19)

Jézus feltámadása

"Nincsen itt, feltámadott" (Mk
16, 6)

Olajos Géza ajándéka

A főoltár képei

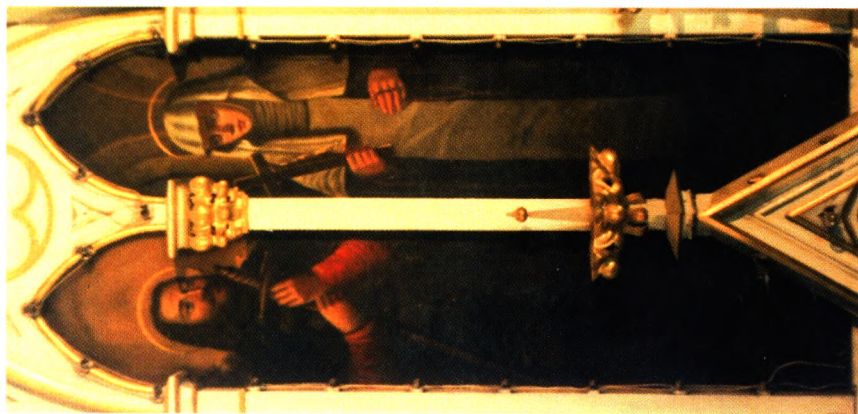
[Erdélyi Magyar Adatbank]

Árpádházi
Szent Erzsébet

Szentháromság

Szent László
Árpádházi
Szent Margit

